

KAPITAŁ LUDZKI
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

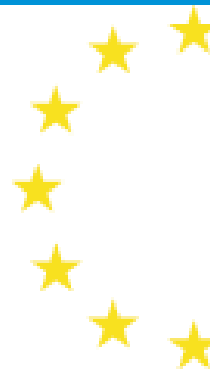
UMCS
UNIWERSYTET MARI CURIE-SKOŁODOWSKIEJ

UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI
FUNDUSZ SPOŁECZNY

Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

Niezbędnik studenta/-tki na praktykach

INSTYTUT FILOLOGII SŁOWIAŃSKIEJ

KAPITAŁ LUDZKI
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

UMCS
UNIWERSYTET MARI CURIE-SKOŁODOWSKIEJ

UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI
FUNDUSZ SPOŁECZNY

Projekt współfinansowany przez Unię Europejską w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

**Projekt „www.praktyki.wh.umcs”- Przygotowanie
i realizacja nowego programu praktyk pedagogicznych
na Wydziale Humanistycznym UMCS**

www.praktyki.wh.umcs - Przygotowanie i realizacja nowego programu praktyk pedagogicznych na Wydziale Humanistycznym UMCS współfinansowany jest ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego
Priorytet III, Poddziałanie 3.3.2 „Efektywny system kształcenia i doskonalenia nauczycieli”

KAPITAŁ LUDZKI
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI
FUNDUSZ SPOŁECZNY

Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

Uniwersytet M. Curie-Skłodowskiej
Wydział Humanistyczny
Instytut Filologii Słowiańskiej

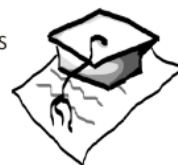
PRAKTYKI PEDAGOGICZNE
(CIĄGŁE PRZEDMIOTOWO-METODYCZNE)
W ZAKRESIE NAUCZANIA JĘZYKA ROSYJSKIEGO

Materiały pomocnicze dla studenta-praktykanta

Opracowanie
dr Nakonieczna Małgorzata

Projekt:

www.praktyki.wh.umcs - Przygotowanie i realizacja nowego programu praktyk pedagogicznych na Wydziale Humanistycznym UMCS współfinansowany jest ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego
Priorytet III, Poddziałanie 3.3.2 „Efektywny system kształcenia i doskonalenia nauczycieli”

MATERIAŁY DLA STUDENTA-PRAKTYKANTA

1. Zawartość niezbędnika
2. *Skierowanie studenta na praktyki pedagogiczne*
3. Regulamin praktyk pedagogicznych (ciągłych przedmiotowo-metodycznych)
4. Nowy program praktyk pedagogicznych (ciągłych przedmiotowo-metodycznych)
5. Harmonogram:
 - 5.1. Harmonogram praktyki 6-tygodniowej.
 - 5.2. Harmonogram praktyki 2-tygodniowej.
6. Karta obserwacji lekcji języka rosyjskiego przez studenta.
7. Karta rozmowy po obserwacji lekcji
8. Konspekty lekcji:
 - 8.1. Schemat konspektu lekcji języka rosyjskiego (wprowadzanie i utrwalanie nowego materiału)
 - 8.2. Schemat konspektu lekcji języka rosyjskiego (powtórzeniowej)
 - 8.3. Konspekt/schemat lekcji języka rosyjskiego
9. Autorefleksja i ewaluacja:
 - 9.1. Pytania pomocnicze do dokonywania autorefleksji i ewaluacji pracy własnej studenta (na lekcji i na zajęciach pozalekcyjnych)
 - 9.2. Arkusz analizy zajęć
 - 9.3. Karta oceny pracy studenta – praktykanta
 - 9.4. Ankieta dla uczniów dotycząca pracy studenta podczas praktyki
10. Wyrażenia lekcyjne w języku rosyjskim potrzebne do komunikowania się praktykanta z uczniami w sytuacji klasowej (zwroty nazywające czynności nauczyciela i uczniów, polecenia, instrukcje do zadań, wyrażenia związane z ocenianiem, dyscyplinowaniem itd.
11. Przykłady oceny jakościowej kompetencji językowych i komunikacyjnych ucznia (wypowiedzi ustnych i pisemnych).
12. Materiały realioznawcze i kulturoznawcze dotyczące Rosji:
 - 12.1. Krótkie teksty realioznawcze.
 - 12.2. Kuchnia rosyjska – napoje i potrawy.
 - 12.3. Ciekawostki
13. Wskazówki i uwagi dotyczące pracy z uczniami o specjalnych potrzebach
14. Literatura:
 - 14.1 Bibliografia
 - 14.2. Adresy internetowe

3. REGULAMIN PRAKTYK PEDAGOGICZNYCH (CIĄGLYCH PRZEDMIOTOWO-METODYCZNYCH) W ZAKRESIE NAUCZANIA JĘZYKA ROSYJSKIEGO DLA STUDENTÓW INSTYTUTU FILOLOGII SŁOWIAŃSKIEJ

I ZASADY OGÓLNE

1. Niniejszy Regulamin Praktyk Pedagogicznych (ciągłych przedmiotowo-metodycznych) dla Studentów Instytutu Filologii Słowiańskiej (zwany dalej Regulaminem) określający zasady wykonywania praktyk pedagogicznych przygotowany został w ramach Projektu "www.praktyki.wh.umcs" - Przygotowanie i realizacja nowego programu praktyk pedagogicznych na Wydziale Humanistycznym UMCS", współfinansowanego ze środków Europejskiego Funduszu Społecznego w ramach Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki, Priorytet III Wysoka jakość systemu oświaty, Działanie 3.3 Poprawa jakości kształcenia, Poddziałanie 3.3.2 Efektywny system kształcenia i doskonalenia nauczycieli.
2. Regulamin określa obowiązki organizatorów i uczestników praktyk pedagogicznych oraz tryb uzyskiwania przez studentów zaliczeń i ocen z odbytych praktyk.

II OPIEKUN PRAKTYK PEDAGOGICZNYCH (ciągłych przedmiotowo-metodycznych) Z RAMIENIA UMCS

1. Opiekunem praktyk pedagogicznych jest pracownik Instytutu Filologii Słowiańskiej UMCS, który organizuje te praktyki oraz ocenia sposób ich realizacji przez studentów.
2. Obowiązki opiekuna praktyk pedagogicznych:
 - a) przedstawienie studentom następujących informacji dotyczących praktyk pedagogicznych:
 - celów ogólnych i szczegółowych praktyk,
 - form praktyk,
 - organizacji praktyk,
 - warunków zaliczenia praktyk (tzn. wymaganych w tym celu dokumentów, miejsca i terminu ich złożenia),
 - obowiązków opiekunów praktyk i studentów;
 - b) nawiązanie i podtrzymywanie współpracy ze szkołami, w których studenci odbywają praktyki pedagogiczne;
 - c) pozostawanie w stałym kontakcie z nauczycielem-opiekunem, u którego odbywają się praktyki pedagogiczne;
 - d) udzielanie studentom odpowiedzi na pytania i pomoc w rozwiązywaniu problemów związanych z mającymi się odbyć i/lub odbywanymi praktykami pedagogicznymi;

Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

e) wizytowanie wybranych zajęć celem obserwacji lekcji i/lub udziału studenta w różnych formach pracy szkoły.

3. Opiekun praktyk pedagogicznych sprawdza całość dokumentacji stanowiącej podstawę zaliczenia praktyk pedagogicznych (ciągłych przedmiotowo-metodycznych), jej poprawność i zgodność z wyszczególnionymi w Programie praktyk pedagogicznych (ciągłych przedmiotowo-metodycznych) wymogami, ocenia ją i wystawia ocenę końcową.

4. Ocena końcowa, o której mowa w p. 3. uzależniona jest od ocen i opinii uzyskanych przez studenta w okresie trwania praktyk.

III NAUCZYCIEL-OPIEKUN Z RAMIENA SZKOŁY

1. Nauczycielem-opiekunem jest nauczyciel zatrudniony w szkole, w której student odbywa praktykę pedagogiczną i którego dyrektor szkoły wyznaczył na opiekuna studenta.

2. Obowiązki nauczyciela-opiekuna wynikają z celów ogólnych praktyk pedagogicznych wskazanych w Programie praktyk pedagogicznych (ciągłych przedmiotowo-metodycznych). Do obowiązków tych należą w szczególności:

- a) prowadzenie listy obecności studentów na zajęciach realizowanych w ramach praktyk pedagogicznych oraz przekazanie tej listy opiekunowi praktyk;
- b) powiadamianie opiekuna praktyk o wszystkich problemach wynikających z odbywania praktyk przez studentów;
- c) pozostawanie w stałym kontakcie z opiekunem praktyk;
- d) zapoznanie studenta z funkcjonowaniem szkoły, jako jednostki oświatowo-wychowawczej;
- e) zapoznanie studenta z planowaniem, przygotowaniem, organizacją i prowadzeniem zajęć dydaktyczno-wychowawczych;
- f) opracowanie ze studentem harmonogramu jego zajęć;
- g) bieżąca kontrola realizacji planu praktyki studenta;
- h) zapoznanie studenta z materiałem programowym z języka rosyjskiego, planami dydaktycznymi i innymi materiałami glottodydaktycznymi oraz podręcznikami;
- i) włączenie studenta w całokształt pracy w szkole (udział w ważnych wydarzeniach organizowanych przez szkołę, realizowanych w szkole zajęciach pozalekcyjnych, lekcjach wychowawczych, spotkaniach z pedagogiem i psychologiem szkolnym);
- j) wypełnienie karty oceny pracy studenta-praktykanta oraz wystawienie oceny końcowej po zakończeniu praktyki przez studenta;

IV STUDENT-PRAKTYKANT

1. Studentem-praktykantem jest student Instytutu Filologii Słowiańskiej UMCS odbywający w szkole praktykę pedagogiczną.

2. Obowiązki studenta-praktykanta:

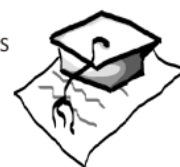
Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

- a) zgłoszenie się na praktykę w ustalonym terminie do dyrektora wyznaczonej szkoły i nauczyciela-opiekuna praktyki pedagogicznej;
- b) ustalenie z opiekunem praktyk planu zajęć i harmonogramu praktyk w terminie 3 dni roboczych od daty rozpoczęcia praktyk pedagogicznych;
- c) każdorazowe powiadamianie opiekuna praktyk z ramienia uczelni o ewentualnych zmianach w planie zajęć i harmonogramie, o których mowa w pkt. b) i przesłanie powyższych dokumentów do IFS UMCS (do opiekuna praktyk pedagogicznych z ramienia uczelni);
- d) zapoznanie się z funkcjonowaniem szkoły jako jednostki oświatowo-wychowawczej;
- e) uczestnictwo we wszystkich lekcjach języka rosyjskiego prowadzonych przez nauczyciela-opiekuna oraz w pozostałych zajęciach, które należą do obowiązków studenta-praktykanta;
- f) wpisywanie do dzienniczka praktyk tematów lekcji obserwowanych i prowadzonych przez studenta-praktykanta oraz dokumentowanie innych zajęć, w których uczestniczył;
- g) sporządzanie konspektów do wszystkich samodzielnie przeprowadzonych lekcji;
- h) przedstawienie nauczycielowi-opiekunowi przed lekcją konspektu lekcji w celu jego zatwierdzenia poprzez uzyskanie podpisu;
- i) omówienie przebiegu lekcji z nauczycielem-opiekunem po jej przeprowadzeniu przez studenta-praktykanta (rozmowa po obserwowanej lekcji);
- j) pełnienie dyżurów w szkole, wykonywanie innych czynności wychowawcy, jeśli zostaną zlecone przez dyrektora szkoły lub nauczyciela-opiekuna praktyk;
- k) przekazanie opiekunowi praktyk z ramienia uczelni w terminie 14 dni od daty zakończenia praktyki w opisanej teczce dokumentacji praktyk złożonej z: dzienniczka praktyk, konspektów lekcji przeprowadzonych, karty obserwacji lekcji oraz karty oceny pracy studenta-praktykanta podpisanych przez nauczyciela-opiekuna praktyki w szkole.

V WARUNKI ZALICZENIA PRAKTYKI

Do zaliczenia praktyki student przedkłada opiekunowi praktyki pedagogicznej z ramienia UMCS opisaną teczkę z dokumentacją (wypełniony dzienniczek praktyk, karta oceny pracy studenta-praktykanta, konspekty lekcji prowadzonych, karty obserwacji lekcji) w terminie dwóch tygodni od zakończenia praktyki.

Opiekun praktyki z ramienia uczelni wystawia ocenę końcową z praktyki biorąc pod uwagę poprawność i kompletność dokumentacji oraz uzyskane przez studenta-praktykanta opinie i oceny dotyczące jego pracy i postawy w czasie trwania praktyki.

4. NOWY PROGRAM PRAKTYK PEDAGOGICZNYCH (CIĄGLYCH PRAKTYK PRZEDMIOTOWO-METODYCZNYCH) W ZAKRESIE NAUCZANIA JĘZYKA ROSYJSKIEGO

1. 6-tygodniowa ciągła praktyka przedmiotowo-metodyczna dla studentów II roku filologii rosyjskiej studiów stacjonarnych I stopnia
2. 2-tygodniowa ciągła praktyka przedmiotowo-metodyczna dla studentów II roku filologii rosyjskiej studiów stacjonarnych II stopnia

Program praktyk pedagogicznych został opracowany w ramach projektu:

www.praktyki.wh.umcs - Przygotowanie i realizacja nowego programu praktyk pedagogicznych na Wydziale Humanistycznym UMCS (współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego Priorytet III, Poddziałanie 3.3.2 „Efektywny system kształcenia i doskonalenia nauczycieli”) w oparciu o wiedzę merytoryczną i rekomendacje praktyczne specjalistów Instytutu Filologii Słowiańskiej UMCS – metodyków, opiekunów praktyk oraz sugestie i wnioski przekazane przez czynnych nauczycieli języka rosyjskiego pełniących funkcje szkolnego opiekuna praktyk pedagogicznych.

Skróty: ST-student, studentka, studenci; NA-nauczyciel, nauczycielka, nauczyciele; OP-opiekun praktyki

I Ogólne założenia i cele praktyk pedagogicznych (ciągłych praktyk przedmiotowo-metodycznych)

Nowy program praktyk pedagogicznych (ciągłych praktyk przedmiotowo-metodycznych) jest integralną częścią przygotowania ST do przyszłego zawodu nauczyciela zgodnie z wymogami współczesnej edukacji.

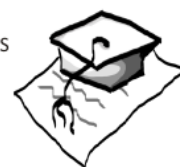
W ramach specjalności nauczycielskiej ST zdobywają najważniejszą aktualną wiedzę z zakresu pedagogiki, psychologii, glottodydaktyki i metodyki nauczania języka rosyjskiego, którą stosują i weryfikują w trakcie realizacji praktyk pedagogicznych.

Zarówno w toku zajęć specjalizacyjnych na uczelni, jak i podczas praktyk pedagogicznych w szkole ST powinni być zapoznawani z problematyką innowacyjności oraz wdrażani do konstruktywnych działań dydaktyczno-wychowawczych i organizatorskich, a także działań na rzecz samorozwoju i doskonalenia zawodowego.

Nowy program zakłada zorganizowanie praktyk w taki sposób, aby mogły one przygotować ST – przyszłych nauczycieli do podejmowania zadań w szkole XXI wieku.

W nowym programie praktyk pedagogicznych (ciągłych praktyk przedmiotowo – metodycznych) ujęto zagadnienia, które powinny być wdrożone w teoretycznym i praktycznym kształceniu ST:

- funkcjonowanie współczesnej szkoły polskiej w świetle założeń reformy programowej z 2009 roku (uwzględnienie ram organizacyjnych nauczania języków obcych, nowe programy

Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

nauczania, nowa terminologia formułowania celów nauczania, dobór nowoczesnych podręczników i innych materiałów glottodydaktycznych);

- funkcjonowanie szkoły polskiej w przestrzeni europejskiej (dostosowanie poziomów nauczania do standardów europejskich, współpraca ze szkołami europejskimi, różne formy kształcenia; wymiana uczniów i nauczycieli);
- uwzględnianie interkulturowości i regionalności w procesie nauczania języka rosyjskiego;
- indywidualne podejście do uczniów i kształtowanie ich autonomii;
- metody pracy z uczniem zdolnym oraz uczniem o specjalnych potrzebach edukacyjnych;
- wdrażanie wiedzy o równości płci i przeciwdziałania przejawom dyskryminacji ze względu na płeć, a także rasę, narodowość, religię, orientację seksualną;
- kształtowanie umiejętności analizy i oceny pracy własnej (autorefleksja i autoewaluacja);
- poznawanie i wdrażanie nowoczesnych technologii nauczania, w tym IT/ITC oraz wykorzystanie sprzętu multimedialnego zakupionego w ramach projektu;
[WWW.praktyki.wh.umcs](http://www.praktyki.wh.umcs) - Przygotowanie i realizacja nowego programu praktyk pedagogicznych na Wydziale Humanistycznym UMCS (laptop, rzutnik multimedialny, kamera do pracy z uczniami lub do nagrywania lekcji, a także najnowsze podręczniki, płyty CD i DVD, tablica interaktywna i in.);
- wykorzystanie platformy edukacyjnej: Praktyki Pedagogiczne na Wydziale Humanistycznym, która będzie miejscem konsultacji i wymiany doświadczeń pomiędzy ST i OP oraz zamieszczania interesujących materiałów glottodydaktycznych;
- upowszechnianie idei kształcenia ustawicznego, doskonalenia warsztatu pracy nauczyciela, współpracy z różnymi placówkami oświatowymi w kraju i za granicą;
- nawiązanie współpracy pomiędzy UMCS a szkołami różnych typów (szkolenia dla nauczycieli, kontakty opiekunów praktyk z ramienia uczelni i szkoły, udział przedstawicieli szkół i uczelni w imprezach kulturalnych, konferencjach, konkursach organizowanych w szkołach lub na UMCS.

Zakładane kompetencje studenta/ studentki po odbyciu praktyki (ciągła praktyka przedmiotowo-metodyczna).

W toku realizacji praktyk pedagogicznych ST zdobędą następujące kompetencje:

W obszarze wiedzy:

- poznanie zasad funkcjonowania szkoły w Polsce oraz w przestrzeni europejskiej;
- poznanie dokumentacji szkolnej (statut szkoły, podstawy programowe, programy nauczania i wychowania (w tym programy autorskie), systemy oceniania, programy profilaktyczne, regulaminy i in.);
- poznanie środowiska szkolnego – relacji pomiędzy podmiotami zaangażowanymi w proces dydaktyczno-wychowawczy (Dyrektor, Rada Pedagogiczna, Rada Rodziców, uczniowie);
- zdobycie wiedzy na temat współpracy szkoły z innymi placówkami oświatowymi i kulturalnymi oraz jednostkami samorządowymi;

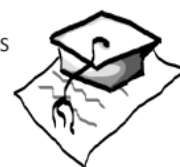

Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

- poszerzenie wiedzy merytorycznej i pedagogiczno-metodycznej zdobytej w ramach specjalności nauczycielskiej poprzez obserwację procesu dydaktyczno-wychowawczego oraz realizację zadań w miejscu praktyki;
- nabycie wiedzy o uczniach o różnych możliwościach intelektualnych i językowych, poznanie metod i sposobów pracy z uczniem zdolnym oraz z uczniem o specjalnych potrzebach edukacyjnych;
- zdobycie wiedzy w zakresie konstruowania programów nauczania (w tym programów autorskich), tygodniowych planów zajęć i planów dydaktycznych, wyboru odpowiednich podręczników i innych materiałów glottodydaktycznych;
- poznanie relacji nauczyciela z uczniami oraz relacji uczeń-uczeń, a także sposobów komunikowania się nauczyciela z uczniami w języku rosyjskim.

W obszarze umiejętności:

- nabycie umiejętności praktycznego zastosowania wiedzy zdobytej w trakcie kształcenia akademickiego oraz w miejscu realizacji praktyki;
- nabycie umiejętności organizowania pracy dydaktyczno-wychowawczej (planowanie, realizacja i ewaluacja/autoewaluacja lekcji języka rosyjskiego oraz zajęć pozalekcyjnych);
- nabycie umiejętności efektywnego przekazywania uczniom wiedzy o języku, realiach i kulturze Federacji Rosyjskiej, a także – w tym kontekście – wiedzy o państwach Unii Europejskiej;
- nabycie umiejętności stosowania elastycznych schematów lekcyjnych z wykorzystaniem różnorodnych form uatrakcyjniania zajęć;
- nabycie umiejętności pozytywnego oddziaływania wychowawczego w celu ukształtowania pożądanых postaw i zachowań uczniów;
- nabycie umiejętności stosowania różnych form kontroli i obiektywnej oceny wyników uczniów w procesie dydaktyczno-wychowawczym;
- nabycie umiejętności budowania odpowiednich relacji z uczniami, komunikowania się z nimi w sytuacjach dydaktycznych w klasie oraz w sytuacjach pozadydaktycznych, tworzenie przyjaznej atmosfery sprzyjającej procesowi uczenia się;
- nabycie umiejętności refleksyjnej oceny działań własnych oraz działań nauczyciela;
- nabycie umiejętności organizowania własnego warsztatu pracy, posługiwania się nowoczesnymi metodami i technologiami, w tym IT/ITC, wykorzystanie nowoczesnego sprzętu multimedialnego zakupionego w ramach projektu WWW.praktyki.wh.umcs - [Przygotowanie i realizacja nowego programu praktyk pedagogicznych na Wydziale Humanistycznym UMCS](#);
- nabycie umiejętności ciągłego motywowania i aktywizowania uczniów z uwzględnieniem czynników takich jak: interesujące treści nauczania, atrakcyjne metody prowadzenia lekcji, zaangażowana postawa nauczyciela, rzetelna i obiektywna ocena ucznia, przyjazna atmosfera na lekcji i in.;

Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

- doskonalenie umiejętności sporządzania konspektów lekcji języka rosyjskiego i zajęć pozalekcyjnych oraz dokumentowania przebiegu praktyki (uzupełnianie dzienniczka, kart obserwacji i oceny lekcji itd.);
- nabycie umiejętności związanych z samorozwojem i doskonaleniem kompetencji zawodowych (udział w szkoleniach, konferencjach metodycznych, kursach językowych itp. w kraju i za granicą), wymiana doświadczeń pomiędzy nauczycielami itd.;
- nabycie umiejętności radzenia sobie z problemami dotyczącymi pracy z uczniem o specjalnych potrzebach edukacyjnych (uczeń zdolny, uczeń z dysleksją, dysortografią, dysgrafią, uczniowie z ADHD, uczniowie z depresją i innymi dysfunkcjami).

W obszarze postaw:

W trakcie praktyki zostaną ukształtowane następujące postawy ST:

- kreatywnego podejścia do zadań dydaktyczno-wychowawczych w procesie nauczania języka rosyjskiego;
- otwartości na odmienną kulturę (rozumienie i tolerancja wobec zachowań przedstawicieli innych kultur, przełamywanie stereotypów społeczno-kulturowych);
- poszanowania każdego człowieka bez względu na jego przynależność narodową, pochodzenie społeczne, płeć (uznawanie równości płci), religię, rasę, kolor skóry, orientację seksualną itp.;
- nastawienia na aktywne przeciwdziałanie wszelkim przejawom dyskryminacji i agresji wobec odmienności człowieka;
- empatii i udzielania wsparcia uczniom oraz innym osobom potrzebującym pomocy;
- dążenia do samorozwoju i doskonalenia własnych kompetencji zawodowych (ustawiczne kształcenie się);
- otwartości na nową wiedzę, nowoczesne metody i technologie w nauczaniu języka rosyjskiego (weryfikacja nowych rozwiązań w praktyce, podejmowanie eksperymentów dydaktycznych, refleksja nad pracą własną oraz pracą innych nauczycieli);
- otwartości na współpracę i wymianę doświadczeń zawodowych z osobami zajmującymi się nauczaniem języków obcych.

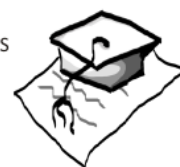
II Obowiązki nauczyciela – opiekuna ciągłych praktyk przedmiotowo-metodycznych z ramienia szkoły

- Zapoznanie się z programem i harmonogramami ciągłych praktyk przedmiotowo-metodycznych oraz materiałami pomocniczymi dla nauczyciela.
- Ustalenie ze ST szczegółowego harmonogramu przebiegu praktyki (przed jej rozpoczęciem lub w pierwszym dniu praktyki).
- Wprowadzenie studenta-praktykanta w środowisko szkolne i klasowe, otoczenie go opieką podczas całej praktyki.

- Umożliwienie ST poznania prawnych, organizacyjnych i finansowych podstaw funkcjonowania szkoły, zdobycie informacji na temat miejsca szkoły w regionie, jej współpracy z instytucjami oświatowo-wychowawczymi, z jednostkami samorządowymi, a także współpracy z ośrodkami dydaktyczno-wychowawczymi za granicą.
- Udzielenie informacji (lub pomoc w jej uzyskaniu) w zakresie sytuacji zawodowej nauczyciela, możliwości jego rozwoju i warunków awansu zawodowego.
- Udzielanie informacji na temat szkoły i klas, których uczy; nauczyciel udziela niezbędnych informacji na temat klas profilowanych, zapoznaje z pracownią języka rosyjskiego, posiadanymi pomocami dydaktycznymi, podręcznikami, dziennikiem lekcyjnym i in. dokumentami, krótko charakteryzuje środowisko uczniów, informuje o współpracy szkoły ze środowiskiem i rodzicami, omawia osiągnięcia i niepowodzenia uczniów, ich problemy wychowawcze itd.
- Umożliwienie studentowi obserwowania oraz prowadzenia lekcji języka rosyjskiego i zajęć pozalekcyjnych w liczbie przewidzianej harmonogramem praktyk, zapoznanie z warsztatem pracy nauczyciela.
- Udzielanie praktykantowi wskazówek dotyczących planowania lekcji, przygotowywania konspektów oraz wykorzystania pomocy dydaktycznych, zatwierdzanie konspektów swoim podpisem.
- Włączenie w zakres materiału realizowanego na lekcjach języka rosyjskiego treści o charakterze realioznawczym i kulturoznawczym dotyczącym Federacji Rosyjskiej oraz państw Unii Europejskiej; zwracanie uwagi uczniom na potrzebę kształtowania kompetencji interkulturowej.
- Obserwowanie wszystkich zajęć prowadzonych przez studenta oraz ich omawianie i ocenianie wg załączonych kart rozmowy po obserwacji lekcji.
- Motywowanie studentów do stosowania różnorodnych schematów lekcyjnych, uwzględniania różnych metod, technik nauczania, w tym nowoczesnych technologii IC/ITC oraz innych pomocy glottodydaktycznych, którymi dysponuje nauczyciel lub przygotowuje ST.
- Zwracanie uwagi studentów na różne potrzeby oraz możliwości uczniów i na konieczność indywidualnego podejścia do nich oraz na rozwijanie autonomii uczących się; wdrażanie do pracy z uczniem wybitnie zdolnym i uczniem o specjalnych potrzebach edukacyjnych.
- Zapoznanie ST z ofertą zajęć pozalekcyjnych, umożliwienie im poznania pracy kół zainteresowań, zasad funkcjonowania i zadań samorządu uczniowskiego, organizacji dziecięcych i młodzieżowych.
- Umożliwienie ST poznania pracy biblioteki szkolnej, świetlicy, stołówki.
- Dokonanie całościowej oceny pracy studenta, jego aktywności w czasie praktyki (ocena jakościowa wg załączonej karty oceny pracy studenta-praktykanta i ocena wyrażona stopniem).
- Podpisanie załączonej dokumentacji praktyk.

III Obowiązki i zadania ST

ST dokonuje wyboru szkoły – miejsca praktyki z puli szkół biorących udział w projekcie. Zapoznają się z Regulaminem i Programem praktyk pedagogicznych (ciągłych praktyk przedmiotowo-metodycznych) oraz z Niezbędnikiem studenta.

Na początku praktyki ST wspólnie z nauczycielem-opiekunem praktyki ustalają szczegółowy harmonogram przebiegu praktyki.

W toku praktyki ST realizują zadania wynikające z założeń programu i celów praktyk pedagogicznych (patrz p. I, II Programu).

Obszar nabywania wiedzy i umiejętności przez ST

Zadania szczegółowe dla ST

Podstawy i zasady funkcjonowania szkoły oraz jej zadania

Funkcjonowanie szkoły jako jednostki dydaktyczno-wychowawczej i opiekuńczej. Miejsce szkoły w środowisku lokalnym, jej współpraca z innymi instytucjami oświatowymi i kulturalnymi, z ośrodkami naukowymi (np. z UMCS) w kraju i za granicą, współpraca z jednostkami samorządu terytorialnego.

Status zawodowy nauczyciela, jego prawa i obowiązki, stopnie zawodowe i warunki awansu zawodowego.

Działalność jednostek i organów szkolnych wspierających pracę dydaktyczno-wychowawczą i opiekuńczą szkoły.

Organizacja i realizacja jednostek lekcyjnych oraz ich ocena

Logika struktury lekcji języka rosyjskiego. Formułowanie celów językowo-komunikacyjnych i operacyjnych. Dobór treści (w tym realizowalnych i

Pozyskanie informacji w zakresie wskazanych obszarów poprzez:

- zapoznanie się z dokumentacją szkolną i klasową (np. „Ustawa o systemie oświaty”, „Statut szkoły”, „Karta Nauczyciela”, podstawy programowe (uwzględnienie „Nowej podstawy programowej” z 2009), programy nauczania i wychowania, programy profilaktyczne, regulaminy, umowy o współpracy z innymi podmiotami i in.);
- udział w rozmowach z dyrektorem szkoły, nauczycielem-opiekunem praktyki oraz z innymi pracownikami szkoły, a także jeśli będzie taka możliwość, z przedstawicielami jednostek współpracujących ze szkołą.

Obserwowanie pracy świetlicy szkolnej, biblioteki, stołówki. Udział w rozmowie z przedstawicielami Rady Pedagogicznej, Komitetu Rodzicielskiego, Rady Rodziców itd. Spotkanie z pedagogiem szkolnym – rozmowa nt. trudności uczniów w nauce oraz różnych problemów wychowawczych.

Obserwowanie lekcji języka rosyjskiego prowadzonych przez opiekuna praktyki (oraz lekcji realizowanych przez praktykantów, jeżeli na praktyce przybywa kilka osób).

kulturoznawczych), metod, form pracy, technik kontroli, środków i pomocy dydaktycznych. Wykorzystanie na lekcji technologii informacyjnych IT/ITC. Realizacja poszczególnych ogniw lekcji, sposoby rozpoczynania lekcji, prezentacji, wdrażania i aktywizacja materiału dydaktycznego, zakończenia lekcji, zadawania pracy domowej.

Lekcja jako nauka komunikacji (werbalnej i niewerbalnej). Komunikowanie się nauczyciela z uczniami oraz uczniów pomiędzy sobą w sytuacjach dydaktycznych zaaranżowanych przez nauczyciela (np. odgrywanie ról) oraz w sytuacjach naturalnych zaistniałych w klasie. Sposoby stymulowania uczniów do wypowiedzi ustnych i pisemnych, udzielanie informacji zwrotnej.

Kontrola i ocena w procesie nauczania języka rosyjskiego. Wewnątrzszkolny System Oceniania oraz własny (nauczyciela) system kontroli i oceny pracy i osiągnięć ucznia (ocena jakościowa oraz wyrażona stopniem).

Sposoby motywowania i aktywizowania uczniów poprzez wprowadzanie interesujących treści, elementów uatrakcyjniania lekcji, zaangażowanie i entuzjazm nauczyciela, sprawiedliwą ocenę itd.

Realizacja celów wychowawczych na lekcji języka rosyjskiego.

Oddziaływanie wychowawcze poprzez treści nauczania, w tym treści o charakterze realioznawczym i kulturoznawczym (podejście interkulturowe). Metody oddziaływania wychowawczego oparte na dobrej organizacji lekcji (ład, porządek, dyscyplina). Sposoby rozwiązywania

Protokołowanie obserwowanych lekcji wg załączonej karty obserwacji lekcji.

Planowanie i realizacja lekcji języka rosyjskiego i przygotowanie odpowiednich pomocy dydaktycznych.

Sporządzanie konspektów do prowadzonych przez siebie lekcji języka rosyjskiego (wzór konspektu w załączeniu). Przedstawianie tych konspektów opiekunowi do zatwierdzenia podpisem.

Aktywny udział w rozmowie z opiekunem praktyki po dokonaniu przez niego obserwacji lekcji przeprowadzonej przez studenta.

Zwracanie uwagi na poszczególne aspekty procesu glottodydaktycznego oraz dokonywanie refleksji i oceny określonych działań nauczyciela i uczniów.

Refleksyjne podejście do własnych działań (autorefleksja, autoewaluacja).

Zapoznanie się z Wewnątrzszkolnym Systemem Oceniania, z testami kontrolnymi gimnazjalnymi, maturalnymi, certyfikacyjnymi i in.

Obserwowanie sposobów kontrolowania i ocenia niania pracy uczniów przez nauczyciela. Samodzielne dokonywanie oceny uczniów i konfrontowanie jej z oceną nauczyciela po ustaleniu z nauczycielem kryteriów oceny sprawdzania zeszytów domowych, prac klasowych, kartkówek itd. Wdrażanie uczniów do samooceny oraz oceny pracy koleżanek i kolegów z grupy.

Obserwowanie czynników motywujących na lekcjach prowadzonych przez nauczyciela-opiekuna praktyki. Poszukiwanie innych sposobów motywowania i aktywizowania uczniów oraz stosowanie ich na swoich lekcjach.

Obserwowanie sposobów oddziaływania wychowawczego i rozwiązywania problemów wychowawczych na lekcjach prowadzonych przez opiekuna praktyki. Podejmowanie samodzielnych prób kształtowania odpowiednich postaw uczniowskich i przezwyciężania trudności wychowawczych. Rozmowy ST z wychowawcą klasy, pedagogiem, psychologiem w celu uzyskania

problemów wychowawczych w sytuacjach naturalnych w klasie (spóźnienia, absencja, brak aktywności, brak pracy domowej, agresywny stosunek do innych, wulgarne słownictwo itp.).

Uczenie empatii, szacunku, tolerancji wobec drugiego człowieka. Zwalczanie stereotypów związanych z płcią, wiekiem, narodowością, rasą, religią.

Relacje nauczyciela z uczniami oraz relacje pomiędzy uczniami. Atmosfera na lekcji języka rosyjskiego. Style i strategie nauczycielskie kierowania grupą. Strategie zachowań uczniowskich. Indywidualne podejście do ucznia.

Metoda projektu w nauczaniu języka rosyjskiego.

Praca z uczniem o specjalnych potrzebach edukacyjnych (np. uczniowie z dysleksją, z ADHD, niepełnosprawni fizycznie itd.).

Praca z uczniem wybitnie zdolnym.

porady.

Włączanie przez ST w zakres realizowanego na lekcji materiału nauczania treści związanych z problematyką równości człowieka (w tym również płci), ze zwalczaniem dyskryminacji, nietolerancji czy agresji wobec innych ludzi. Poprzez odpowiednie materiały dydaktyczne oraz w relacjach z uczniami eksponowanie pożądanych postaw i wzorów godnych naśladowania.

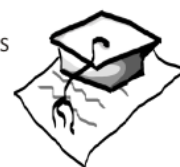
Obserwowanie relacji nauczyciela z uczniami. Refleksja nad zachowaniem werbalnym i niewerbalnym nauczyciela oraz uczniów. Zwracanie uwagi na stosunek uczniów do siebie nawzajem. Rozmowa z nauczycielem na temat wzajemnych relacji w grupie klasowej. Analiza wyników wpływających na tworzenie przyjaznej atmosfery w klasie. Budowanie własnych dobrych relacji z uczniami.

Nabycie wiedzy o możliwościach pracy uczniów metodą projektową. W porozumieniu z nauczycielem-opiekunem praktyki zainicjowanie projektu w zakresie języka rosyjskiego i wspólnie z nauczycielem kierowanie wykonaniem projektu (lub jego fragmentu) przez uczniów.

Zapoznanie się ze stosownymi rozporządzeniami MEN w sprawie uczniów z dysfunkcjami oraz orzeczeniami poradni specjalistycznej o niepełnosprawności uczniów.

Poznanie sposobów i form pomocy uczniom z trudnościami. Udzielanie wsparcia i pomocy uczniom z dysfunkcjami (np. pomoc w wykonaniu zadania, sprawdzenie zeszytu, dodatkowe objaśnienie materiału itp.).

Rozpoznanie ucznia zdolnego na podstawie obserwacji zachowań uczniów w klasie, ich aktywności i postępów w nauce. Zdobycie informacji o uczniach zdolnych w toku rozmów z nauczycielem-opiekunem praktyki i

innymi nauczycielami, z uczniami, pedagogiem szkolnym. Poznanie możliwości działań szkoły w zakresie objęcia opieką ucznia zdolnego (np. szybsza promocja do wyższej klasy, zorganizowanie indywidualnego toku nauki, wyjazdu na stypendium naukowe za granicą itp.). Zwrócenie uwagi na ucznia uzdolnionego językowo. W porozumieniu z nauczycielem otoczenie go opieką (np. pomoc w przygotowaniu się ucznia do konkursów i olimpiad w zakresie języka rosyjskiego, w pozyskiwaniu przez niego interesujących tekstów; zaproponowanie mu wykonania ambitnych zadań językowo-komunikacyjnych itd.).

Zajęcia pozalekcyjne uczniów

Koła zainteresowań. „Drzwi Otwarte” szkoły. Imprezy szkolne (apele, akademie, wieczornice). Wycieczki. Spotkania z ciekawymi ludźmi. Prelekcje specjalisty (np. w ramach profilaktyki uzależnień, walki z przemocą w szkole itp.).

Praca samorządu uczniowskiego.

Działalność organizacji dziecięcych i młodzieżowych.

Warsztat nauczyciela

Pracownia języka rosyjskiego. Pomoce dydaktyczne. Nowoczesne technologie nauczania.

Obserwowanie pracy kółka języka rosyjskiego, zajęć przygotowujących uczniów do matury lub do olimpiady jęz. rosyjskiego i innych zajęć organizowanych po lekcjach, ew. udział w prowadzeniu tego typu zajęć. Branie udziału w imprezach szkolnych. Pomoc w ich przygotowaniu. Udział ST w prelekcjach specjalistów.

Poznanie pracy samorządu uczniowskiego (spotkanie z przewodniczącym, udział w zebraniu samorządu, zapoznanie się z dokumentacją).

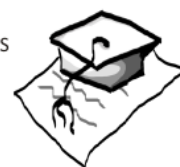
Zdobycie informacji przez ST o organizacjach uczniowskich działających w szkole (poznanie zasad ich funkcjonowania, celów i zakresu działalności).

Zapoznanie się z wyposażeniem pracowni języka rosyjskiego oraz z pomocami glottodydaktycznymi wskazanymi przez nauczyciela-opiekuna praktyki. Poznanie nowoczesnych technologii informatycznych (IT/ITC) oraz możliwości ich wykorzystania na lekcji języka rosyjskiego.

Samodzielne przygotowanie i wykorzystanie materiału multimedialnego na prowadzonej przez siebie lekcji.

Samorealizacja i doskonalenie zawodowe nauczyciela

Zapoznanie się ze stosownymi dokumentami

określającymi stopnie oraz warunki awansu zawodowego nauczyciela.

Zdobycie informacji na temat możliwości doskonalenia zawodowego w kraju i za granicą (rozmowa z opiekunem, dyrektorem, metodykiem). Udział w szkoleniach organizowanych w szkołach w okresie trwania praktyki.

Uświadomienie sobie potrzeby samorozwoju i ustawicznego kształcenia zawodowego jako wyzwania edukacji XXI wieku.

Przygotowanie dokumentacji przebiegu praktyki

Analiza przebiegu praktyk. Refleksja nad działaniami nauczyciela i uczniów, nad realizacją własnych zadań dydaktyczno-wychowawczych i dokonywanie ich ewaluacji.

Dokumentowanie na bieżąco przebiegu praktyki (wypełnianie dzienniczka praktyki, konspektów lekcji języka rosyjskiego oraz załączonych formularzy).

IV Obowiązki opiekuna praktyki z ramienia UMCS

- Opiekun praktyki organizuje praktyki, sprawuje nadzór nad ich przebiegiem oraz ocenia wykonanie zadań przez studentów praktykantów i zalicza praktykę.
- Przygotowuje studentów do realizacji praktyki poprzez:
 - zapoznanie studentów z założeniami programowo-organizacyjnymi praktyki,
 - obowiązkami i zadaniami dydaktyczno-wychowawczymi praktykantów oraz obowiązkami opiekunów praktyk,
 - z warunkami zaliczenia praktyki przez szkolnego opiekuna praktyki i opiekuna z ramienia UMCS.
- Pozostaje w stałym kontakcie ze szkołą, w której ma miejsce praktyka studenta, w szczególności z opiekunem praktyki.
- Udziela pomocy studentom praktykantom oraz ich opiekunom w rozwiązywaniu problemów związanych z realizacją praktyki.
- Obserwuje wybrane lekcje prowadzone przez studentów i ich uczestnictwo w innych formach pracy szkolnej.
- Po zakończeniu praktyk opiekun z ramienia uczelni sprawdza poprawność przedłożonej mu przez studenta dokumentacji praktyki i jej zgodność z ustalonymi wymogami i dokonuje jej oceny.
- Zalicza studentowi praktykę pedagogiczną, wystawiając ocenę końcową (wyrażoną stopniem), na którą składają się oceny i opinie uzyskane przez studenta podczas praktyki oraz ocena za dokumentację.

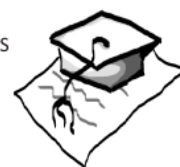

5. HARMONOGRAM PRAKTYK

5.1. HARMONOGRAM 6-TYGODNIOWEJ PRAKTYKI PEDAGOGICZNEJ (CIĄGŁEJ PRZEDMIOTOWO-METODYCZNEJ) W ZAKRESIE NAUCZANIA JĘZYKA ROSYJSKIEGO DLA STUDENTÓW II ROKU FILOLOGII ROSYJSKIEJ STUDIÓW STACJONARNYCH I STOPNIA

1. Studenci II roku filologii rosyjskiej studiów stacjonarnych pierwszego stopnia odbywają praktykę pedagogiczną w zakresie nauczania języka rosyjskiego w szkołach podstawowych i gimnazjach.
2. Praktyka trwa **6 tygodni** i realizowana jest w miesiącu wrześniu i w pierwszej połowie października (po semestrze IV studiów). Studenta obowiązuje zrealizowanie i udokumentowanie 114 godzin (etat nauczyciela) równomiernie rozłożonej pracy.
3. Celem praktyki jest poznanie przez studenta funkcjonowania i pracy dydaktyczno-wychowawczej szkoły oraz nabycie umiejętności prowadzenia i oceniania lekcji języka rosyjskiego oraz innych zajęć, przewidzianych Programem praktyk zgodnie z najnowszą wiedzą z zakresu psychologii, pedagogiki i glottodydaktyki. Praktyka przygotowuje studenta do sprostania wymogom nowoczesnej edukacji (kreatywność, refleksja, autorefleksja, ewaluacja i autoewaluacja) oraz posługiwania się nowoczesnymi technologiami informatycznymi.
4. Student zgłasza się do szkoły pierwszego dnia praktyki o godzinie ustalonej przez opiekuna praktyk pedagogicznych z dziennikiem praktyki i innymi materiałami niezbędnymi do jej realizacji (Materiały pomocnicze dla nauczyciela, Niezbędnik Studenta). Przybycie praktykanta do szkoły zostaje potwierdzone pieczęcią szkoły w dzienniczku praktyk.
5. Na początku praktyki student wspólnie z nauczycielem ustalają plan praktyki, który jak najszybciej powinien być wysłany przez szkołę do Instytutu Filologii Słowiańskiej (do opiekuna praktyki z ramienia Uczelni).
6. **W pierwszym tygodniu praktyki student obserwuje wszystkie lekcje języka rosyjskiego prowadzone przez nauczyciela-opiekuna i wypełnia karty obserwacji tych lekcji.** Opiekun praktyki dzieli się ze studentem swoimi uwagami o realizacji celów nauczania przeprowadzonych przez siebie lekcji. Ponadto student-praktykant poznaje dokumentację szkolną, programy nauczania języka rosyjskiego, pomoce glottodydaktyczne.
7. W kolejnych tygodniach student w dalszym, ciągu poznaje środowisko szkolne i pracę szkoły. **Samodzielnie prowadzi** lekcje języka rosyjskiego w wymiarze 2-3 dziennie. W ciągu praktyki powinien w sumie zrealizować **45-50 lekcji** (w tym w miarę możliwości cykl tematyczny w danej klasie). Obserwuje lekcje nauczyciela-opiekuna praktyki oraz lekcje prowadzone przez studentów-praktykantów, jeśli są oni wraz z nim na praktyce. **Liczba obserwowanych lekcji w czasie praktyki powinna wynieść 50-60 godzin.** Po zakończeniu lekcji przeprowadzonej przez studenta-praktykanta nauczyciel prowadzi z nim rozmowę, omawiając i oceniając oraz wpisuje do dzienniczka swoje uwagi.
8. Student sporządza konspekt każdej prowadzonej przez siebie lekcji języka rosyjskiego, który przed lekcją powinien być zaakceptowany i podpisany przez nauczyciela-opiekuna

praktyki.

9. Student obserwuje zajęcia pozalekcyjne oraz bierze udział w różnych działaniach podejmowanych przez szkołę (zebrania, imprezy kulturalne itd.) i odnotowuje to w dzienniczku praktyk.

10. Student sprawdza prace pisemne uczniów (zeszyty domowe uczniów, testy kontrolne i in.) oraz przygotowuje pomoce glottodydaktyczne.

11. Oprócz realizacji i obserwacji lekcji **na inne zajęcia** wynikające z obowiązków studentów przewidzianych Programem praktyk pedagogicznych (ciągłych przedmiotowo-metodycznych) student powinien przeznaczyć co najmniej **10 godzin**.

Warunki zaliczenia praktyki

Do zaliczenia praktyki student przedkłada opiekunowi praktyki pedagogicznej z ramienia UMCS opisaną teczkę z dokumentacją (wypełniony dzienniczek praktyk, karta oceny pracy studenta-praktykanta, konspekty lekcji prowadzonych, karty obserwacji lekcji) w terminie dwóch tygodni od zakończenia praktyki.

Opiekun praktyki z ramienia uczelni wystawia ocenę końcową z praktyki biorąc pod uwagę poprawność i kompletność dokumentacji oraz uzyskane przez studenta-praktykanta opinie i oceny dotyczące jego pracy i postawy w czasie trwania praktyki.

5.2. HARMONOGRAM 2-TYGODNIOWEJ PRAKTYKI PEDAGOGICZNEJ (CIĄGŁEJ PRZEDMIOTOWO-METODYCZNEJ) W ZAKRESIE NAUCZANIA JĘZYKA ROSYJSKIEGO DLA STUDENTÓW II ROKU FILOLOGII ROSYJSKIEJ STUDIÓW STACJONARNYCH DRUGIEGO STOPNIA

1. Studenci II roku filologii rosyjskiej studiów stacjonarnych drugiego stopnia odbywają praktykę pedagogiczną w zakresie nauczania języka rosyjskiego w szkołach ponadgimnazjalnych.

2. Praktyka trwa 2 tygodnie (38 godzin) i odbywa się na początku semestru letniego (w lutym lub marcu w zależności od terminu zakończenia ferii szkolnych).

3. Celem praktyki jest poznanie przez studenta funkcjonowania i pracy dydaktyczno-wychowawczej szkoły oraz nabycie umiejętności prowadzenia i oceniania lekcji języka rosyjskiego oraz innych zajęć, przewidzianych Programem praktyk zgodnie z najnowszą wiedzą z zakresu psychologii, pedagogiki i glottodydaktyki. Praktyka przygotowuje studenta do sprostania wymogom nowoczesnej edukacji (kreatywność, refleksja, autorefleksja, ewaluacja i autoewaluacja) oraz posługiwania się nowoczesnymi technologiami informatycznymi.

4. Student zgłasza się do szkoły pierwszego dnia praktyki o godzinie ustalonej przez opiekuna praktyk pedagogicznych z dzienniczkiem praktyki i innymi materiałami niezbędnymi do jej realizacji (Materiały pomocnicze dla nauczyciela, Niezbędnik Studenta). Przybycie praktykanta do szkoły zostaje potwierdzone pieczęcią szkoły w dzienniczku praktyk.

5. Na początku praktyki student wspólnie z nauczycielem ustalają plan praktyki, który jak najszybciej powinien być wysłany przez szkołę do Instytutu Filologii Słowiańskiej (do opiekuna praktyki z ramienia Uczelni).
6. **W pierwszym tygodniu** praktyki student zapoznaje się z dokumentacją szkoły, programami nauczania języka rosyjskiego dla poszczególnych klas oraz pomocami glottodydaktycznymi. **Obserwuje 8 lekcji** języka rosyjskiego prowadzonych przez nauczyciela-opiekuna praktyki i wypełnia karty obserwacji. Opiekun praktyki dzieli się ze studentem swoimi uwagami o realizacji celów nauczania przeprowadzonych przez siebie lekcji. Student **prowadzi 8 lekcji** języka rosyjskiego (może też przeprowadzić lekcję wychowawczą). Do każdej realizowanej przez siebie lekcji student sporządza konspekt, który powinien być przed lekcją zaakceptowany i podpisany przez nauczyciela-opiekuna praktyki pedagogicznej. Po zakończeniu lekcji przeprowadzonej przez studenta-praktykanta nauczyciel prowadzi z nim rozmowę omawiając i oceniając lekcję oraz wpisuje do konspektu swoje uwagi.
7. **W drugim tygodniu** praktyki student **obserwuje 2 lekcje** języka rosyjskiego oraz **prowadzi 12 lekcji**. Jeśli na praktyce jest kilku studentów, obserwują lekcje u siebie nawzajem i uczestniczą w rozmowie po obserwacji lekcji.
8. **Pozostały czas pracy (8 godzin)** student przeznaczą na poznanie pracy szkoły, sprawdzanie prac pisemnych uczniów, przygotowanie pomocy dydaktycznych.
9. W czasie trwania praktyki student uczestniczy we wszystkich przejawach życia szkoły (działalność kół naukowych i samorządu szkolnego oraz klasowego, uroczystości szkolne, wycieczki itp.) i odnotowuje to w dzienniczku praktyk.

Warunki zaliczenia praktyki

Do zaliczenia praktyki student przedkłada opiekunowi praktyki pedagogicznej z ramienia UMCS opisaną teczkę z dokumentacją (wypełniony dzienniczek praktyk, karta oceny pracy studenta-praktykanta, konspekty lekcji prowadzonych, karty obserwacji lekcji) w terminie dwóch tygodni od zakończenia praktyki.

Opiekun praktyki z ramienia uczelni wystawia ocenę końcową z praktyki biorąc pod uwagę poprawność i kompletność dokumentacji oraz uzyskane przez studenta-praktykanta opinie i oceny dotyczące jego pracy i postawy w czasie trwania praktyki.

6. KARTA OBSERWACJI PRZEZ STUDENTA LEKCJI JĘZYKA ROSYJSKIEGO

Data obserwacji:

Obserwujący(a):

Klasa, szkoła:

Liczba uczniów ogółem:....., w tym:

– płci męskiej:

– płci żeńskiej:

Temat lekcji:

Części i ogniwa lekcji	Występuje/nie występuje na lekcji (tak/nie)	Działania nauczyciela (jakie?)	Działania uczniów, formy pracy, zadania, ćwiczenia (jakie?)	Uwagi o realizacji działań nauczyciela i ucznia
I. Początek lekcji - kontakt nauczyciela z uczniami, - czynności organizacyjno-porządkowe, - sprawdzenie pracy domowej, - uświadomienie celów lekcji i tematu.				
II. Realizacja głównego zadania: - prezentacja materiału, - semantyzacja leksyki, - wprowadzanie i objaśnianie materiału gramatycznego (dedukcja, indukcja), - ćwiczenia utrwalające materiał: → językowe (typu dryl i in.), → językowo-komunikacyjne; - aktywizowanie materiału: → zadania komunikacyjne sterowane przez nauczyciela → zadania komunikacyjne motywowane potrzebami uczniów				
III. Podsumowanie lekcji				
IV. Zadanie pracy domowej				
V. Zakończenie lekcji - ocena aktywności uczniów, - miły akcent zakończenia lekcji.				

Spostrzeżenia studenta dotyczące realizacji celów lekcji, aktywności uczniów, efektywności pomocy glottodydaktycznych. Ogólne wrażenie po obserwacji lekcji.

.....
.....

7. KARTA ROZMOWY po obserwacji lekcji języka rosyjskiego zrealizowanej przez studenta/studentkę

1. Czy zrealizował(a) Pan/ Pani lekcję zgodnie z konspektem. Jeśli tak, to czy wszystkie zaplanowane w nim czynności okazały się efektywne? Jeśli nie, to jaki był powód odstąpienia od konspektu?
2. Czy wszystkie zaplanowane cele udało się Panu/ Pani zrealizować? W jakim stopniu?
3. Czy materiały dydaktyczne okazały się przydatne i interesujące dla uczniów? Jeśli tak, to co o tym świadczyło?
4. Czy formy pracy uczniów na lekcji były celowe?
5. Czy zastosowane metody, techniki, ćwiczenia przynosiły oczekiwane efekty?
6. Jakie techniki semantyzacji leksyki zastosował Pan/ Pani i dlaczego te, a nie inne?
7. Czy dedukcja, czy indukcja byłaby bardziej efektywna przy wprowadzaniu na lekcji materiału gramatycznego? Proszę uzasadnić swoje stanowisko.
8. Czy uczniowie są w stanie przenieść wprowadzany i utrwalany materiał leksykalny i gramatyczny do sytuacji komunikatywnych? Czy realizował Pan/ Pani zadania, w których uczniowie kształtowaliby tego rodzaju transfer? Czy były realizowane ćwiczenia identyfikacyjne?
9. Czy uczniowie byli aktywni? Co ich najbardziej motywowało do pracy?
10. Czy uważa Pan/ Pani, że dobrze ocenił(a) uczniów. Dlaczego?
11. Czy czas na lekcji był dobrze wykorzystany? W jakich momentach lekcji można było pracować intensywniej?
12. Czy sądzi Pan/ Pani, że udało się Panu/ Pani nawiązać dobry kontakt z uczniami?
13. Nad którymi zagadnieniami realizowanymi na lekcji należałoby jeszcze popracować (wrócić do nich na lekcji następnej)?
14. Z jakimi nieoczekiwanymi trudnościami spotkał(a) się Pan/Pani na lekcji (np. czy były kłopotliwe pytania uczniów)?
15. Czy tę lekcję następnym razem zrealizowałby/ zrealizowałaby Pan/ Pani inaczej? Jeśli tak, to co należałoby zmienić?

Uwagi nauczyciela o:

- 1) zrealizowanej przez studenta lekcji,
- 2) przebiegu rozmowy.

Nauczyciel jest proszony o wpisanie tych uwag do konspektu omawianej lekcji.

8. KONSPEKTY LEKCJI

8. 1. SCHEMAT KONSPEKTU LEKCJI JĘZYKA ROSYJSKIEGO

Konspekt nr.....
lekcji języka rosyjskiego
(zawierającej wprowadzenie i utrwalenie nowego materiału dydaktycznego)
przeprowadzonej w klasie.....w.....(nazwa szkoły).

Prowadzący(a):.....

Data:.....

Temat lekcji:.....

Cele lekcji:

- 1. Cel główny językowo-komunikacyjny** (kształtowanie określonych form komunikowania się w ramach jednej ze sprawności językowych – rozumienia, mówienia, pisania, czytania)*.
- 2. Cele operacyjne (pomocnicze)**
 - uczeń wie/zna (wiadomości o języku, wiedza o realiach i kulturze Rosji, wiedza interkulturowa),
 - uczeń potrafi (umiejętności, nawyki w zakresie podsystemów językowych i sprawności komunikacyjnych).
- 3. Cele wychowawcze** (postawy, poglądy, stosunek do siebie i do otoczenia, odpowiednie zachowanie się w relacjach z innymi).
- 4. Metody i techniki pracy** (komunikacyjna, interkulturowa, eklektyczna i in., techniki aktywizujące).
- 5. Formy pracy** (indywidualna, w parach, w grupach, z całą klasą).
- 6. Pomoce glottodydaktyczne** (nazwa podręcznika – tytuł, autor oraz inne pomoce audialne, wizualne i audiowizualne).

Przebieg lekcji

I Początek lekcji.

1. Nawiązanie kontaktu nauczyciela z uczniami: stworzenie miłego klimatu na lekcji, nastawienie uczniów na komunikowanie się w języku rosyjskim (np. krótka rozmowa na tematy bieżące, na temat samopoczucia uczniów, pogody, wydarzeń z ich życia, wydarzeń społeczno-politycznych; recytacja krótkich wierszyków – doskonalenie wymowy uczniów, zadawanie zagadek itp.).
2. Czynności organizacyjno porządkowe (sprawdzenie listy obecności, podanie ważnych komunikatów itd.).**
3. Sprawdzenie pracy domowej.**
4. Uświadomienie uczniom celów lekcji. Podanie tematu lub nawiązanie do tematu poprzez wprawki językowo-komunikacyjne, umożliwiające sformułowanie tematu przez uczniów.

II Zasadnicza część lekcji. Realizacja głównego zadania lekcji.

1. Wprowadzenie nowego materiału (prezentacja nowego materiału, odniesienie do wcześniej opanowanego materiału; zapoznanie się uczniów ze sposobami posługiwania

Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

się nowymi jednostkami materiału językowego poprzez działania nauczyciela lub samodzielne działania uczniów).

2. Utrwalanie materiału poprzez wykonywanie ćwiczeń językowych i zadań komunikacyjnych sterowanych przez nauczyciela (ćwiczenia leksykalne, gramatyczne, ortograficzne oraz czynności komunikacyjne oparte na podstawie orientującej, którą stanowią np. zapisane wzory zdań, zestawy leksyki, wypowiedzi nauczyciela itd.).
3. Aktywizowanie materiału za pomocą zadań komunikacyjnych motywowanych potrzebami i samozaangażowaniem uczniów (np. odgrywanie scenek, rozmowa na dany temat, dyskusja, gry, zabawy).

III Podsumowanie lekcji oraz czynności korekcyjno-kontrolne (usystematyzowanie wiedzy, wskazanie najważniejszych nowo nabytych umiejętności, ewentualna korekta błędów językowych uczniów, ocena uczniów).

IV Zadanie pracy domowej (zróznicowanie zadań – dla wszystkich i dla chętnych).

V Zakończenie lekcji.

- Ocena aktywności uczniów.
- Miły akcent zakończenia lekcji (opowiedzenie anegdoty, zaśpiewanie piosenki, obejrzenie komiksu itp.).
- Pożegnanie uczniów.

8.2. SCHEMAT KONSPEKTU LEKCJI JĘZYKA ROSYJSKIEGO

Konspekt nr.....

lekcji języka rosyjskiego (powtórzeniowej)

przeprowadzonej w klasie.....w.....(nazwa szkoły).

Prowadzący(a):.....

Data:.....

Temat lekcji:.....

Cele lekcji:

1. Cele językowo-komunikacyjne (utrwalenie określonej partii materiału – powtórzenie wiadomości, doskonalenie nawyków i umiejętności językowych i komunikacyjnych).
2. Cele wychowawcze (postawy, poglądy, stosunek do siebie i do otoczenia, odpowiednie zachowanie się w relacjach z innymi).
3. Metody i techniki pracy (komunikacyjna, interkulturowa, eklektyczna i in., techniki aktywizujące).
4. Formy pracy (indywidualna, w parach, w grupach, z całą klasą).
5. Pomoce glottodydaktyczne (nazwa podręcznika – tytuł, autor oraz inne pomoce audialne,

wizualne i audiowizualne).

Przebieg lekcji

I Początek lekcji.

1. Nawiązanie kontaktu nauczyciela z uczniami: stworzenie miłego klimatu na lekcji, nastawienie uczniów na komunikowanie się w języku rosyjskim (np. krótka rozmowa na tematy bieżące, na temat samopoczucia uczniów, pogody, wydarzeń z ich życia, wydarzeń społeczno-politycznych; recytacja krótkich wierszyków – doskonalenie wymowy uczniów, zadawanie zagadek itp.).
2. Czynności organizacyjno-porządkowe (sprawdzenie listy obecności, podanie ważnych komunikatów itd.).*
3. Sprawdzenie pracy domowej.*
4. Uświadomienie uczniom celów i tematu lekcji (określenie objętości materiału do powtórzenia i utrwalenia w zakresie fonetyki, leksyki, gramatyki i komunikowania się; formy powtórzenia materiału: ustna, pisemna; określenie zasad i sposobów powtarzania – np. wg zasady chronologicznej, tematycznej, asocjacyjnej i in.).

II Realizacja zadań

- wykonywanie ćwiczeń typu dryl językowy (imitacja, substytucja, transformacja, kombinacja i in.),
- ćwiczenia leksykalne kategoryzacyjne,
- ćwiczenia leksykalne asocjacyjne,
- ćwiczenia komunikacyjne,
- gry i zabawy językowe.

III Ocena stopnia opanowania materiału przez uczniów (w tym ocena konkretnych uczniów).

IV Ćwiczenia korekcyjno-doskonalące

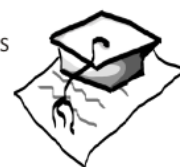
- zwrócenie uwagi uczniów na najczęściej pojawiające się błędy w posługiwaniu się językiem rosyjskim oraz na luki uczniów w opanowywanych wiadomościach o języku i kulturologicznych,
- korekta błędów – dodatkowe ćwiczenia utrwalające.

V. Zadanie pracy domowej (ćwiczenia na utrwalenie partii materiału słabiej opanowanych przez uczących się).

VI. Zakończenie lekcji.

- Ocena aktywności uczniów.
- Miły akcent zakończenia lekcji (opowiedzenie anegdoty, zaśpiewanie piosenki, obejrzenie komiksu itp.).

Pożegnanie uczniów

8.3. KONSPEKT/ SCENARIUSZ nr 15

lekcji języka rosyjskiego

przeprowadzonej w kl. II w Liceum Ogólnokształcącym w

Prowadzący (a): Anna Kowalska

Temat lekcji: **Кем я хочу работать в будущем?**

Cele lekcji:

1. Cel główny językowo-komunikacyjny:

- kształtowanie umiejętności wypowiadania się na temat przyszłego zawodu z podaniem argumentów oraz wskazywanie zalet i wad pracy w różnych zawodach, a także ukazanie rangi zawodów w społeczeństwie.

2. Cele operacyjne:

- poznanie leksyki – nazw zawodów i innych wyrażen związanych z wyborem zawodów,
- doskonalenie umiejętności rozumienia mowy ustnej i pisemnej,
- opanowanie konstrukcji *работать кем, стать кем, быть кем* oraz innych wyrażen związanych z tematem,
- utrwalenie zwrotów wyrażających opinię, np.: *я считаю, я думаю, по-моему, по его мнению* i in.

3. Cel wychowawczy:

- uświadomienie uczniom przydatności i ważności różnych zawodów,
- uczenie szacunku wobec ludzie sumiennie wykonujących swoją pracę.

4. Metody pracy:

- przewaga metody komunikacyjnej.

5. Formy pracy:

- indywidualna,
- w parach,
- w grupach.

6. Pomoce glottodydaktyczne:

- Podręcznik *Как дела? 1*, M. Granatowska, I. Danecka,
- rysunki przyniesione przez nauczyciela przedstawiające ludzi różnych zawodów,
- płyta CD z nagraniem dwóch dialogów na temat wyborów zawodów.

Przebieg lekcji

I Początek lekcji

1. Nawiązanie kontaktu z uczniami

N.: Добрый день! Как дела? Как вы провели уик-энд? Кто из вас интересно провел субботу, воскресенье? Расскажите об этом.

2. Sprawdzenie pracy domowej.

Проверим домашнее задание.

Вы все должны были приготовить и устно, и письменно высказывание на тему: Как я одеваюсь в разных ситуациях, а желающие – краткую информацию об известных в мире и в Польше художниках-модельерах.

Давайте проверим, как вы справились с этими заданиями.

Nauczyciel kontroluje wykonanie zadań domowych i ocenia uczniów.

3. Czynności organizacyjno-porządkowe

N.: Сейчас проверим список присутствующих. Кого сегодня нет в классе? Отметим отсутствующих. Напоминаю вам, что приближается срок выполнения проекта. Я надеюсь, что работаете серьезно.

4. Uświadomienie uczniom celów lekcji. Podanie tematu.

A теперь переходим к теме сегодняшнего урока. Наверно, вы уже задумывались над тем, кем вы хотели бы стать в будущем, наверно разговаривали с родителями, с друзьями о выборе вуза после окончания школы и, конечно, будущей профессии.

На сегодняшнем уроке побеседуем на русском языке о том, какие бывают профессии и какие из них вы хотите выбрать и почему.

Запишите тему и число урока.

Сегодня 20-е апреля 2010 г.

Тема звучит: *Кем я хочу стать в будущем?*

II Zasadnicza część lekcji

N.: Послушайте внимательно 2 коротких диалога, в которых молодые люди беседуют о выборе профессии. Запомните о каких профессиях идет речь. Обращайте также внимание на произношение и ударение.

Uczniowie słuchają dialogów z płyty 2 razy (Podręcznik, s. 158)/

N.: Назовите и запишите названия профессий, о которых говорилось в текстах. Составим словарик.

Uczniowie wymieniają: адвокат, летчик, программист, бизнесмен, юрисконсульт, учитель и врач.

N.: У вас в книге на 159 странице красными буквами написаны еще и другие названия профессий. Прочитайте их и пополните ими ваш словарик. Если значение слов непонятно, объясним!

Uczniowie czytają i zapisują słowa.

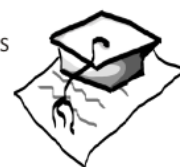
N.: Теперь посмотрите на рисунки, которые я вам раздам. На них изображены представители разных профессий. Посмотрите и скажите, кем они работают. Обратите внимание на конструкцию *работать кем?*

Uczniowie patrzą na rysunki przedstawiające ludzi różnych zawodów i wypowiadają zdania, np.:

Он работает учителем, инженером

Она работает медсестрой, секретаршей ...

Nauczycie zwraca uwagę na poprawne użycie form rzeczowników w narzędniku.

N.: А теперь поработайте в парах. Расскажите друг другу, какие профессии у ваших родителей, родственников, знакомых. Запишите названия тех профессий, которых еще нет в вашем словарице. Если нужно, воспользуйтесь польско-русским словарем.

Uczniowie w parach wykonują zadanie.

N.: Следующее задание. Обсудим вопрос: Почему люди выбирают такие, а не иные профессии?

Сперва прочитайте тексты на с. 160 (упр. 7) и ответьте на вопросы: Кем хочет стать Нина, Олег, Костя, Алина и Саша. Чем они обосновывают выбор своей профессии?

Po przeczytaniu krótkich tekstów uczniowie odpowiadają na postawione pytania.

N.: А теперь скажите, пожалуйста, какая профессия вам нравится, а какая не нравится?

Воспользуйтесь конструкциями:

Я буду работать

Я стану кем?

Я буду

Чтобы вам легче было по-русски обосновать свой выбор профессии, прочтите аргументы на 159 странице.

Uczniowie wypowiadają się, kim chcą zostać w przyszłości.

N.: Переходим к следующему заданию.

Поработайте в группах. Составьте группы по 4 человека. Обсудите вопросы:

Какие профессии престижны, модны, нужны, а какие, по-вашему, не нужны?

А может все профессии нужны?

III Podsumowanie lekcji

N.: Пора подытоживать наш урок.

О чем мы говорили на уроке? Вы уже знаете, кем хотите быть в будущем и почему?

IV Zadanie pracy domowej

N.: Дома. Для всех: написать, кем работают твои родственники и друзья (10 предл.);

устно: высказаться на тему – Кем я хочу работать в будущем и почему.

Для желающих: приготовить устное высказывание на тему: Выбор профессии – дело сложное, по-моему, у каждой профессии есть свои плюсы и минусы.

V Zakończenie lekcji

N.: Сегодня вы все активно работали на уроке. Но особенно отличались Аня, Яцек, Филип, и им я поставлю плюсы.

Урок подходит к концу. Улыбнитесь.

Послушайте анекдот:

– *Хорошо ли вы спите ночью?*

– *Да, доктор.*

KAPITAŁ LUDZKI
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

UMCS
UNIWERSYTET MARII CURIE-SKŁODOWSKIEJ

UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI
FUNDUSZ SPOŁECZNY

Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

- *А кем вы работаете?*
- *Ночным сторожем.*

До свидания! До скорой встречи!

Projekt:

www.praktyki.wh.umcs - Przygotowanie i realizacja nowego programu praktyk pedagogicznych na Wydziale Humanistycznym UMCS współfinansowany jest ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego
Priorytet III, Poddziałanie 3.3.2 „Efektywny system kształcenia i doskonalenia nauczycieli”

9. AUTOREFLEKSJA I EWALUACJA

9.1. PYTANIA POMOCNICZE

do dokonywania autorefleksji i ewaluacji pracy własnej studenta/ studentki (na lekcjach i na zajęciach pozalekcyjnych):

1. Jakie cele zostały postawione przez Pana/Panią na lekcji i czy zostały zrealizowane (w jakim stopniu)?
2. Czy przebieg i tempo zajęć były prawidłowe?
3. Czy materiały, które wykorzystano na zajęciach wzbudzały zainteresowanie uczniów i czy były dostosowane do możliwości uczniów?
4. Czy Pan/ Pani upewniał(a) się, że uczniowie dobrze widzą, słyszą i rozumieją?
5. Czy Pana/ Pani mowa kierowana do uczniów była dostosowana do ich poziomu językowego?
6. Czy na lekcji miały miejsce różne rodzaje modalności uczniów (wzrokowa, słuchowa, kinestetyczna)?
7. Czy zastosowane przez Pana/ Panią metody, techniki i formy pracy przynosiły pożądane efekty?
8. Czy Pan/ Pani właściwie zareagował(a) na błędy uczniów (kiedy natychmiast, a kiedy z odroczeniami) i czy odpowiednio ich oceniał(a)?
9. Czy Pan/ Pani zauważał (a) uczniów zdolnych oraz najsłabszych. Czy w związku z tym starał(a) się różnicować zadania na lekcji oraz pracę domową?
10. Czy Pana/ Pani postawa na lekcji była motywująca i wspierająca uczniów?
11. Czy umiał(a) Pan/ Pani nawiązać dobry kontakt z uczniami?
12. Czy udało się Panu/ Pani utrzymać dyscyplinę na lekcji?
13. Czy Pana/ Pani zdaniem atmosfera na lekcji była miła i bezstresowa?
14. Czy na lekcji pojawiły się elementy humoru i zabawy?
15. Czy jest Pan/ Pani zadowolony z lekcji – co zrobiłbyś/ zrobiłabyś inaczej następnym razem?
16. Jakie funkcje nauczycielskie udaje się Panu/ Pani pełnić najlepiej, jakie średnio, a które najgorzej?

KAPITAŁ LUDZKI
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

UMCS
UNIWERSYTET MARII CURIE-SKOŁODOWSKIEJ

UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI
FUNDUSZ SPOŁECZNY

Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

Projekt:

www.praktyki.wh.umcs - Przygotowanie i realizacja nowego programu praktyk pedagogicznych na Wydziale Humanistycznym UMCS współfinansowany jest ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego
Priorytet III, Poddziałanie 3.3.2 „Efektywny system kształcenia i doskonalenia nauczycieli”

9.2. ARKUSZ ANALIZY ZAJĘĆ - PROPOZYCJA

Temat zajęć:

Cele sformułowane:

- 1
- 2
- 3

Zadanie	Numer celu	Technika/metoda	Forma pracy	Pomoce dydaktyczne	Zaangażowanie uczniów/wych.	Poziom wykonania zadania

ARKUSZ EWALUACJI ZAJĘĆ - propozycja			
<u>Temat:</u>			
<u>Data:</u>			
<u>Imię i nazwisko nauczyciela:</u>			
<u>Prosimy o dokonanie ocen poszczególnych elementów w skali od 1 do 10:</u>			
Ocena:	Opis:	Ocena:	Opis:
Stopień realizacji celów(1-10):		Organizacja zajęć(1-10):	
Stosowane metody pracy(1-10):		Sposób prowadzenia zajęć(1-10):	
Stosowane podczas zajęć środki i materiały dydaktyczne(1-10):		Relacje interpersonalne, atmosfera podczas zajęć(1-10):	
Aktywność własna (1-10):		Stopień spełnienia oczekiwań(1-10):	
<u>Uwagi pozytywne:</u>			
<u>Uwagi negatywne:</u>			
<u>Ogólna ocena zajęć (1-10):</u>			
Wnioski:			

KARTA AUTOREFLEKSJI

Zagadnienia:	Przykłady działania (tak/nie, uzasadnienie, przyczyny braku działania):	Uwagi do dalszej pracy:
W planowaniu swojej pracy dydaktycznej uwzględniam zadania szkoły przyjęte do realizacji na dany rok szkolny.		
Mam opracowane i uzgodnione z uczniami wymagania edukacyjne z mojego przedmiotu.		
Przestrzegam ustaleń zawartych w wewnątrzszkolnym systemie oceniania i wymaganiach edukacyjnych z mojego przedmiotu.		
Zapoznaję uczniów z wymaganiami edukacyjnymi		
Daję możliwość uczniom ich indywidualnego rozwoju.		
Poszukuję i stosuję nowe pomysły mogące pomóc moim uczniom w osobistym rozwoju.		
Dostosowuję zadania przydzielane uczniom do ich indywidualnych predyspozycji i możliwości.		
Sprawdzam osiągnięcia uczniów różnymi sposobami.		
Kontroluję postępy uczniów.		
Ocena osiągnięć uczniów zawiera informację zwrotną nakierowaną na postęp w ich pracy.		
Stosuję samoocenę pracy uczniów.		
Stosuję różne metody i techniki pracy z uczniem		
Stwarzam sytuacje umożliwiające uczniom uczenie się		
Modyfikuję proces uczenia się		
Współpracuję z innymi nauczycielami i chętnie dzielę się z nimi własnymi doświadczeniami		
Dbam o własny rozwój zawodowy.		

Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

Korzystam ze zorganizowanych form doskonalenia zawodowego (kursy, warsztaty, szkolenia).		
Mam dobre relacje z moimi uczniami.		
Uczniowie mają do mnie zaufanie.		
Do pracy z młodymi ludźmi podchodzę z entuzjazmem.		
Zwracam uwagę na aspekty wychowawcze towarzyszące procesowi kształcenia.		
Punktualnie rozpoczynam i kończę zajęcia		
Efektywnie wykorzystuję czas na lekcjach.		
Wykorzystuję posiadaną bazę dydaktyczną.		
Uczestniczę w akcjach i imprezach organizowanych przez szkołę.		
Dobrze przygotowuję się do spotkań z rodzicami.		
Moja praca i postawa jest dobrze odbierana przez rodziców.		
Dbam o dobre relacje z wszystkimi pracownikami szkoły.		

Co będę doskonalił?	Jak to zrobię?	Kiedy zamierzam to wykonać?

AUTOREFLEKSJA PO REALIZACJI LEKCJI

	Tak/nie	uwagi
moja znajomość przedmiotu była wystarczająca		
lekcja była interesująca, a przekazywana wiedza użyteczna		
dostosowałem/dostosowałam metody do zagadnienia, klasy, możliwości uczniów		
wiązałem/wiązałam nowe wiadomości z tym, co uczniowie już znali		
lekcja została logicznie zaplanowana i przebiegała zgodnie z tym planem		
przygotowałem/przygotowałam zawczasu odpowiednie materiały i środki dydaktyczne		
stworzyłem/stworzyłam uczniom możliwość samodzielnej pracy		
uczniowie byli zainteresowani lekcją i osiągnęli zaplanowane cele		
działałem/działalam z entuzjazmem, zachęcałem/zachęcałam uczniów do wysiłku		
moje oceny są sprawiedliwe, są rzetelną informacją dla ucznia o jego osiągnięciach		
oceniając diagnozuję postępy i stan, czy też tylko poprawiam błędy		
potrafię wysłuchać czyjegoś zdania		
określiłem/określiłam cele prowadzonej przez mnie lekcji; czy uczniowie znają te cele?		
dobieram ćwiczenia ilustrujące treść tak, by kształcić umiejętności uczniów		
stosowałem/stosowałam aktywne metody nauczania		
dobór ćwiczeń motywuje moich uczniów do wzmożonej pracy		
uczniowie znają stosowane przeze mnie kryteria oceniania		
zachęcam uczniów do dokonywania samooceny ich pracy		
szanuję prawo ucznia do wypowiedzania własnego zdania		
Wnioski:		

ARKUSZ SAMOOCENY - PROPOZYCJA

Kompetencje	Oceń w skali 1-10	uwagi
DYDAKTYCZNE - umiejętności przygotowywania się do zajęć i prowadzenia lekcji		
umiejętność atrakcyjnego prowadzenia lekcji		
umiejętność logicznego konstruowania lekcji		
umiejętność formułowania i operacjonalizacja celów dydaktycznych		
umiejętność doboru i różnicowania metod i technik dydaktycznych		
umiejętność w zakresie kontroli i oceny wyników nauczania		
stosowanie pomocy dydaktycznych i środków audiowizualnych		
PSYCHOLOGICZNE - umiejętność inspirowania, motywowania, integrowania uczniów		
otwarta i przyjazna atmosfera wobec uczniów		
umiejętność motywowania uczniów do nauki		
umiejętność integracji zespołu klasowego		
umiejętność inspirowania uczniów do twórczych poszukiwań, aspiracji, wychodzenia ponad przeciętność		
umiejętność stwarzania warunków do rozwijania aktywności i przedsiębiorczości uczniów		
elastyczność w dostosowaniu własnego stylu kierowania do stopnia dojrzałości uczniów		
umiejętność kontrolowania stresu własnego i uczniów		
kultura osobista		
Wnioski:		

9.3. KARTA OCENY PRACY STUDENTA-PRAKTYKANTA

.....
pieczęć szkoły

Imię i nazwisko studenta/ studentki

Nr albumu

Nazwa i adres szkoły (miejsca praktyki)

Ogólna liczba godzin praktyki, w tym:

Liczba lekcji przeprowadzonych przez studenta/studentkę

Liczba lekcji obserwowanych przez studenta/studentkę

Liczba godzin innych zajęć, w których student/ studenta uczestniczył(a)

Proszę wymienić rodzaj tych zajęć

Proszę dokonać oceny pracy praktykanta/praktykantki według podanych niżej pytań zakreślając kółkiem jedną z cyfr, zgodnie z jej znaczeniem: 1 – słabo, 2 – dostatecznie, 3 – dobrze, 4 – bardzo dobrze.

1. Czy student/studentka planował(a) lekcje, w sposób przejrzysty i logiczny?	1	2	3	4
2. Czy konspekty lekcji sporządzał(a) starannie i poprawnie?	1	2	3	4
3. Czy lekcja była prowadzona w języku rosyjskim?	1	2	3	4
4. Czy student/studentka jasno przekazywał(a) wiedzę oraz formułował(a) polecenia i uwagi?	1	2	3	4
5. Czy zachęcał(a) uczniów do samodzielnego myślenia i działania?	1	2	3	4
6. Czy zwracał(a) uwagę na wymowę uczniów?	1	2	3	4
7. Czy stosował(a) różne techniki prezentacji, semantyzacji i utrwalania leksyki?	1	2	3	4
8. Czy stosował(a) różne techniki wprowadzania i utrwalania materiału gramatycznego?	1	2	3	4
9. Czy wprowadzał(a) elementy realioznawcze i kulturoznawcze (wiedza o Rosji i państwach UE) nie tylko w sposób zaplanowany, ale i przy okazji?	1	2	3	4
10. Czy tempo prowadzenia lekcji było właściwe?	1	2	3	4

Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

11. Czy odpowiednio reagował(a) na błędy językowe uczniów?	1	2	3	4
12. Czy uzasadniał(a) ocenę pracy uczniów (podawał(a) kryteria oceny)?	1	2	3	4
13. Czy sprawiedliwie oceniał(a) uczniów?	1	2	3	4
14. Czy na lekcji miały miejsce różne formy pracy uczniów (w parach, grupach)?	1	2	3	4
15. Czy student/studentka różnicował(a) zadania na lekcji oraz pracę domową?	1	2	3	4
16. Czy w sposób właściwy wykorzystywał(a) pomoce dydaktyczne?	1	2	3	4
17. Czy starał(a) się motywować i aktywizować uczniów?	1	2	3	4
18. Czy panował(a) nad dyscypliną w klasie?	1	2	3	4
19. Czy potrafił(a) nawiązać odpowiednie relacje z uczniami?	1	2	3	4
20. Czy dyskutował(a) z nauczycielem/nauczycielką podczas rozmowy po obserwacji lekcji dokonując autorefleksji i samooceny?	1	2	3	4
21. Czy w swojej pracy student/studentka wykorzystywał(a) rady i wskazówki opiekuna praktyki?	1	2	3	4
22. Czy student/studentka umiejętnie reagował(a) na nieprzewidziane sytuacje w klasie?	1	2	3	4
23. Czy wystarczająco interesował(a) się dokumentacją szkolną oraz życiem szkoły?	1	2	3	4
24. Czy był punktualny/punktualna?	1	2	3	4
25. Czy przestrzegał(a) zasad bezpieczeństwa i higieny pracy?	1	2	3	4
26. Czy w realizowanym materiale oraz w relacjach z uczniami student/studentka uwzględnił(a) problematykę wychowawczą (równość płci, przeciwdziałanie agresji oraz dyskryminacji ze względu na płeć, narodowość, rasę czy religię)?	1	2	3	4

Inne uwagi o postawie i pracy studenta/studentki podczas praktyki:

.....

Ogólna ocena praktyki wyrażona stopniem (2.0, 2.5, 3.0, 3.5, 4.0, 4.5, 5.0, 5.5):

Uwagi i propozycje opiekuna praktyki (ewentualnie dyrektora szkoły) pod adresem uczelni:

.....

podpis nauczyciela
opiekuna praktyki

podpis i pieczęć
dyrektora szkoły

9.4. ANKIETA DLA UCZNIÓW DOTYCZĄCA PRACY I ZACHOWANIA SIĘ STUDENTA PODCZAS PRAKTYKI (szczególnie na lekcji)

Prosimy o szczere i przemyślane wyrażenie swojej opinii o pracy studenta/ studentki podczas praktyki w waszej szkole. Ankieta jest anonimowa. Podkreśl wybraną przez siebie odpowiedź.

1. Czy nauczyciel starał się zainteresować uczniów przedmiotem?
2. Czy lekcje były urozmaicone gramami, zabawami, anegdotami, piosenkami?
3. Czy wystarczająco jasno tłumaczył nowy materiał?
4. Czy upewnił się, czy uczniowie rozumieją materiał oraz wszystko to, co do nich mówił?
5. Czy chętnie odpowiadał na pytania uczniów?
6. Czy zachęcał uczniów do samodzielnego myślenia oraz rozwiązywania różnych problemów?
7. Czy odpowiadało ci tempo prowadzenia lekcji?
8. Czy na lekcji mogłeś/ mogłaś komunikować się (rozmawiać) w języku rosyjskim z innymi uczniami?
9. Czy zwracał uwagę na wymowę uczniów?
10. Czy realizowane na lekcji zadania (ćwiczenia) podobały ci się?
11. Czy twoim zdaniem sprawiedliwie oceniał uczniów?
12. Czy uzasadniał stawianą przez siebie ocenę (omawiał ją)?
13. Czy potrafił utrzymać dyscyplinę na lekcji?
14. Czy na lekcji panowała miła atmosfera? Czy nauczyciel

	zawsze	często	rzadko	nigdy

KAPITAŁ LUDZKI
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

UMCS
UNIVERSYTET MARII CURIE-SKŁODOWSKIEJ

UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI
FUNDUSZ SPOŁECZNY

Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

był życzliwy i taktowny w stosunku do uczniów?

15. Czy po zakończeniu lekcji miałeś/ miałaś wrażenie, że dużo nauczyłeś się?

Miejsce na twoją dodatkową charakterystykę pracy praktykanta/ praktykantki. Co najbardziej podobało ci się w postawie i działaniach studenta/ studentki, a co najmniej?

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Projekt:

www.praktyki.wh.umcs - Przygotowanie i realizacja nowego programu praktyk pedagogicznych na Wydziale Humanistycznym UMCS współfinansowany jest ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego
Priorytet III, Poddziałanie 3.3.2 „Efektywny system kształcenia i doskonalenia nauczycieli”

10. WYRAŻENIA LEKCYJNE w języku rosyjskim niezbędne w komunikacji klasowej

Вводная беседа; коммуникативная зарядка:

- Какое у вас настроение сегодня? Как вы чувствуете себя?
- Нравится ли вам сегодняшняя погода? Она влияет на ваше самочувствие и настроение? Каким образом?
- Вы посмотрели интересный фильм (интересную программу) по телевидению или были в кино, театре, на концерте в последнее время?
- С чем связано сегодняшнее число, с какой знаменитой датой?
- Кто из вас может похвалиться каким-то успехом, например в учебе, в спорте. Кто сделал что-то полезное для других?
- Скажите что-то приятное друг другу. (Сделайте комплимент).
- Послушайте анекдот. Как вы его понимаете?
- Давайте прочитаем стишок, скажем скороговорку.

Осведомление учеников о целях и теме урока.

- Цель нашего урока – узнать о (получить информацию о), научиться выражать, научиться общаться в ситуациях, научиться составлять характеристику кого-либо, чего-либо (характеризовать), научиться вести дискуссию (дискутировать).
- На сегодняшнем уроке вы узнаете (о ком? о чем?), познакомитесь (с кем? с чем?), научитесь (делать что?)
- Тема нашего урока звучит: Темой нашего урока является
- Запишите сегодняшнее число и тему урока на доске и в тетрадях.
- Как вы думаете (предполагаете), какова будет тема сегодняшнего урока? Вы догадываетесь, как будет звучать тема урока?
- Как сформулируем (определим) тему сегодняшнего урока?
- Я надеюсь, что тема урока для вас очень интересна и вы будете принимать активное участие (участвовать) в уроке.

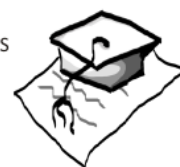
Реализация заданий (упражнений) и их оценка

- Переходим к новой (следующей) теме, к следующему заданию (упражнению, вопросу, проблеме). Идем дальше.
- Прослушайте диалог. Прочитайте текст. Посмотрите иллюстрацию. Давайте прочитаем, напишем, запишем, объясним....).
- Слушайте внимательно. Обратите внимание на
- Найдите в тексте нужную информацию, ответы на вопросы. Ответьте на вопросы по тексту.
- Составьте словарь по теме (к тексту).

- Отметьте сходства, различия в
- Заметьте различия в произношении звуков в русском и польском языках.
- Подберите синонимы (синонимические выражения) к данным (следующим) словам и выражениям.
- Соедините близкие по значению слова и выражения.
- Замените данные конструкции синонимическими по значению конструкциями.
- Скажите это по-другому.
- Вставьте в предложения подходящие по смыслу слова (пропущенные буквы, правильные грамматические окончания).
- Подберите названия (соответствующие предложения) к рисункам (заглавия к тексту); подпишите рисунки (озаглавьте тексты).
- Под какими рисунками вы поместите следующие предложения?
- Дополните предложения нужными словам и выражениями. Пополните текств нужной информацией.
- Назовите нужные слова (черты, плюсы, минусы).
- Составьте характеристику героя; опишите (охарактеризуйте человека) предмет.
- Познакомьтесь с образцами диалога (объявления, рекламы).
- В каком порядке следует информация в тексте?
- Поработайте (поупражняйтесь) в парах. Составьте пары (группы). Разделитесь на группы по четыре человека (5, 6 человек).
- Составьте диалоги (сценки) для следующих ситуаций и разыграйте их по ролям.
- Как можно прореагировать на эти слова?
- Приведите (дайте) примеры своих высказываний.
- Прореагируйте, пожалуйста.
- Определите (придумайте) сценарий ситуаций, в которых можно употребить данные фразы (использовать эти выражения).
- Приготовьте высказывание (устное, письменное) на тему (по теме).
- Давайте обсудим вопрос (проблему).
- Проведите беседу (дискуссию, дебат) на тему (по теме)....
- Приведите аргументы «за» и «против». Укажите плюсы и минусы такого решения.
- Объясните, почему так говорится, пишется.
- Узнайте (уточните) у своих одноклассников, например, где они живут, чем интересуются.
- Заполните анкету.
- Выскажите свое мнение (свою точку зрения). Выскажитесь по поводу..., в связи с вопросом.
- Выучите слова, выражения, грамматику, чтение текста, выучитесь наизусть стихотворение, песенку.
- Научитесь правильно произносить звуки, слова, читать текст, рассказывать о ...

Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

- Домашнее задание для всех и для желающих.
- Все вам понятно (ясно)? Все знают (понимают) что и как сделать?
- Давайте подытожим урок. Подытожьте вашу работу.
- Чему вы научились на сегодняшнем уроке?
- Какие знания (какую информацию) вы получили на сегодняшнем уроке. С какими важными фактами вы познакомились сегодня? О чем узнали?
- Какие слова и выражения вы усвоили?
- Урок подходит к концу. Осталось уже мало времени.
- Вы были активны на уроке.
- Вы принимали активное участие в групповых занятиях. Я доволен /довольна вашей работой. Многим поставлю плюсы за активность.
- Ты хорошо (отлично) выполнил (а) задание. Молодец. Вы правильно выполнили задание (сделали упражнение). Bravo.
- К сожалению, ты недостаточно поработал. Ты должен приложить больше усилий (стараний).
- Благодарю вас (большое спасибо вам) за сотрудничество на уроке. До встречи. До свидания.

Дисциплина, порядок, гимнастическая разминка

- Не шумите! Прекратите шуметь! Перестаньте шуметь!
- Не разговаривайте! Перестаньте разговаривать! Прекратите разговоры. Почему так громко? Тихо! Тишина!
- Будьте внимательны! Внимание! Хватит отдыхать!
- Не мешайте друг другу! Работайте серьезно! Старайтесь!
- Следите за порядком в классе. Наведите здесь порядок! Поставьте ровно столы и стулья! Уберите бумагу с пола (со стола).
- Спрячьте книги, газеты, пособия в шкаф!
- Смочите губку, мочалку, тряпку и сотрите с доски!
- Встаньте! Руки вверх, вниз, вбок. Руки шире!
- Шаг на месте: раз, два, три, четыре!
- Прижки на месте. Повороты вправо, влево.
- Наклоны вперед.
- Садимся тихо!
- Держите осанку! Не горбитесь!

11. PRZYKŁADY OCENY JAKOŚCIOWEJ kompetencji językowych i komunikacyjnych uczniów (ich wypowiedzi ustnych i pisemnych)

Твое высказывание очень интересно. Ты передал самую важную информацию и высказал свое мнение по важным вопросам, затронутым в тексте. Ты также правильно употребил слова и выражения, с которыми познакомился на прошлом уроке. В своем высказывании ты допустил несколько грамматических ошибок – прежде всего в окончаниях возвратных глаголов. Тебе необходимо поработать над спряжением этих глаголов. И еще ты должен обратить внимание на произношение, на произношение мягких согласных в конце слова (например: любовь, вновь, степь).

*

Вы хорошо поработали. Ваш диалог, думаю, всем понравился. Вы интересно рассказывали о своих увлечениях, стараясь заинтересовать ими друг друга. Вы правильно задавали вопросы и отвечали. Вы правильно начали, поддерживали и закончили беседу. Вы справились с заданием великолепно. Получился естественный диалог, такой, какой может иметь место вне класса, когда вы будете с кем-то беседовать о вашем хобби. Обратите внимание на одно выражение, в котором вы допустили ошибку. Надо правильно сказать: слушать музыку, голос, пение птиц (слушать кого? что?)

Чтобы закрепить эту конструкцию, поупражняйтесь:
Составьте письменно 5 предложений о том, что вы любите (обожаете, предпочитаете) слушать.

*

Ваша дискуссия (беседа) показалась мне очень интересной. Я с удовольствием приняла в ней участие. Вы вошли в роль: журналиста, врача, спортсмена и др. и дискутировали как настоящие представители этих профессий. Вы приводили интересные аргументы за и против, делали выводы. Прекрасно, что все могли выразить свое мнение. Я этим очень доволен. Конечно, были в ваших высказываниях некоторые ошибки. Давайте обратим внимание на некоторые из них. Как скажет, как по-русски надо сказать: *Ja popieram takie postępowanie. Używanie narkotyków jest niedopuszczalne. On cieszy się ze swoich osiągnięć.* (Uczniowie podają i zapisują poprawne zdania w języku rosyjskim).

*

Твое высказывание можно понять, хотя в нем есть много ошибок. Ты старался употребить те слова и выражения, которые мы закрепляли на уроке, но видимо, что ты их еще хорошо не усвоил. Тебе придется этим позаниматься или Постарайтесь еще раз правильно приготовить свою работу. Надеюсь, что в следующий раз она получится у тебя намного лучше.

*

Я прислушивался/прислушивалась к вашей беседе. Вы старались говорить правильно. К сожалению, ошибок разного типа в ваших высказываниях было очень много. Вы допускали и фонетические, и грамматические ошибки. Но не беспокойтесь, постараемся вместе с вами их исправить. Сделаем дополнительные упражнения, благодаря которым вы сможете устранить ваши ошибки. Обратите внимание, как произносим слова и звуки А как должны звучать следующие фразы

*

Ты написал интересное письмо своему другу. Сообщил ему важную информацию, передал свою просьбу. Форма письма правильна. Ты сумел правильно начать и закончить письмо. Лексический словарь у тебя богат, ты употребил слова, которых не было на уроке (значит, ты поискал их в словаре). Твоя работа хорошая, хотя она содержит несколько грамматических и орфографических ошибок. Постарайся их исправить. Состав предложения с исправленными формами.

*

Для своего интервью ты выбрал интересного собеседника – известного спортсмена. Наверно, ты интересуешься спортом – это прекрасно. Но интервью слишком краткое, и при этом в нем много грамматических и орфографических ошибок. Кажется, что ты, к сожалению, не очень постарался. А интервью с чемпионом мира по баскетболу могло быть очень интересным. Напиши его еще раз.

*

На сегодняшнем уроке мы повторяли материал, который вы усваивали в течение последнего месяца. Я хочу подчеркнуть, что большинство из вас в достаточной степени запомнило культурологическую информацию о достопримечательностях российских городов. Например, у Ани, Павла, Яцека большие знания по этой теме. У них также заметны большие успехи в овладении русским языком. Многие из вас правильно передавали информацию, выражали свое мнение, переубеждали друг друга, разыгрывали интересные сценки. Зося, Антек, Юрек с этим справились прекрасно. Но остальным придется еще вернуться к этому материалу и позаниматься. Хорошо, что вы были активными, старались много говорить. Но в ваших высказываниях было много грубых ошибок – лексических, грамматических, а также в ударении. С целью устранения и предупреждения ошибок такого типа будем делать и дома, и на уроке дополнительные упражнения. Значит, у вас есть шанс исправить свою речь и совершенствовать знание.

12. MATERIAŁY REALIOZNAWCZE I KULTUROZNAWCZE DOTYCZĄCE ROSJI

12.1. KRÓTKIE TEKSTY REALIOZNAWCZE

Materiały opracowano w oparciu o: Вохмина Л.Л., Осипова И.А., *Русский класс. Учебник русского языка для начинающих*, «Русский язык. Курсы», Братислава 2009

Икона Владимирской Божисй Матери

В России самой старой и самой почитаемой иконой является икона Владимирской Богородицы. Есть легенда, что её написал апостол Лука. До 450 года она была в Иерусалиме, потом её перенесли в Константинополь. Другие считают, что её написали в XI веке как копию с иконы апостола Луки. В 1131 году икона была прислана в Киев столицу Руси. В 1155 году князь Андрей Боголюбский перенёс икону из Киева во Владимир. Так эта икона стала называться Владимирской.

В 1395 году на Русь напал хан Ахмат с огромным войском. Чтобы поднять патриотический дух защитников, в Москву из Владимира привезли икону Богородицы. Все жители города вышли встречать её. И случилось чудо. Ахмат вместе со своим войском ушёл, не начав битвы. Впоследствии она ещё не раз помогала русским воинам выстоять против монголов и татар.

Много столетий икона Владимирской Богоматери находилась в Успенском соборе Кремля. Её хранили в специальном футляре, который открывали только по большим праздникам и коронациям царей.

После революции икону передали в Третьяковскую галерею, но только в конце 30-х годов она перешла в постоянную экспозицию музея и все смогли её увидеть.

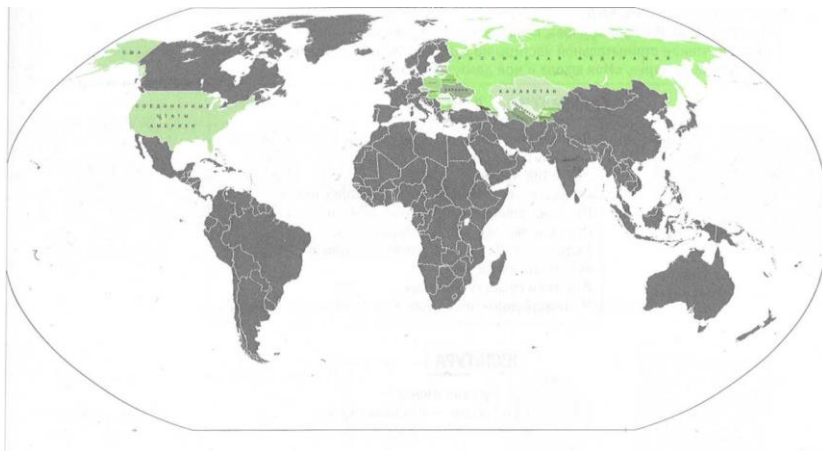
В 1993 году, в тяжёлое для России время, икону на несколько часов привозили в Богоявленский собор для молитвы. В 1995 году в память об избавлении от Тамерлана икону на несколько дней установили в Успенском соборе Кремля.

Несколько раз русский патриарх Алексий II просил вернуть икону церкви. Но вопрос не решён: с одной стороны, икона — это религиозная святыня, а с другой — замечательное произведение искусства. Где она должна быть: в музее или церкви? Сейчас икона находится не в самой Третьяковской галерее, а в церкви святого Николая при галерее.

Где говорят по-русски?

288 миллионов человек владеют русским языком как родным или как вторым родным, ещё 215 миллионов владеют им как неродным.

В славянских странах, а это огромная территория в Европе, человека, знающего русский язык, везде легко поймут, потому что славянские языки близки между собой.

В Израиле 25 процентов населения считают русский язык своим первым или вторым родным языком, а в Нью-Йорке есть целые районы, где все говорят по-русски.

Русскую речь можно услышать и в Париже, и в Лондоне, и в Альпах, и на Мадагаскаре, в Испании и в Египте — русские любят путешествовать, так что везде можно найти собеседника, чтобы поговорить по-русски.

Фестиваль рок-музыки в Сибири

Сейчас в Сибири проходит рок-фестиваль «Сибирский рок». На фестиваль приехали группы из Германии, Польши, Швеции и Турции. Но самая популярная группа фестиваля — это группа «Атака» из Самары, а самый популярный музыкант — Игорь Караваев, высокий красивый блондин в чёрных джинсах и чёрной майке.

Караваев рассказал нашему корреспонденту, что уже готов новый компакт-диск группы «Атака». Он называется «Я люблю чипсы». Тексты песен обычно пишет сам Караваев, а музыку — их гитарист Олег Пирогов... Конечно, девушки хотят знать всё о любимом музыканте. Но Игорь не любит говорить о себе. Правда, он рассказал, его любимое блюдо — макаронь, он любит чёрный цвет и хороший кофе. А ещё Игорь сказал, что сибирские девушки очень красивые.

[Materiały opracowano w oparciu o: Вохмина Л.Л., Осипова И.А., *Русский класс. Учебник русского языка для начинающих*, «Русский язык. Курсы», Братислава 2009]

12.2. KUCHNIA ROSYJSKA ТРАДИЦИОННЫЕ РУССКИЕ БЛЮДА И НАПИТКИ

Чай по-русски

Прочитайте информацию о том, как чай появился в России.

В 1638 году царский посол Василий Старков привёз царю Михаилу Фёдоровичу Романову (первый царь из династии Романовых) в подарок от монгольского хана 4 пуда (1 пуд — 13 кг) сушёного листа. Царю напиток понравился, и скоро страна стала ввозить большое количество чая. Его закупали в Китае и везли через Монголию и Сибирь на знаменитую Нижегородскую ярмарку. Путь из Китая в Нижний Новгород занимал более года. Поэтому привозимый издалека чай был доступен только богатым людям. Начало культуры чайного растения в России относится к началу XIX (девятнадцатого) века, когда за границей были куплены семена и саженцы и высажены в Крыму, где был подходящий для выращивания чая климат. В 70-ых годах XIX века чаеторговец Попов открыл первую чайную фабрику в России, на которой работали также и чаеводы из Китая.

Познакомьтесь с тем, как правильно заварить чай:

Приготовьте:

— фарфоровый заварной чайник с крышкой для заварки;

- сухой чёрный чай (не в пакетиках!);
 - полотняную салфетку или маленькое полотенце.
- Вскипятите воду.

Познакомьтесь с тем, как заваривают чай по-русски.

Заварной фарфоровый чайник 2—3 раза сполоснуть кипятком и положить в него сухой чай из расчёта 1 ч.л. на одну чашку.

Залить чайник на 2/3 кипятком, закрыть его крышкой и сверху накрыть полотняной салфеткой или маленьким полотенцем так, чтобы они закрывали отверстие на крышке и носике чайника.

Дать чаю настояться примерно 5 минут.

Долить чайник кипятком, оставив до крышки 0,5—1 см, и разлить заварку по чашкам на 1/5 их объёма, добавляя кипятком.

К чаю обычно подают: сахар, конфеты, торт или пирожные, печенье или пряники, варенье, мёд, лимон, нарезанный тонкими ломтиками, молоко (обычно горячее с пенкой) или сливки.

Для глаголов слева подберите синонимы справа.

залить	добавить(воды)
долить	распределить(воду)
разлить	заполнить (водой)

Дополните описание процесса заваривания чая.

Заварной фарфоровый чайник сполоснуть кипятком и положить в него сухой чай из расчёта на одну чашку.

Залить чайник на кипятком, закрыть его крышкой и сверху накрыть полотняной салфеткой или маленьким полотенцем так, чтобы они закрывали отверстие на крышке и носике чайника.

Дать чаю настояться примерно

Долить чайник кипятком, оставив до крышки, и разлить заварку по чашкам на их объёма, добавляя кипятком.

Восстановите последовательность заваривания чая.

1. Дать чаю настояться примерно 5 минут.
2. Залить чайник на 2/3 кипятком, закрыть его крышкой и сверху накрыть полотняной салфеткой или маленьким полотенцем так, чтобы они закрывали отверстие на крышке и носике чайника.
3. К чаю обычно подают: сахар, конфеты, торт или пирожные, печенье или пряники, варенье, мёд, лимон, нарезанный тонкими ломтиками, молоко (обычно горячее с пенкой) или сливки.
4. Долить чайник кипятком, оставив до крышки 0,5—1 см, и разлить заварку по чашкам на 1/5 их объёма, добавляя кипятком.
5. Заварной фарфоровый чайник 2—3 раза сполоснуть кипятком и положить в него сухой чай из расчёта 1 ч.л. на одну чашку.

Напишите видовые пары для следующих глаголов:

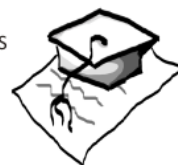
сполоснуть —
положить —
залить —
закрыть
накрыть
закрывать
дать —
настояться —
долить —
оставить —
разлить —
добавлять —
подавать —
нарезать —

А теперь попробуйте заварить чай по-русски, комментируя ваши действия.

Беру заварной фарфоровый чайник, споласкиваю его 2 раза кипятком и кладу в него сухой чай из расчёта одну чайную ложку на одну чашку... (продолжайте).

Сбитень московский

Ознакомьтесь с продуктами, из которых готовят сбитень московский. Как вы думаете, какой это напиток: алкогольный или безалкогольный, горячий или холодный?

200 g мёда
150 г патоки
1 л воды
1 г корицы
по 2 г гвоздики, хмеля, мускатного ореха,
душистого перца

Как называются одним словом *корица, гвоздика, хмель, мускатный орех, душистый перец*?

А теперь прочитайте рецепт сбитня.

Мёд и патоку вскипятить вместе с водой, добавить пряности и проварить 5 минут; затем дать настояться 30 минут, процедить и подать горячим.

Напишите видовые пары для следующих глаголов.

вскипятить —
добавить —
проварить —
дать —
настояться —
процедить —
подать —

Ответьте на вопросы коллеги.

- Скажи, пожалуйста, что нужно для приготовления сбитня?
- Что нужно делать с мёдом и патокой?
- А что нужно делать с пряностями?
- Я не поняла, сколько времени их нужно варить?
- А сколько времени они должны настаиваться?
- После того, как сбитень настоялся, его можно сразу подавать?

Ваша коллега рассказывает, как надо готовить сбитень. Исправьте её, если она ошибается.

Беру по 200 г мёда и патоки и кипячу их в одном литре воды.

Добавляю по 1 г корицы, гвоздики, хмеля, мускатного ореха и варю 5 минут.

Потом даю настояться 20 минут и подаю горячим.

А теперь попробуйте приготовить сбитень московский и расскажите, как вы его готовили.

Я взял(а) 200 г мёда, 150 г патоки и прокипя-тил(а) их в одном литре воды...
(продолжайте).

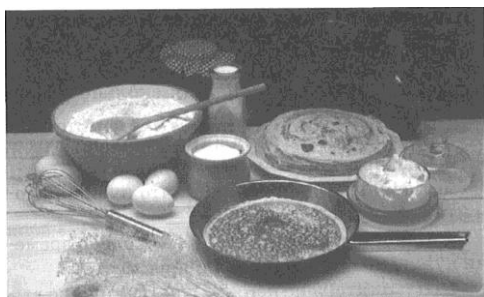
Блины

Ознакомьтесь с продуктами для приготовления блинов и прочитайте их вслух.

мука — 2 стакана
яйца — 5 шт.
молоко — 4 стакана
дрожжи — полпачки
масло сливочное — 100 г
соль — 1 ст.л.
сахар по вкусу

Итак, для приготовления блинов вам нужно:

два стакана муки... (продолжайте).

А теперь прочитайте рецепт приготовления блинов и переведите его на родной язык.

Взять $1/3$ молока и муки, молоко нагреть, развести в нём дрожжи, всыпать муку, тщательно перемешать и поставить в тёплое место. В результате получится опара. Когда опара подойдёт, нужно приготовить тесто: положить в опару соль, сахар, яйца, масло, добавить оставшееся молоко и муку, хорошо вымесить и поставить в тёплое место, чтобы оно подошло.

Выпекать блины лучше на чугунной сковороде на плите: сначала нужно нагреть сковородку, затем смазать её маслом и налить тесто; когда одна сторона блина поджарится, его нужно перевернуть и поджарить с другой стороны. К блинам можно подать отдельно масло или сметану. Кроме того, к ним подают икру, рыбу (сёмгу или кету).

Ответьте на вопросы коллеги. Работайте в парах.

1. Извините, я не понял(а): сколько нужно взять молока?
2. Извините, я не понял(а): на сколько времени нужно поставить опару в тёплое место?
3. Извините, я не понял(а): что нужно положить в опару?
4. Извините, я не понял(а): на сколько времени нужно поставить тесто в тёплое место?
5. Извините, я не понял(а): на чём нужно выпекать блины?
6. Извините, я не понял(а): с чем едят блины?
7. А как нужно правильно сказать: жарить блины или печь блины?

Восстановите последовательность приготовления блинов:

К блинам можно подать отдельно масло или сметану. Кроме того, к ним подают икру, рыбу (сёмгу или кету).

В результате получится опара.

Выпекать блины нужно на специальной сковородке на плите: сначала нужно нагреть сковородку, затем смазать её маслом и налить тесто; когда одна сторона блина поджарится, его нужно перевернуть и поджарить с другой стороны.

Когда опара подойдёт, нужно приготовить тесто: положить в опару соль, сахар, яйца, масло, добавить оставшееся молоко и муку, хорошо вымесить и поставить в тёплое место, чтобы оно подошло.

Взять 1/3 молока и муки, молоко нагреть, развести в нём дрожжи, всыпать муку, тщательно перемешать и поставить в тёплое место.

Исправьте или дополните вашего (вашу) коллегу, который (-ая) решил(а) испечь блины. Работайте в парах.

Коллега: Я беру 2/3 молока и муки, молоко нагреваю, развожу в нём дрожжи, тщательно перемешиваю и ставлю на час в тёплое место.

Вы: Ты забыл(а) всыпать муку, а кроме того, поставить опару нужно не на час, а на два.

Коллега: Потом я готовлю тесто: кладу в опару соль, сахар, яйца, масло, всё перемешиваю и ставлю на 3 часа в тёплое место.

Вы:

Коллега: Потом я смазываю сковородку маслом и наливаю тесто.

Вы:

Коллега: Когда блин поджарится, я его кладу на тарелку.

Вы:

Коллега: К блинам я подаю масло или сметану.

Вы:

Расскажите, как вы готовите блины, дополнив предложения рецепта.

Берём 1/3 молока и муки, молоко нагреваем, разводим в нём дрожжи, всыпаем муку, тщательно перемешиваем и ставим в тёплое место.

В результате получится опара.

Когда опара подойдёт, тесто: в опару соль, сахар, яйца, масло, оставшееся молоко и муку, хорошо и В тёплое место, чтобы оно подошло.

..... на специальных сковородках на плите: сначала сковородку, затем её маслом и тесто; когда одна сторона блина поджарится, и с другой стороны.

К блинам можно отдельно масло или сметану. Кроме того, к ним икру, рыбу (сёмгу или кету).

[Materiały opracowano w oparciu o: Анатолий Бердичевский, Ольга Калашникова, Наталья Соловьёва, *Приятного аппетита!* Под общей редакцией профессора А.Л. Бердичевского, Санкт-Петербург „Златоуст”, 2002.]

12.3. CIEKAWOSTKI

ПОСЛОВИЦЫ О НАУКЕ, УЧЕНИИ, ЗНАНИИ

Учиться никогда не поздно.

Учиться - всегда пригодится. На ошибках учатся.

Век живи - век учись.

Повторение - мать учения.

Ученье - свет, а неученье - тьма.

Знание - сила.

Ум хорошо, а два лучше

ПОСЛОВИЦЫ, ПОГОВОРКИ О ПОГОДЕ, ВРЕМЕНАХ ГОДА, УРОЖАЕ

Летние птицы улетают - с ними уходит лето.

Весна красна цветами, осень - грибами.

Много снега - много хлеба, много воды - много травы.

Много инея зимой - к урожаю.

Зима снежная - лето дождливое.

Лето со снопами, осень с пирогами.

Холоден сентябрь - да сыт.

Весной день год кормит

РУССКИЕ ПИСАТЕЛИ И УЧЕНЫЕ О НАУКЕ, ЗНАНИИ

Наука - самое важное, самое прекрасное и нужное в жизни человека.

А. П. Чехов

Не стыдно и не вредно не знать. Всего знать никто не может, а стыдно и вредно притворяться, что знаешь, чего не знаешь.

Л. Н. Толстой

Надо учиться в школе, но еще больше надо учиться по выходе из школы.

Д. И. Писарев

Всегда - учиться, все - знать! Чем больше узнаешь, тем сильнее станешь.

А. М. Горький

Избранники, занимающиеся наукой, должны смотреть на знание, как на доверенное им сокровище, составляющее собственность всего народа.

К. А. Тимирязев

Нет ничего чудеснее человеческого мозга, нет ничего более изумительного, чем процесс мышления, ничего более драгоценного, чем результаты научных исследований.

А. М. Горький

13. WSKAZÓWKI I UWAGI DOTYCZĄCE PRACY Z UCZNIAMI O SPECJALNYCH POTRZEBACH

Uczeń z inteligencją niższą niż przeciętna

Zakres dostosowania - należy jasno i czytelnie dla ucznia formułować polecenia i instrukcje oraz sprawdzać stopień ich zrozumienia przez dziecko. Podawany materiał trzeba koniecznie dzielić na mniejsze działki oraz systematycznie sprawdzać postępy dziecka.

Zasady - najważniejszą jest zasada indywidualizacji, ponieważ każde dziecko jest inne i ma inne deficyty rozwojowe. Ponadto należy stopniować trudność podawanego materiału. Zaczynamy od rzeczy znanych i prostych i stopniowo przechodzimy do trudniejszych. Podawany materiał musi się wiązać z poprzednim, już przez ucznia poznanym i przyswojonym. Istotne jest częste stosowanie pozytywnych wzmocnień oraz zapewnienie pomocy koleżeńskiej przy trudniejszym materiale.

Metody - dużą rolę w przyswajaniu wiadomości odgrywa nauczanie polisensoryczne. Wspomaga ono utrzymywanie się w pamięci informacji, ponieważ im więcej kanałów bierze udział w procesie poznania, tym to poznanie jest trwalsze. Zastosowanie metod poglądowych ma maksymalnie przybliżyć uczniowi przyswajane treści poprzez uprzystępnianie dzieł sztuki, przykład osobisty, ilustracje, itp.. Metody praktycznego działania nie tylko uatrakcyjniają zajęcia, ale również uczą dziecko działania twórczego i odtwórczego.. Nie można zapomnieć również o szerokiej gamie metod aktywizujących. Jednak przy ich stosowaniu należy pamiętać o tym, że najważniejsze jest dziecko, a nie metoda.

Środki dydaktyczne – pomocne dla dziecka mogą być karty pracy dostosowane do jego możliwości, ilustracje i obrazy o mniejszej ilości szczegółów

Uczeń słabo widzący

Zakres dostosowania – w przypadku treści pisanych konieczne jest zastosowanie powieszonych czcionki, polecenia do ćwiczeń, nawet jeżeli są podane w formie pisemnej należy przekazać dziecku ustnie. Instrukcje i polecenia powinny być sformułowane w sposób czytelny i zrozumiały dla ucznia. W pracy z dzieckiem stosować wielozmysłowe poznanie rzeczywistości. Należy również pamiętać o kompensacyjnej roli dotyku i słuchu. Zakres dostosowania musi obejmować również pomoc dziecku w prawidłowym organizowaniu swojego stanowiska pracy.

Zasady - przede wszystkim należy dostosować warunki pracy do stopnia niedowidzenia dziecka. Istotną rolę odgrywa dobór oświetlenia w klasie i miejsce w którym dziecko siedzi. Dziecko musi siedzieć tak, aby promienie słońca nie oślepiły go. Można pokusić się o punktowe oświetlenie stanowiska pracy.

Tak jak w przypadku pozostałych deficytów rozwojowych stosujemy zasadę indywidualizacji, systematyczności oraz pomocy koleżeńskiej.

Metody

- polisensoryczne,

Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

- samodzielnego dochodzenia do wiedzy,
- podające (opis, instrukcja opowiadanie),
- waloryzacyjna,
- ekspresja

Środki dydaktyczne

Teksty z powiększonym drukiem, praca z komputerem, kasety magnetofonowe płyty CD, Odpowiednie oprzyrządowanie

Uczeń niepełnosprawny ruchowo

Zakres dostosowania

- przygotowywanie zmodyfikowanych kart pracy uwzględniających rodzaj niepełnosprawności,
- dzielenie materiału na mniejsze partie,
- dokonywanie sprecyzowanych instrukcji przy jednoczesnym sprawdzaniu stopnia ich zrozumienia,
- dzielenie materiału na mniejsze partie (w przypadku testów sprawdzających),
- prezentowanie materiału na konkretnych przykładach, zanim zostanie podane bardziej ogólne twierdzenie,
- korzystanie z programów edukacyjnych dostosowanych do możliwości i umiejętności ucznia,
- wydłużenie czasu na udzielanie odpowiedzi ustnej i pisemnej, wykonanie zadań, podjęcie decyzji,
- skupianie uwagi ucznia na tym, co w danej chwili uważamy za najważniejsze-
zaznaczanie fragmentu,
- podkreślanie kolorem, akcentowanie przy pomocy słów (uwaga, ważne), pomoc przy organizowaniu własnego warsztatu

Zasady

- indywidualizacji,
- stopniowania trudności,
- systematyczności,
- pomocy koleżeńskiej,
- afirmacji,
- pozytywnych wzmocnień

Środki dydaktyczne

- Środki audiowizualne, plansze dydaktyczne,
- Karty pracy (fiszki),
- Gry dydaktyczne,

Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

- Sprzęt komputerowy, stoliki z ruchomym blatem, krzeselka specjalistyczne, balkoniki, nasadki na przybory do pisania.

Uczeń dyslektyczny

Zakres dostosowania

- ocenianie na podstawie wypowiedzi ustnych,
- wydłużanie czasu na prace pisemne i odpowiedzi ustne,
- zastępowanie dyktand tekstami z lukami,
- jakościowe ocenianie dyktand - ocena opisowa,
- nieocenianie poziomu graficznego prac pisemnych,
- unikanie odpytywania głośnego czytania na forum klasy,
- zwracanie uwagi na poziom czytania cichego ze zrozumieniem),
- dzielenie realizowanego materiału na mniejsze partie,
- docenianie włożonego w pracę wysiłku, a nie tylko uzyskanego efektu,
- przedstawienie na początku lekcji planu, kolejności poszczególnych etapów, w przypadku zmiany poinformowanie o tym,
- stałe zachęcanie do systematyczności, mobilizowanie do pracy i podejmowania wysiłku umysłowego,
- wspieranie w procesie nauki, chwalenie za osiągnięcia w celu poniesienia samooceny,
- usprawnianie ruchowe (wykorzystywanie np. elementów metody Dennisona),
- w wypowiedziach pisemnych uwzględniać zawartość treściową, a nie tylko zasób słownictwa,
- ułatwić kontakty z rówieśnikami, uczyć współpracy i współdziałania w ramach stopniowo przydzielanego zakresu odpowiedzialności,
- wyciszanie reakcji agresywnych, będących mechanizmem obronnym dziecka,
- skupianie zainteresowania na zadaniach do wykonania,
- ujednoczenie wymagań i oddziaływań stosowanych w szkole i w domu,
- stała kontrola realizacji zadań,
- skupianie uwagi ucznia na tym, co w danym momencie najważniejsze (zaznaczanie informacji kolorem, używanie sygnałów- ważne, uwaga),
- stosowanie odpowiedniego systemu komunikacji,
- proste, krótkie zwroty, słowa-symbole stosowane w celu lepszej koncentracji uwagi, lub polecenia rozpoczęcia czynności,
- dbanie o poprawę analizy wzrokowej i słuchowej poprzez stymulację polisensoryczną,
- wielokrotne powtarzanie ćwiczeń, modyfikowanie poszczególnych zadań i ćwiczeń,
- wprowadzanie technik ułatwiających zapamiętywanie.

Środki dydaktyczne:

- gry dydaktyczne,
- dyktanda z lukami,

- ćwiczenia oparte na
- łączeniu różnych
- elementów,
- eliminowanie
- z tekstów źródłowych
- elementów
- graficznych
- zaburzających
- odczytywanie treści

Uczeń z zespołem ADHD

Zasady i zakres dostosowania:

- wyznaczanie uczniom konkretnego celu i dzielenie zadań na mniejsze możliwe do zrealizowania etapy,
- pomaganie uczniowi w skupieniu się na wykonywaniu jednej czynności,
- wydawanie jasno sprecyzowanych poleceń (na raz tylko jedno polecenie),
- skracanie zadań poprzez dzielenie ich na mniejsze zadania cząstkowe,
- zadawanie małych partii materiału,
- sprawdzanie stopnia zrozumienia wprowadzonego materiału,
- zmniejszanie materiału przepisywanego z tablicy do zeszytu,
- w klasach I-III zezwolenie na uzgodnienie formy aktywności fizycznej,
- dokonywanie modyfikacji ćwiczeń i zadań,
- skracanie zadań i prac domowych na mniejsze zadania, cząstkowe,
- dzielenie dłuższych sprawdzianów na części,
- wydłużanie czasu odpowiedzi,
- chwalenie ucznia przynajmniej raz dziennie,
- programy edukacyjne dostosowane do możliwości i umiejętności ucznia,
- zachęcanie do zadawania pytań,
- pobudzanie zainteresowań ucznia, angażowanie w bardzo konkretne działania,
- akceptowanie samego ucznia bez względu na jego nieprawidłowe zachowania,
- przypomnianie o istniejących regułach, wyciąganie konsekwencji po kilku przypomnieniach,
- opracowanie zrozumiałego dla ucznia kontraktu, systemu nagród i konsekwencji, umieszczenie ich w formie graficznej w widocznym miejscu,
- stałe przypomnianie o panujących zasadach,
- szukanie i przekazywanie uczniowi możliwych do zaakceptowania przez otoczenie sposobów rozładowania złości, agresji,
- rozpoczynanie zajęć od ćwiczeń odprężających,
- ograniczenie ilości bodźców,

- skupianie uwagi dziecka na tym, co najważniejsze (wyróżnianie kolorem najważniejszych informacji w tekście, stosowanie sygnału-ważne, uwaga!),
- formułowanie informacji dotyczących pracy domowej w sposób jasny i przejrzysty.

Uczeń słabo słyszący

Dziecko z uszkodzonym narządem słuchowym, wymaga szczególnej opieki ze strony nauczyciela. Dlatego należy uczynić wszystko, aby stworzyć warunki sprzyjające rozwojowi mowy i pełnemu rozwojowi psychicznemu. W środowisku szkolnym dziecko musi mieć poczucie bezpieczeństwa i opieki, odczuwać szacunek zarówno grona pedagogicznego jak i rówieśników, aby mogło bez zahamowań wyrażać swoje potrzeby i uczucia.

Zakres dostosowania

U dziecka niedosłyszającego występują trudności w zakresie myślenia i rozumienia związków przyczynowo – skutkowych, dlatego informacje podawane dziecko muszą mieć prostą formę, mogą być podawane pisemnie i wzbogacone ilustracją lub jakimś symbolem czytelnym dla dziecka.

Zasady:

- wydłużenie czasu na podjęcie decyzji, udzielenie odpowiedzi, wykonanie zadania,
- wypracowanie płaszczyzny porozumienia pozawerbalnego dostosowanego do potrzeb i możliwości dziecka,
- pomoc przy organizowaniu własnego warsztatu pracy poprzez wskazywanie właściwych metod,
- obrazki, ilustracje, etykiety, karty pracy, środki, audiowizualne, komputer.

Uczeń uzdolniony

Zasady:

- Pozwalamy dziecku brać aktywny udział w zajęciach.
- Pozwalamy dziecku popełniać błędy i uporać się z ich skutkami,
- Nagradzamy inicjatywę, dociekliwość, oraz zadawanie pytań,
- Zachęcamy dziecko do odkrywania i wymyślania,
- Koncentrujemy nauczanie na wrodzonej potrzebie dziecka dokonywania odkryć dotyczących świata, w którym żyje,
- Nie narzucamy wiedzy dziecku zbyt wcześniej, gdyż straci ono orientację i szybko się znudzi.
- Możliwości kształcenia i wspomagania uczniów zdolnych: ukończenie szkoły każdego typu w skróconym czasie, indywidualizacja procesu nauczania, promowanie poza normalnym trybem, indywidualny program lub tok nauki, inne regulacje zawarte w statutach szkół.

Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

- Pomysły: - listy wartościowych książek, może wzbogacone kilkudziesięcioma recenzjami, - instrukcje dla uczniów przy wykonywaniu długoterminowych samodzielnych prac (wskazanie literatury, stron www. Programów multimedialnych, innych źródeł wiedzy itp.), - system motywacyjny, opracowanie materiałów przez uczniów w formie projektów, stwarzanie okazji do prezentacji własnych dokonań ucznia (klasa, szkoła, poza szkołą), - nowoczesne metody nauczania (metody aktywizujące, ćwiczenia rozwijające twórcze myślenie).

Literatura:

1. Bogucka J., Kościelska M. (red): *Wychowanie nauczanie integracyjne. Nowe doświadczenia*, Wyd. CMPP-P MEN, Warszawa 1996
2. Dryżałowska G.: *Rozwój językowy dziecka z uszkodzonym słuchem*, Wyd. UW, Warszawa 1997
3. Hulek A., Grochmal-Bach B.: *Uczeń niepełnosprawny w szkole masowej*, Wyd. Naukowe WSP, Kraków 1992
4. Kossewska J.: *Uwarunkowana postawa- nauczyciele i inne grupy zawodowe wobec integracji szkolnej dzieci niepełnosprawnych*, Wyd. Naukowe Akademii Pedagogicznej, Kraków 2000
5. Lipińska J.: *Dzieci niepełnosprawne w klasach integracyjnych*, Problemy Opiekuńczo-Wychowawcze, 2000, nr 7
6. Nowicka A.: *Psychospołeczna integracja dzieci przewlekle chorych w szkole podstawowej*, Wyd. IMPULS, Kraków 2001
7. Popławska J., Sierpińska B.: *Zacznijmy razem. Dzieci specjalnej troski w szkole podstawowej*, Wyd. WSiP, Warszawa 2001
8. Sakowicz-Boboryko A.: *Integracja jako szansa dla wszystkich*, Test, 1996, Nr 1

14. LITERATURA

14.1. BIBLIOGRAFIA

Leksyka:

1. Boczula J., Wierieszczagina I., *Мы учим и играем, Gry i zabawy na lekcjach języka rosyjskiego*, Warszawa 1999.
2. Czernowa W., Owsiany H., *Praktyczna nauka języka rosyjskiego, Część I*, Wydawnictwo Wyższej Szkoły Pedagogicznej, Rzeszów 1995.
3. Dąbrowska H., Zybert M., *Новые встречи I*, Warszawa 2002.
4. Dobrowolski J., *Тусовка. Русский язык XXI века*, Warszawa 2003.
5. Dobrowolski J., *Турь по России*, Warszawa 2003.
6. Dosz J., Gregorczyk J., Szubska J., *Экспедиция. курс kontynuacyjny. Liceum i technikum. Podręcznik z ćwiczeniami cz. 1,2,3* Wyd. Juka, Warszawa 2005
7. Figarski W., *Привет, Часть II*, Wydawnictwa Szkolne i Pedagogiczne, Warszawa 1995.
8. Gorczyca W., Lipska B., *Русский язык по-новому*, Warszawa 1997.
9. Granatowska H., Danecka L., *Как дела 1*, Warszawa 1995.
10. Granatowska H., Danecka L., *Testy i zadania kontrolne z języka rosyjskiego*, Warszawa 1998.
11. Kwiatkowska M., Lewandowska EL, *Materiały do praktycznej nauki języka rosyjskiego*, Łódź 1990.
12. Kaźmierak A., Kędzierska L., Matwijczyna D., *Русский язык. Подготовительные материалы к экзамену TELC z płytą CD. Уровень B1, B2*, Wyd. UMCS, Lublin 2006
13. Kaźmierak A., Kędzierska L., Matwijczyna D., *Русский язык. Подготовительные материалы к экзамену TELC. Русский язык плюс. B2 Приложение*, Wyd. UMCS, Lublin 2006
14. Misiąg D., *Знаете ли вы хорошо русский язык?*, Wrocław 1997.
15. Pado A., *Уснех 1*, Warszawa 2002.
16. Pado A., *Уснех 2*, Warszawa 2003.
17. Pado A., *Уснех 3*, Warszawa 2004.
18. Pado A., *Читай, нуши, говори ... 1*, Warszawa 1997.
19. Pado A., *Ты за или против? Materiały uzupełniające. Język rosyjski*, Warszawa 2003.
20. Pado A., *Start.ru język rosyjski dla średnio zaawansowanych 2*, Wyd. WSiP, Warszawa 2006
21. Szczygielska S., *Repetytorium tematyczno-leksykalne*, Poznań 2002.
22. Ślusarski Sz., Tiereszczenko I., *Repetytorium tematyczne-leksykalne*, Poznań 2001.
23. Wiatr-Kmieciak M., Wujec S., *Вот и мы Język rosyjski dla szkół ponadgimnazjalnych, cz. 1,2,3 z zeszytami ćwiczeń*, Wyd. szkolne PWN, W-wa 2010

24. Zybert M., *Новые встречи podręcznik z ćwiczeniami do liceum ogólnokształcącego, liceum profilowanego i technikum. Kurs dla początkujących*, cz. 1, 2,3, Wyd. WSiP wyd. 4 W-wa 2007
25. Wiereszczagina I., *Давайте поговорим*, Warszawa 1998.
26. Белянко О. Е., Трушина Л. Б., *Русские с первого взгляда*, Москва 1996.
27. Баско Н.В., *Изучаем русский, узнаем Россию. Учебное пособие по развитию речи, практической стилистике и культурологии*, изд. «Флинта-Наука», М-а 2007
28. Вохмина Л.Л., Осипова И.А., *Русский класс. Учебник русского языка начальный уровень*, Sprint, Братислава 2009
29. Денисов П. П., Морковкин В. В. (ред.), *Словарь сочетаемости слов русского языка*, изд.3-е, испр., Астрель: АСТ, Москва 2002.
30. Корчагина Е.А., *Приглашение в Россию, Русский язык*, Москва 2005
31. Чернышев С., *Поехали! Русский язык для взрослых*, Санкт - Петербург 2002.

Fonetyka i intonacja:

32. Dziewanowska D., *Akcent w języku rosyjskim. Ćwiczenia praktyczne*, Warszawa 2002.
33. Grzybowski S., *Ćwiczenia z fonetyki języka rosyjskiego*, Toruń 1994.

Gramatyka:

34. Bogusławski A., *Fleksja rosyjska*. Warszawa 2005.
35. Dobrowolski J., *350 ćwiczeń z języka rosyjskiego*, Warszawa 2003.
36. Gołubiewa A., Kowalska N., *Ćwiczenia z gramatyki praktycznej języka rosyjskiego*, cz. I, Warszawa 1999.
37. Gołubiewa A., Kowalska N., *Русский язык сегодня*, Warszawa 1998.
38. Левина Г. М., Васильева Т. В., *Русская грамматика в анекдотах*, Санкт-Петербург 2000.
39. Зализняк А. А., *Грамматический словарь русского языка. Словоизменение*, изд. 4-е, исправл. и доп., Москва 2003.

Ortografia:

40. Dziewanowska D., *Ćwiczenia z ortografii rosyjskiej*, Wydawnictwo Szkolne i Pedagogiczne, Warszawa 1999.
41. Заики В. П., Грижева Г. Н. (ред.), *Таблицы и упражнения по орфографии*, Великий Новгород 2003.
42. Голуб И. Б., Розенталь Д. Э., *Сборник упражнений по русской орфографии и пунктуации*, Москва 2002.
43. Кос Б., Вуйцик Т., *Пособие по русской орфографии*, Katowice 1990.

44. Родина И. О., Пименова Т. М. (ред.), *Все правила русского языка*. Москва 2002.
45. Розенталь Д. Э., *Справочник по правописанию и литературной правке*, Москва 1989.
46. Розенталь Д. Э., *Русский язык*, Москва 1997.
47. Розенталь Д. Э., Голуб И. Б., *Русский язык. Орфография. Пунктуация*, Москва 2000.
48. Серова М. Б., *Русский язык. Орфография*, Москва 2002.

Słowniki:

49. Łukszyn J., *Wielki słownik frazeologiczny polsko-rosyjski i rosyjsko-polski*. Warszawa 1998.
50. Wawrzyńczyk J. (red.), *Wielki słownik rosyjsko-polski z kluczem polsko-rosyjskim*, Warszawa 2004.
51. Wawrzyńczyk J. (red.), *Wielki słownik polsko-rosyjski*. Warszawa 2005.
52. Wawrzyńczyk J. (red.), *Wielki multimedialny słownik rosyjsko-polski i polsko-rosyjski*. Warszawa 2006.
53. Wawrzyńczyk J., Bartwicka H., Małek E., *Wielki słownik rosyjsko-polski z kluczem polsko-rosyjskim. Wielki słownik polsko-rosyjski. Autokomentarze i erraty*. Warszawa 2007.
54. Денисов П. П., *Комплексный словарь русского языка*, Москва 2001.
55. Денисов П. Н., Морковкин В. В. (ред.), *Словарь сочетаемости слов русского языка*, изд. 3-, испр., Москва: Астрель: АСТ, 2002.
56. Зализняк А. А., *Грамматический словарь русского языка. Словоизменение*, изд. 4-е, испр. и доп., Москва 2003.
57. Кузнецов С. А. (ред.), *Большой толковый словарь русского языка*, Санкт-Петербург 1998.
58. Лопатин В. В. (ред.), *Русский орфографический словарь*, Москва 1999.
59. Ожегов С, Шведова Н. Ю., *Толковый словарь русского языка*, Москва 2005.
60. Склярская Г. П., *Толковый словарь русского языка. Языковые изменения конца XX столетия*. Москва 2001.

Metodyka:

61. Bono E. de, *Naucz się myśleć kreatywnie. Podręcznik twórczego myślenia dla dorosłych i dla dzieci*, Wydawnictwo Prima, 1995.
62. Butz M., Faltus R., Cohen E., *Praca w grupach*, Fundacja Edukacja dla Demokracji, 1993
63. Cialdini R., *Wywieranie wpływu na ludzi - teoria i praktyka*, GPW, Gdańsk 1994.
64. Cichosz W., *Pasja etosu nauczyciela*, w: „Universitas Gedanensis” 24 (2001) 2.
65. Cooper P. J., *Sprawne porozumiewanie się. 114 scenariuszy ćwiczeń z mówienia i słuchania*, Wydawnictwa CODN, 1994.
66. Della F., *Kształcenie przez praktykę*, Wydawnictwa CODN, 1996
67. Długosz A., *Jak przygotowywać i oceniać katechezę. Elementy dydaktyki katechetycznej*, Częstochowa 1997.

68. Dudley G.A., *Jak podwoić skuteczność uczenia się? Techniki sprawnego zapamiętywania i przywoływania informacji*, Wydawnictwo Medium, 1994
69. Eichelberger W., *Pomóż sobie, daj światu odetchnąć*, Agencja Wydawnicza Tu, Warszawa 1995.
70. *Europa na co dzień. Pakiet edukacyjny*, Wydawnictwo CODN, 1997
71. Gozdek-Michaelis K., *Rozwiń swój genialny umysł*, Wydawnictwo J&BF, 1996.
72. Hamer H., *Klucz do efektywności nauczania*, Warszawa 1994
73. Janowski A., *Uczeń w teatrze życia szkolnego*, WSiP, 1995.
74. Kruszewski K. (red.), *Sztuka nauczania, Czynności nauczyciela*, Wydawnictwo Naukowe PWN, 1994.
75. Kunowski S., *Podstawy współczesnej pedagogiki*, Warszawa 1993.
76. Lang G., *Jak być lepszym w szkole? Trening mentalny dla dzieci i młodzieży*, Wydawnictwo Neptun, 1995.
77. Nęcka E., *Trening twórczości*, Olsztyn 1992.
78. Niemierko B., *Cele kształcenia*, w: K. Kruszewski (red.), *Sztuka nauczania. Czynności nauczyciela*, Warszawa 1992.
79. Płonka M., *Istota wychowania*, „Wychowawca” 11/2004
80. Taraszkiewicz M., *Jak uczyć lepiej? Refleksyjny Praktyk w Działaniu*, Wydawnictwa CODN, 1996.
81. Taraszkiewicz M., *Jak uczyć lepiej?: czyli refleksyjny praktyk w działaniu*, Warszawa 2000.

14.2. ИНТЕРНЕТ-АДРЕСА РОССИЙСКИХ САЙТОВ

Информационно-поисковые системы

<http://www.rambler.ru>

<http://www.yandex.ru>

<http://www.aport.ru>

<http://www.google.ru>

<http://www.lupa.ru>

Новости дня, экономическая и политическая информация

<http://www.lenta.ru>

<http://www.gazeta.ru>

<http://www.utro.ru>

Россия

<http://russia.km.ru>

История России Церковь:

<http://russia.km.ru/istor>

общие сведения

www.hristianstvo.ru

церковные праздники

<http://www.zavet.ru/kalendar>

Города России

Москва (новости культуры, обзоры событий)

<http://www.city.ru>

<http://www.cityline.ru>

Санкт-Петербург

<http://www.mos.ru>

Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

	http://www.spb.ru
Газеты	
«Известия»	http://www.izvestia.ru
«Аргументы и факты»	http://www.aif.ru
«Московские новости»	http://www.mn.ru
Литература Библиотека Мошкова	http://www.lib.ru
Русская классика	http://lib.ru/LITRA
Фантастика и другие жанры	www.lib.com.ua
Книжные новости и книжный магазин	http://www.sputnik2000.com
Культура	
Музеи	http://www.museum.ru
России	http://www.teatr.ru
Театры	http://afisha.ru
Большой театр	http://www.bolshoi.ru
Библиотеки РФ	http://www.mincult.isf/library
	http://www.ltv.ru
Телевидение РФ	
	http://www.channelonerussia.com
ОРТ (Общественное российское телевидение) «Первый канал. Всемирная сеть» РТР-Планета	http://www.rtr-planeta.com
НТВ (Независимое российское телевидение)	http://www.ntv.ru
Сайты, посвященные русскому языку	
	http://www.gramota.ru
	http://www.gramma.ru
	http://www.slovesnik.ru
	http://www.expertizy.narod.ru
	http://www.gaudeamus.ru
	http://umniki.ru
Развлечение и досуг	
Кулинария	http://www.knm.ru
Знакомство	http://www.slim.ru
Юмор	http://www.loveme.ru
Тосты	http://www.anekdotov.net
Загадки	http://www.toast.ru
	http://radiant.ru/~andshab
	http://omen.ru
Разное	http://www.kleo.ru

[Materiał opracowano w oparciu o: A. Pado, *Start.ru język rosyjski dla średnio zaawansowanych 2*, Wyd. WSiP, Warszawa 2006]

KAPITAŁ LUDZKI
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI
FUNDUSZ SPOŁECZNY

Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

Uniwersytet M. Curie-Skłodowskiej
Wydział Humanistyczny
Instytut Filologii Słowiańskiej

PRAKTYKI PEDAGOGICZNE
(CIĄGŁE PRZEDMIOTOWO-METODYCZNE)
W ZAKRESIE NAUCZANIA JĘZYKA ROSYJSKIEGO

Materiały pomocnicze
dla nauczyciela-opiekuna praktyki pedagogicznej

Opracowanie
dr Rycyk-Sztajdel Halina

Projekt:

www.praktyki.wh.umcs - Przygotowanie i realizacja nowego programu praktyk pedagogicznych na Wydziale Humanistycznym UMCS współfinansowany jest ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego
Priorytet III, Poddziałanie 3.3.2 „Efektywny system kształcenia i doskonalenia nauczycieli”

MATERIAŁY DLA NAUCZYCIELA-OPIEKUNA PRAKTYKI PEDAGOGICZNEJ

1. Spis treści
2. *Skierowanie studenta na praktykę pedagogiczną.*
3. Regulamin praktyk pedagogicznych (ciągłych przedmiotowo-metodycznych) w zakresie nauczania języka rosyjskiego dla studentów Instytutu Filologii Słowiańskiej
4. Nowy program praktyk pedagogicznych (ciągłych przedmiotowo-metodycznych) w zakresie nauczania języka rosyjskiego dla studentów filologii rosyjskiej studiów stacjonarnych I i II stopnia
5. Harmonogramy:
 - 5.1. Harmonogram praktyki 6-tygodniowej
 - 5.2. Harmonogram praktyki 2-tygodniowej
6. Karta obserwacji lekcji języka rosyjskiego przez studenta
7. Karta rozmowy po obserwacji lekcji języka rosyjskiego przeprowadzonej przez studenta-praktykanta
8. Konspekty lekcji:
 - 8.1. Schemat konspektu lekcji języka rosyjskiego (zawierającej wprowadzenie i utrwalenie nowego materiału dydaktycznego)
 - 8.2. Schemat konspektu lekcji języka rosyjskiego (powtórzeniowej)
 - 8.3. Konspekt/scenariusz lekcji języka rosyjskiego
9. Ankieta dla uczniów dotycząca pracy i zachowania się studenta podczas praktyki (szczególnie na lekcji)
10. Karta oceny pracy studenta-praktykanta
11. Opis przygotowania i realizacji projektu edukacyjnego
12. Materiały pomocnicze (realioznawcze i inne) do wykorzystania na lekcjach języka rosyjskiego:
 - 12.1. Alenuzka (o obrazie Wasniecowa)
 - 12.2. Krótkie teksty realioznawcze dotyczące Rosji
 - 12.3. Muzeum
 - 12.4. Miasto Twer
13. Uczniowie o specyficznych trudnościach w uczeniu się. Propozycje ćwiczeń
14. Materiały pomocne w przygotowania uczniów do egzaminów maturalnych i certyfikacyjnych z języka rosyjskiego. Informacja o systemie egzaminów certyfikacyjnych TELC
15. Bibliografia

KAPITAŁ LUDZKI
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI
FUNDUSZ SPOŁECZNY

Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

Projekt:

www.praktyki.wh.umcs - Przygotowanie i realizacja nowego programu praktyk pedagogicznych na Wydziale Humanistycznym UMCS współfinansowany jest ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego
Priorytet III, Poddziałanie 3.3.2 „Efektywny system kształcenia i doskonalenia nauczycieli”

3. REGULAMIN PRAKTYK PEDAGOGICZNYCH (CIĄGLYCH PRZEDMIOTOWO-METODYCZNYCH) W ZAKRESIE NAUCZANIA JĘZYKA ROSYJSKIEGO DLA STUDENTÓW INSTYTUTU FILOLOGII SŁOWIAŃSKIEJ

I. ZASADY OGÓLNE

3. Niniejszy Regulamin Praktyk Pedagogicznych (ciągłych przedmiotowo-metodycznych) dla Studentów Instytutu Filologii Słowiańskiej (zwany dalej Regulaminem) określający zasady wykonywania praktyk pedagogicznych przygotowany został w ramach Projektu "www.praktyki.wh.umcs" - Przygotowanie i realizacja nowego programu praktyk pedagogicznych na Wydziale Humanistycznym UMCS", współfinansowanego ze środków Europejskiego Funduszu Społecznego w ramach Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki, Priorytet III Wysoka jakość systemu oświaty, Działanie 3.3 Poprawa jakości kształcenia, Poddziałanie 3.3.2 Efektywny system kształcenia i doskonalenia nauczycieli.
4. Regulamin określa obowiązki organizatorów i uczestników praktyk pedagogicznych oraz tryb uzyskiwania przez studentów zaliczeń i ocen z odbytych praktyk.

II OPIEKUN PRAKTYK PEDAGOGICZNYCH (ciągłych przedmiotowo-metodycznych) Z RAMIENIA UMCS

6. Opiekunem praktyk pedagogicznych jest pracownik Instytutu Filologii Słowiańskiej UMCS, który organizuje te praktyki oraz ocenia sposób ich realizacji przez studentów.
7. Obowiązki opiekuna praktyk pedagogicznych:
- f) przedstawienie studentom następujących informacji dotyczących praktyk pedagogicznych:
 - celów ogólnych i szczegółowych praktyk,
 - form praktyk,
 - organizacji praktyk,
 - warunków zaliczenia praktyk (tzn. wymaganych w tym celu dokumentów, miejsca i terminu ich złożenia),
 - obowiązków opiekunów praktyk i studentów;
 - g) nawiązanie i podtrzymywanie współpracy ze szkołami, w których studenci odbywają praktyki pedagogiczne;
 - h) pozostawanie w stałym kontakcie z nauczycielem-opiekunem, u którego odbywają się praktyki pedagogiczne;
 - i) udzielanie studentom odpowiedzi na pytania i pomoc w rozwiązywaniu problemów związanych z mającymi się odbyć i/lub odbywanymi praktykami pedagogicznymi;
 - j) wizytowanie wybranych zajęć celem obserwacji lekcji i/lub udziału studenta w różnych formach pracy szkoły.

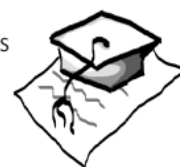
8. Opiekun praktyk pedagogicznych sprawdza całość dokumentacji stanowiącej podstawę zaliczenia praktyk pedagogicznych (ciągłych przedmiotowo-metodycznych), jej poprawność i zgodność z wyszczególnionymi w Programie praktyk pedagogicznych (ciągłych przedmiotowo-metodycznych) wymogami, ocenia ją i wystawia ocenę końcową.
9. Ocena końcowa, o której mowa w p. 3. uzależniona jest od ocen i opinii uzyskanych przez studenta w okresie trwania praktyk.

III NAUCZYCIEL-OPIEKUN Z RAMIENA SZKOŁY

3. Nauczycielem-opiekunem jest nauczyciel zatrudniony w szkole, w której student odbywa praktykę pedagogiczną i którego dyrektor szkoły wyznaczył na opiekuna studenta.
4. Obowiązki nauczyciela-opiekuna wynikają z celów ogólnych praktyk pedagogicznych wskazanych w Programie praktyk pedagogicznych (ciągłych przedmiotowo-metodycznych). Do obowiązków tych należą w szczególności:
 - a) prowadzenie listy obecności studentów na zajęciach realizowanych w ramach praktyk pedagogicznych oraz przekazanie tej listy opiekunowi praktyk;
 - b) powiadamianie opiekuna praktyk o wszystkich problemach wynikających z odbywania praktyk przez studentów;
 - c) pozostawanie w stałym kontakcie z opiekunem praktyk;
 - d) zapoznanie studenta z funkcjonowaniem szkoły, jako jednostki oświatowo-wychowawczej;
 - e) zapoznanie studenta z planowaniem, przygotowaniem, organizacją i prowadzeniem zajęć dydaktyczno-wychowawczych;
 - f) opracowanie ze studentem harmonogramu jego zajęć;
 - g) bieżąca kontrola realizacji planu praktyki studenta;
 - h) zapoznanie studenta z materiałem programowym z języka rosyjskiego, planami dydaktycznymi i innymi materiałami glottodydaktycznymi oraz podręcznikami;
 - i) włączenie studenta w całokształt pracy w szkole (udział w ważnych wydarzeniach organizowanych przez szkołę, realizowanych w szkole zajęciach pozalekcyjnych, lekcjach wychowawczych, spotkaniach z pedagogiem i psychologiem szkolnym);
 - j) wypełnienie karty oceny pracy studenta-praktykanta oraz wystawienie oceny końcowej po zakończeniu praktyki przez studenta;

IV STUDENT-PRAKTYKANT

3. Studentem-praktykantem jest student Instytutu Filologii Słowiańskiej UMCS odbywający w szkole praktykę pedagogiczną.
4. Obowiązki studenta-praktykanta:
 - a) zgłoszenie się na praktykę w ustalonym terminie do dyrektora wyznaczonej szkoły i nauczyciela-opiekuna praktyki pedagogicznej;

- b) ustalenie z opiekunem praktyk planu zajęć i harmonogramu praktyk w terminie 3 dni roboczych od daty rozpoczęcia praktyk pedagogicznych;
- c) każdorazowe powiadamianie opiekuna praktyk z ramienia uczelni o ewentualnych zmianach w planie zajęć i harmonogramie, o których mowa w pkt. b) i przesłanie powyższych dokumentów do IFS UMCS (do opiekuna praktyk pedagogicznych z ramienia uczelni);
- d) zapoznanie się z funkcjonowaniem szkoły jako jednostki oświatowo-wychowawczej;
- e) uczestnictwo we wszystkich lekcjach języka rosyjskiego prowadzonych przez nauczyciela-opiekuna oraz w pozostałych zajęciach, które należą do obowiązków studenta-praktykanta;
- f) wpisywanie do dzienniczka praktyk tematów lekcji obserwowanych i prowadzonych przez studenta-praktykanta oraz dokumentowanie innych zajęć, w których uczestniczył;
- g) sporządzanie konspektów do wszystkich samodzielnie przeprowadzonych lekcji;
- h) przedstawienie nauczycielowi-opiekunowi przed lekcją konspektu lekcji w celu jego zatwierdzenia poprzez uzyskanie podpisu;
- i) omówienie przebiegu lekcji z nauczycielem-opiekunem po jej przeprowadzeniu przez studenta-praktykanta (rozmowa po obserwowanej lekcji);
- j) pełnienie dyżurów w szkole, wykonywanie innych czynności wychowawcy, jeśli zostaną zlecone przez dyrektora szkoły lub nauczyciela-opiekuna praktyk;
- k) przekazanie opiekunowi praktyk z ramienia uczelni w terminie 14 dni od daty zakończenia praktyki w opisanej teczkę dokumentacji praktyk złożonej z: dzienniczka praktyk, konspektów lekcji przeprowadzonych, karty obserwacji lekcji oraz karty oceny pracy studenta-praktykanta podpisanych przez nauczyciela-opiekuna praktyki w szkole.

V WARUNKI ZALICZENIA PRAKTYKI

Do zaliczenia praktyki student przedkłada opiekunowi praktyki pedagogicznej z ramienia UMCS opisaną teczkę z dokumentacją (wypełniony dzienniczek praktyk, karta oceny pracy studenta-praktykanta, konspekty lekcji prowadzonych, karty obserwacji lekcji) w terminie dwóch tygodni od zakończenia praktyki.

Opiekun praktyki z ramienia uczelni wystawia ocenę końcową z praktyki biorąc pod uwagę poprawność i kompletność dokumentacji oraz uzyskane przez studenta-praktykanta opinie i oceny dotyczące jego pracy i postawy w czasie trwania praktyki.

4. NOWY PROGRAM PRAKTYK PEDAGOGICZNYCH (CIĄGLYCH PRAKTYK PRZEDMIOTOWO-METODYCZNYCH) W ZAKRESIE NAUCZANIA JĘZYKA ROSYJSKIEGO

3. 6-tygodniowa ciągła praktyka przedmiotowo-metodyczna dla studentów II roku filologii rosyjskiej studiów stacjonarnych I stopnia
4. 2-tygodniowa ciągła praktyka przedmiotowo-metodyczna dla studentów II roku filologii rosyjskiej studiów stacjonarnych II stopnia

Program praktyk pedagogicznych został opracowany w ramach projektu www.praktyki.wh.umcs - Przygotowanie i realizacja nowego programu praktyk pedagogicznych na Wydziale Humanistycznym UMCS (współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego Priorytet III, Poddziałanie 3.3.2 „Efektywny system kształcenia i doskonalenia nauczycieli”) w oparciu o wiedzę merytoryczną i rekomendacje praktyczne specjalistów Instytutu Filologii Słowiańskiej UMCS – metodyków, opiekunów praktyk oraz sugestie i wnioski przekazane przez czynnych nauczycieli języka rosyjskiego pełniących funkcje szkolnego opiekuna praktyk pedagogicznych.

Skróty: ST-student, studentka, studenci; NA-nauczyciel, nauczycielka, nauczyciele; OP-opiekun praktyki

I Ogólne założenia i cele praktyk pedagogicznych (ciągłych praktyk przedmiotowo-metodycznych)

Nowy program praktyk pedagogicznych (ciągłych praktyk przedmiotowo-metodycznych) jest integralną częścią przygotowania ST do przyszłego zawodu nauczyciela zgodnie z wymogami współczesnej edukacji.

W ramach specjalności nauczycielskiej ST zdobywają najważniejszą aktualną wiedzę z zakresu pedagogiki, psychologii, glottodydaktyki i metodyki nauczania języka rosyjskiego, którą stosują i weryfikują w trakcie realizacji praktyk pedagogicznych.

Zarówno w toku zajęć specjalizacyjnych na uczelni, jak i podczas praktyk pedagogicznych w szkole ST powinni być zapoznawani z problematyką innowacyjności oraz wdrażani do konstruktywnych działań dydaktyczno-wychowawczych i organizatorskich, a także działań na rzecz samorozwoju i doskonalenia zawodowego.

Nowy program zakłada zorganizowanie praktyk w taki sposób, aby mogły one przygotować ST – przyszłych nauczycieli do podejmowania zadań w szkole XXI wieku.

W nowym programie praktyk pedagogicznych (ciągłych praktyk przedmiotowo – metodycznych) ujęto zagadnienia, które powinny być wdrożone w teoretycznym i praktycznym kształceniu ST:

- funkcjonowanie współczesnej szkoły polskiej w świetle założeń reformy programowej z 2009 roku (uwzględnienie ram organizacyjnych nauczania języków obcych, nowe programy

Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

nauczania, nowa terminologia formułowania celów nauczania, dobór nowoczesnych podręczników i innych materiałów glottodydaktycznych);

- funkcjonowanie szkoły polskiej w przestrzeni europejskiej (dostosowanie poziomów nauczania do standardów europejskich, współpraca ze szkołami europejskimi, różne formy kształcenia; wymiana uczniów i nauczycieli);
- uwzględnianie interkulturowości i regionalności w procesie nauczania języka rosyjskiego;
- indywidualne podejście do uczniów i kształtowanie ich autonomii;
- metody pracy z uczniem zdolnym oraz uczniem o specjalnych potrzebach edukacyjnych;
- wdrażanie wiedzy o równości płci i przeciwdziałania przejawom dyskryminacji ze względu na płeć, a także rasę, narodowość, religię, orientację seksualną;
- kształtowanie umiejętności analizy i oceny pracy własnej (autorefleksja i autoewaluacja);
- poznawanie i wdrażanie nowoczesnych technologii nauczania, w tym IT/ITC oraz wykorzystanie sprzętu multimedialnego zakupionego w ramach projektu;
www.praktyki.wh.umcs - [Przygotowanie i realizacja nowego programu praktyk pedagogicznych na Wydziale Humanistycznym UMCS](#) (laptop, rzutnik multimedialny, kamera do pracy z uczniami lub do nagrywania lekcji, a także najnowsze podręczniki, płyty CD i DVD, tablica interaktywna i in.);
- wykorzystanie platformy edukacyjnej: Praktyki Pedagogiczne na Wydziale Humanistycznym, która będzie miejscem konsultacji i wymiany doświadczeń pomiędzy ST i OP oraz zamieszczania interesujących materiałów glottodydaktycznych;
- upowszechnianie idei kształcenia ustawicznego, doskonalenia warsztatu pracy nauczyciela, współpracy z różnymi placówkami oświatowymi w kraju i za granicą;
- nawiązanie współpracy pomiędzy UMCS a szkołami różnych typów (szkolenia dla nauczycieli, kontakty opiekunów praktyk z ramienia uczelni i szkoły, udział przedstawicieli szkół i uczelni w imprezach kulturalnych, konferencjach, konkursach organizowanych w szkołach lub na UMCS.

Zakładane kompetencje studenta/ studentki po odbyciu praktyki (ciągła praktyka przedmiotowo-metodyczna)

W toku realizacji praktyk pedagogicznych ST zdobędą następujące kompetencje:

W obszarze wiedzy:

- poznanie zasad funkcjonowania szkoły w Polsce oraz w przestrzeni europejskiej;
- poznanie dokumentacji szkolnej (statut szkoły, podstawy programowe, programy nauczania i wychowania (w tym programy autorskie), systemy oceniania, programy profilaktyczne, regulaminy i in.);
- poznanie środowiska szkolnego – relacji pomiędzy podmiotami zaangażowanymi w proces dydaktyczno-wychowawczy (Dyrektor, Rada Pedagogiczna, Rada Rodziców, uczniowie);
- zdobycie wiedzy na temat współpracy szkoły z innymi placówkami oświatowymi i kulturalnymi oraz jednostkami samorządowymi;

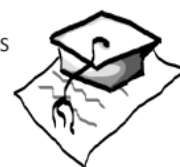

Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

- poszerzenie wiedzy merytorycznej i pedagogiczno-metodycznej zdobytej w ramach specjalności nauczycielskiej poprzez obserwację procesu dydaktyczno-wychowawczego oraz realizację zadań w miejscu praktyki;
- nabycie wiedzy o uczniach o różnych możliwościach intelektualnych i językowych, poznanie metod i sposobów pracy z uczniem zdolnym oraz z uczniem o specjalnych potrzebach edukacyjnych;
- zdobycie wiedzy w zakresie konstruowania programów nauczania (w tym programów autorskich), tygodniowych planów zajęć i planów dydaktycznych, wyboru odpowiednich podręczników i innych materiałów glottodydaktycznych;
- poznanie relacji nauczyciela z uczniami oraz relacji uczeń-uczeń, a także sposobów komunikowania się nauczyciela z uczniami w języku rosyjskim.

W obszarze umiejętności:

- nabycie umiejętności praktycznego zastosowania wiedzy zdobytej w trakcie kształcenia akademickiego oraz w miejscu realizacji praktyki;
- nabycie umiejętności organizowania pracy dydaktyczno-wychowawczej (planowanie, realizacja i ewaluacja/autoewaluacja lekcji języka rosyjskiego oraz zajęć pozalekcyjnych);
- nabycie umiejętności efektywnego przekazywania uczniom wiedzy o języku, realiach i kulturze Federacji Rosyjskiej, a także – w tym kontekście – wiedzy o państwach Unii Europejskiej;
- nabycie umiejętności stosowania elastycznych schematów lekcyjnych z wykorzystaniem różnorodnych form uatrakcyjniania zajęć;
- nabycie umiejętności pozytywnego oddziaływania wychowawczego w celu ukształtowania pożądanых postaw i zachowań uczniów;
- nabycie umiejętności stosowania różnych form kontroli i obiektywnej oceny wyników uczniów w procesie dydaktyczno-wychowawczym;
- nabycie umiejętności budowania odpowiednich relacji z uczniami, komunikowania się z nimi w sytuacjach dydaktycznych w klasie oraz w sytuacjach pozadydaktycznych, tworzenie przyjaznej atmosfery sprzyjającej procesowi uczenia się;
- nabycie umiejętności refleksyjnej oceny działań własnych oraz działań nauczyciela;
- nabycie umiejętności organizowania własnego warsztatu pracy, posługiwania się nowoczesnymi metodami i technologiami, w tym IT/ITC, wykorzystanie nowoczesnego sprzętu multimedialnego zakupionego w ramach projektu WWW.praktyki.wh.umcs - [Przygotowanie i realizacja nowego programu praktyk pedagogicznych na Wydziale Humanistycznym UMCS](#);
- nabycie umiejętności ciągłego motywowania i aktywizowania uczniów z uwzględnieniem czynników takich jak: interesujące treści nauczania, atrakcyjne metody prowadzenia lekcji, zaangażowana postawa nauczyciela, rzetelna i obiektywna ocena ucznia, przyjazna atmosfera na lekcji i in.;

Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

- doskonalenie umiejętności sporządzania konspektów lekcji języka rosyjskiego i zajęć pozalekcyjnych oraz dokumentowania przebiegu praktyki (uzupełnianie dzienniczka, kart obserwacji i oceny lekcji itd.);
- nabycie umiejętności związanych z samorozwojem i doskonaleniem kompetencji zawodowych (udział w szkoleniach, konferencjach metodycznych, kursach językowych itp. w kraju i za granicą), wymiana doświadczeń pomiędzy nauczycielami itd.;
- nabycie umiejętności radzenia sobie z problemami dotyczącymi pracy z uczniem o specjalnych potrzebach edukacyjnych (uczeń zdolny, uczeń z dysleksją, dysortografią, dysgrafią, uczniowie z ADHD, uczniowie z depresją i innymi dysfunkcjami).

W obszarze postaw:

W trakcie praktyki zostaną ukształtowane następujące postawy ST:

- kreatywnego podejścia do zadań dydaktyczno-wychowawczych w procesie nauczania języka rosyjskiego;
- otwartości na odmienną kulturę (zrozumienie i tolerancja wobec zachowań przedstawicieli innych kultur, przełamywanie stereotypów społeczno-kulturowych);
- poszanowania każdego człowieka bez względu na jego przynależność narodową, pochodzenie społeczne, płeć (uznawanie równości płci), religię, rasę, kolor skóry, orientację seksualną itp.;
- nastawienia na aktywne przeciwdziałanie wszelkim przejawom dyskryminacji i agresji wobec odmienności człowieka;
- empatii i udzielania wsparcia uczniom oraz innym osobom potrzebującym pomocy;
- dążenia do samorozwoju i doskonalenia własnych kompetencji zawodowych (ustawiczne kształcenie się);
- otwartości na nową wiedzę, nowoczesne metody i technologie w nauczaniu języka rosyjskiego (weryfikacja nowych rozwiązań w praktyce, podejmowanie eksperymentów dydaktycznych, refleksja nad pracą własną oraz pracą innych nauczycieli);
- otwartości na współpracę i wymianę doświadczeń zawodowych z osobami zajmującymi się nauczaniem języków obcych.

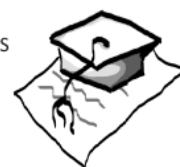
II Obowiązki nauczyciela – opiekuna ciągłych praktyk przedmiotowo-metodycznych z ramienia szkoły

- Zapoznanie się z programem i harmonogramami ciągłych praktyk przedmiotowo-metodycznych oraz materiałami pomocniczymi dla nauczyciela.
- Ustalenie ze ST szczegółowego harmonogramu przebiegu praktyki (przed jej rozpoczęciem lub w pierwszym dniu praktyki).
- Wprowadzenie studenta-praktykanta w środowisko szkolne i klasowe, otoczenie go opieką podczas całej praktyki.

- Umożliwienie ST poznania prawnych, organizacyjnych i finansowych podstaw funkcjonowania szkoły, zdobycie informacji na temat miejsca szkoły w regionie, jej współpracy z instytucjami oświatowo-wychowawczymi, z jednostkami samorządowymi, a także współpracy z ośrodkami dydaktyczno-wychowawczymi za granicą.
- Udzielenie informacji (lub pomoc w jej uzyskaniu) w zakresie sytuacji zawodowej nauczyciela, możliwości jego rozwoju i warunków awansu zawodowego.
- Udzielanie informacji na temat szkoły i klas, których uczy; nauczyciel udziela niezbędnych informacji na temat klas profilowanych, zapoznaje z pracownią języka rosyjskiego, posiadanymi pomocami dydaktycznymi, podręcznikami, dziennikiem lekcyjnym i in. dokumentami, krótko charakteryzuje środowisko uczniów, informuje o współpracy szkoły ze środowiskiem i rodzicami, omawia osiągnięcia i niepowodzenia uczniów, ich problemy wychowawcze itd.
- Umożliwienie studentowi obserwowania oraz prowadzenia lekcji języka rosyjskiego i zajęć pozalekcyjnych w liczbie przewidzianej harmonogramem praktyk, zapoznanie z warsztatem pracy nauczyciela.
- Udzielanie praktykantowi wskazówek dotyczących planowania lekcji, przygotowywania konspektów oraz wykorzystania pomocy dydaktycznych, zatwierdzanie konspektów swoim podpisem.
- Włączenie w zakres materiału realizowanego na lekcjach języka rosyjskiego treści o charakterze realioznawczym i kulturoznawczym dotyczącym Federacji Rosyjskiej oraz państw Unii Europejskiej; zwracanie uwagi uczniom na potrzebę kształtowania kompetencji interkulturowej.
- Obserwowanie wszystkich zajęć prowadzonych przez studenta oraz ich omawianie i ocenianie wg załączonych kart rozmowy po obserwacji lekcji.
- Motywowanie studentów do stosowania różnorodnych schematów lekcyjnych, uwzględniania różnych metod, technik nauczania, w tym nowoczesnych technologii IC/ITC oraz innych pomocy glottodydaktycznych, którymi dysponuje nauczyciel lub przygotowuje ST.
- Zwracanie uwagi studentów na różne potrzeby oraz możliwości uczniów i na konieczność indywidualnego podejścia do nich oraz na rozwijanie autonomii uczących się; wdrażanie do pracy z uczniem wybitnie zdolnym i uczniem o specjalnych potrzebach edukacyjnych.
- Zapoznanie ST z ofertą zajęć pozalekcyjnych, umożliwienie im poznania pracy kół zainteresowań, zasad funkcjonowania i zadań samorządu uczniowskiego, organizacji dziecięcych i młodzieżowych.
- Umożliwienie ST poznania pracy biblioteki szkolnej, świetlicy, stołówki.
- Dokonanie całościowej oceny pracy studenta, jego aktywności w czasie praktyki (ocena jakościowa wg załączonej karty oceny pracy studenta-praktykanta i ocena wyrażona stopniem).
- Podpisanie załączonej dokumentacji praktyk.

III Obowiązki i zadania ST

ST dokonuje wyboru szkoły – miejsca praktyki z puli szkół biorących udział w projekcie. Zapoznają się z Regulaminem i Programem praktyk pedagogicznych (ciągłych praktyk przedmiotowo-metodycznych) oraz z Niezbędnikiem studenta.

Na początku praktyki ST wspólnie z nauczycielem-opiekunem praktyki ustalają szczegółowy harmonogram przebiegu praktyki.

W toku praktyki ST realizują zadania wynikające z założeń programu i celów praktyk pedagogicznych (patrz p. I, II Programu).

Obszar nabywania wiedzy i umiejętności przez ST

Zadania szczegółowe dla ST

Podstawy i zasady funkcjonowania szkoły oraz jej zadania

Funkcjonowanie szkoły jako jednostki dydaktyczno-wychowawczej i opiekunczej. Miejsce szkoły w środowisku lokalnym, jej współpraca z innymi instytucjami oświatowymi i kulturalnymi, z ośrodkami naukowymi (np. z UMCS) w kraju i za granicą, współpraca z jednostkami samorządu terytorialnego.

Status zawodowy nauczyciela, jego prawa i obowiązki, stopnie zawodowe i warunki awansu zawodowego.

Działalność jednostek i organów szkolnych wspierających pracę dydaktyczno-wychowawczą i opiekunczą szkoły.

Organizacja i realizacja jednostek lekcyjnych oraz ich ocena

Logika struktury lekcji języka rosyjskiego.

Formułowanie celów językowo-komunikacyjnych i operacyjnych.

Dobór treści (w tym realizowalnych i kulturoznawczych), metod, form pracy, technik kontroli, środków i pomocy

Pozyskanie informacji w zakresie wskazanych obszarów poprzez:

- zapoznanie się z dokumentacją szkolną i klasową (np. „Ustawa o systemie oświaty”, „Statut szkoły”, „Karta Nauczyciela”, podstawy programowe (uwzględnienie „Nowej podstawy programowej” z 2009), programy nauczania i wychowania, programy profilaktyczne, regulaminy, umowy o współpracy z innymi podmiotami i in.);
- udział w rozmowach z dyrektorem szkoły, nauczycielem-opiekunem praktyki oraz z innymi pracownikami szkoły, a także jeśli będzie taka możliwość, z przedstawicielami jednostek współpracujących ze szkołą.

Obserwowanie pracy świetlicy szkolnej, biblioteki, stołówki. Udział w rozmowie z przedstawicielami Rady Pedagogicznej, Komitetu Rodzicielskiego, Rady Rodziców itd. Spotkanie z pedagogiem szkolnym – rozmowa nt. trudności uczniów w nauce oraz różnych problemów wychowawczych.

Obserwowanie lekcji języka rosyjskiego prowadzonych przez opiekuna praktyki (oraz lekcji realizowanych przez praktykantów, jeżeli na praktyce przybywa kilka osób). Protokołowanie obserwowanych lekcji wg załączonej karty obserwacji lekcji.

dydaktycznych. Wykorzystanie na lekcji technologii informacyjnych IT/ITC. Realizacja poszczególnych ogniw lekcji, sposoby rozpoczynania lekcji, prezentacji, wdrażania i aktywizacja materiału dydaktycznego, zakończenia lekcji, zadawania pracy domowej.

Lekcja jako nauka komunikacji (werbalnej i niewerbalnej). Komunikowanie się nauczyciela z uczniami oraz uczniów pomiędzy sobą w sytuacjach dydaktycznych zaaranżowanych przez nauczyciela (np. odgrywanie ról) oraz w sytuacjach naturalnych zaistniałych w klasie. Sposoby stymulowania uczniów do wypowiedzi ustnych i pisemnych, udzielanie informacji zwrotnej.

Kontrola i ocena w procesie nauczania języka rosyjskiego. Wewnątrzszkolny System Oceniania oraz własny (nauczyciela) system kontroli i oceny pracy i osiągnięć ucznia (ocena jakościowa oraz wyrażona stopniem).

Sposoby motywowania i aktywizowania uczniów poprzez wprowadzanie interesujących treści, elementów uatrakcyjniania lekcji, zaangażowanie i entuzjazm nauczyciela, sprawiedliwą ocenę itd.

Realizacja celów wychowawczych na lekcji języka rosyjskiego.

Oddziaływanie wychowawcze poprzez treści nauczania, w tym treści o charakterze realioznawczym i kulturoznawczym (podejście interkulturowe). Metody oddziaływania wychowawczego oparte na dobrej organizacji lekcji (ład, porządek, dyscyplina). Sposoby rozwiązywania problemów wychowawczych w sytuacjach naturalnych w klasie (spóźnienia, absencja,

Planowanie i realizacja lekcji języka rosyjskiego i przygotowanie odpowiednich pomocy dydaktycznych.

Sporządzanie konspektów do prowadzonych przez siebie lekcji języka rosyjskiego (wzór konspektu w załączeniu). Przedstawianie tych konspektów opiekunowi do zatwierdzenia podpisem.

Aktywny udział w rozmowie z opiekunem praktyki po dokonaniu przez niego obserwacji lekcji przeprowadzonej przez studenta.

Zwracanie uwagi na poszczególne aspekty procesu glottodydaktycznego oraz dokonywanie refleksji i oceny określonych działań nauczyciela i uczniów.

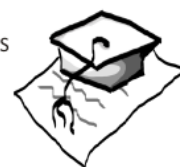
Refleksyjne podejście do własnych działań (autorefleksja, autoewaluacja).

Zapoznanie się z Wewnątrzszkolnym Systemem Oceniania, z testami kontrolnymi gimnazjalnymi, maturalnymi, certyfikacyjnymi i in.

Obserwowanie sposobów kontrolowania i ocenia niania pracy uczniów przez nauczyciela. Samodzielne dokonywanie oceny uczniów i konfrontowanie jej z oceną nauczyciela po ustaleniu z nauczycielem kryteriów oceny sprawdzania zeszytów domowych, prac klasowych, kartkówek itd. Wdrażanie uczniów do samooceny oraz oceny pracy koleżanek i kolegów z grupy.

Obserwowanie czynników motywujących na lekcjach prowadzonych przez nauczyciela-opiekuna praktyki. Poszukiwanie innych sposobów motywowania i aktywizowania uczniów oraz stosowanie ich na swoich lekcjach.

Obserwowanie sposobów oddziaływania wychowawczego i rozwiązywania problemów wychowawczych na lekcjach prowadzonych przez opiekuna praktyki. Podejmowanie samodzielnych prób kształtowania odpowiednich postaw uczniowskich i przewycięzania trudności wychowawczych. Rozmowy ST z wychowawcą klasy, pedagogiem, psychologiem w celu uzyskania porady.

brak aktywności, brak pracy domowej, agresywny stosunek do innych, wulgarne słownictwo itp.).

Uczenie empatii, szacunku, tolerancji wobec drugiego człowieka. Zwalczanie stereotypów związanych z płcią, wiekiem, narodowością, rasą, religią.

Relacje nauczyciela z uczniami oraz relacje pomiędzy uczniami. Atmosfera na lekcji języka rosyjskiego. Style i strategie nauczycielskie kierowania grupą. Strategie zachowań uczniowskich. Indywidualne podejście do ucznia.

Metoda projektu w nauczaniu języka rosyjskiego.

Praca z uczniem o specjalnych potrzebach edukacyjnych (np. uczniowie z dysleksją, z ADHD, niepełnosprawni fizycznie itd.).

Praca z uczniem wybitnie zdolnym.

Włączanie przez ST w zakres realizowanego na lekcji materiału nauczania treści związanych z problematyką równości człowieka (w tym również płci), ze zwalczaniem dyskryminacji, nietolerancji czy agresji wobec innych ludzi. Poprzez odpowiednie materiały dydaktyczne oraz w relacjach z uczniami eksponowanie pożądanych postaw i wzorów godnych naśladowania.

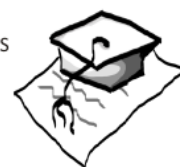
Obserwowanie relacji nauczyciela z uczniami. Refleksja nad zachowaniem werbalnym i niewerbalnym nauczyciela oraz uczniów. Zwracanie uwagi na stosunek uczniów do siebie nawzajem. Rozmowa z nauczycielem na temat wzajemnych relacji w grupie klasowej. Analiza wyników wpływających na tworzenie przyjaznej atmosfery w klasie. Budowanie własnych dobrych relacji z uczniami.

Nabycie wiedzy o możliwościach pracy uczniów metodą projektową. W porozumieniu z nauczycielem-opiekunem praktyki zainicjowanie projektu w zakresie języka rosyjskiego i wspólnie z nauczycielem kierowanie wykonaniem projektu (lub jego fragmentu) przez uczniów.

Zapoznanie się ze stosownymi rozporządzeniami MEN w sprawie uczniów z dysfunkcjami oraz orzeczeniami poradni specjalistycznej o niepełnosprawności uczniów.

Poznanie sposobów i form pomocy uczniom z trudnościami. Udzielanie wsparcia i pomocy uczniom z dysfunkcjami (np. pomoc w wykonaniu zadania, sprawdzenie zeszytu, dodatkowe objaśnienie materiału itp.).

Rozpoznanie ucznia zdolnego na podstawie obserwacji zachowań uczniów w klasie, ich aktywności i postępów w nauce. Zdobycie informacji o uczniach zdolnych w toku rozmów z nauczycielem-opiekunem praktyki i innymi nauczycielami, z uczniami, pedagogiem szkolnym. Poznanie możliwości

działań szkoły w zakresie objęcia opieką ucznia zdolnego (np. szybsza promocja do wyższej klasy, zorganizowanie indywidualnego toku nauki, wyjazdu na stypendium naukowe za granicą itp.). Zwrócenie uwagi na ucznia uzdolnionego językowo. W porozumieniu z nauczycielem otoczenie go opieką (np. pomoc w przygotowaniu się ucznia do konkursów i olimpiad w zakresie języka rosyjskiego, w pozyskiwaniu przez niego interesujących tekstów; zaproponowanie mu wykonania ambitnych zadań językowo-komunikacyjnych itd.).

Zajęcia pozalekcyjne uczniów

Koła zainteresowań. „Drzwi Otwarte” szkoły. Imprezy szkolne (apele, akademie, wieczornice). Wycieczki. Spotkania z ciekawymi ludźmi. Prelekcje specjalisty (np. w ramach profilaktyki uzależnień, walki z przemocą w szkole itp.).

Praca samorządu uczniowskiego.

Działalność organizacji dziecięcych i młodzieżowych.

Warsztat nauczyciela

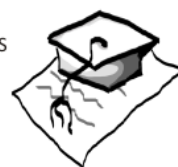
Pracownia języka rosyjskiego. Pomoce dydaktyczne. Nowoczesne technologie nauczania.

Samorealizacja i doskonalenie zawodowe nauczyciela

Obserwowanie pracy kółka języka rosyjskiego, zajęć przygotowujących uczniów do matury lub do olimpiady jęz. rosyjskiego i innych zajęć organizowanych po lekcjach, ew. udział w prowadzeniu tego typu zajęć. Branie udziału w imprezach szkolnych. Pomoc w ich przygotowaniu. Udział ST w prelekcjach specjalistów. Poznanie pracy samorządu uczniowskiego (spotkanie z przewodniczącym, udział w zebraniu samorządu, zapoznanie się z dokumentacją). Zdobywanie informacji przez ST o organizacjach uczniowskich działających w szkole (poznanie zasad ich funkcjonowania, celów i zakresu działalności).

Zapoznanie się z wyposażeniem pracowni języka rosyjskiego oraz z pomocami glottodydaktycznymi wskazanymi przez nauczyciela-opiekuna praktyki. Poznanie nowoczesnych technologii informatycznych (IT/ITC) oraz możliwości ich wykorzystania na lekcji języka rosyjskiego. Samodzielne przygotowanie i wykorzystanie materiału multimedialnego na prowadzonej przez siebie lekcji.

Zapoznanie się ze stosownymi dokumentami określającymi stopnie oraz warunki awansu zawodowego nauczyciela.

Zdobycie informacji na temat możliwości doskonalenia zawodowego w kraju i za granicą (rozmowa z opiekunem, dyrektorem, metodykiem). Udział w szkoleniach organizowanych w szkołach w okresie trwania praktyki.

Uświadomienie sobie potrzeby samorozwoju i ustawicznego kształcenia zawodowego jako wyzwania edukacji XXI wieku.

Przygotowanie dokumentacji przebiegu praktyki

Analiza przebiegu praktyk. Refleksja nad działaniami nauczyciela i uczniów, nad realizacją własnych zadań dydaktyczno-wychowawczych i dokonywanie ich ewaluacji.

Dokumentowanie na bieżąco przebiegu praktyki (wypełnianie dzienniczka praktyki, konspektów lekcji języka rosyjskiego oraz załączonych formularzy).

IV Obowiązki opiekuna praktyki z ramienia UMCS

- Opiekun praktyki organizuje praktyki, sprawuje nadzór nad ich przebiegiem oraz ocenia wykonanie zadań przez studentów praktykantów i zalicza praktykę.
- Przygotowuje studentów do realizacji praktyki poprzez:
 - zapoznanie studentów z założeniami programowo-organizacyjnymi praktyki,
 - obowiązkami i zadaniami dydaktyczno-wychowawczymi praktykantów oraz obowiązkami opiekunów praktyk,
 - z warunkami zaliczenia praktyki przez szkolnego opiekuna praktyki i opiekuna z ramienia UMCS.
- Pozostaje w stałym kontakcie ze szkołą, w której ma miejsce praktyka studenta, w szczególności z opiekunem praktyki.
- Udziela pomocy studentom praktykantom oraz ich opiekunom w rozwiązywaniu problemów związanych z realizacją praktyki.
- Obserwuje wybrane lekcje prowadzone przez studentów i ich uczestnictwo w innych formach pracy szkolnej.
- Po zakończeniu praktyk opiekun z ramienia uczelni sprawdza poprawność przedłożonej mu przez studenta dokumentacji praktyki i jej zgodność z ustalonymi wymogami i dokonuje jej oceny.

KAPITAŁ LUDZKI
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

UMCS
UNIWERSYTET MARII CURIE-SKOŁODOWSKIEJ

UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI
FUNDUSZ SPOŁECZNY

Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

- Zalicza studentowi praktykę pedagogiczną, wystawiając ocenę końcową (wyrażoną stopniem), na którą składają się oceny i opinie uzyskane przez studenta podczas praktyki oraz ocena za dokumentację.

Projekt:

www.praktyki.wh.umcs - Przygotowanie i realizacja nowego programu praktyk pedagogicznych na Wydziale Humanistycznym UMCS współfinansowany jest ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego
Priorytet III, Poddziałanie 3.3.2 „Efektywny system kształcenia i doskonalenia nauczycieli”

5. HARMONOGRAM PRAKTYK

5.1. HARMONOGRAM 6-TYGODNIOWEJ PRAKTYKI PEDAGOGICZNEJ (CIĄGŁEJ PRZEDMIOTOWO-METODYCZNEJ) W ZAKRESIE NAUCZANIA JĘZYKA ROSYJSKIEGO DLA STUDENTÓW II ROKU FILOLOGII ROSYJSKIEJ STUDIÓW STACJONARNYCH I STOPNIA

12. Studenci II roku filologii rosyjskiej studiów stacjonarnych pierwszego stopnia odbywają praktykę pedagogiczną w zakresie nauczania języka rosyjskiego w szkołach podstawowych i gimnazjach.

13. Praktyka trwa **6 tygodni** i realizowana jest w miesiącu wrześniu i w pierwszej połowie października (po semestrze IV studiów). Studenta obowiązuje zrealizowanie i udokumentowanie 114 godzin (etat nauczyciela) równomiernie rozłożonej pracy.

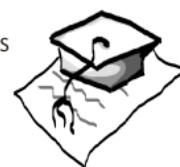
14. Celem praktyki jest poznanie przez studenta funkcjonowania i pracy dydaktyczno-wychowawczej szkoły oraz nabycie umiejętności prowadzenia i oceniania lekcji języka rosyjskiego oraz innych zajęć, przewidzianych Programem praktyk zgodnie z najnowszą wiedzą z zakresu psychologii, pedagogiki i glottodydaktyki. Praktyka przygotowuje studenta do sprostania wymogom nowoczesnej edukacji (kreatywność, refleksja, autorefleksja, ewaluacja i autoewaluacja) oraz posługiwania się nowoczesnymi technologiami informatycznymi.

15. Student zgłasza się do szkoły pierwszego dnia praktyki o godzinie ustalonej przez opiekuna praktyk pedagogicznych z dziennikiem praktyki i innymi materiałami niezbędnymi do jej realizacji (Materiały pomocnicze dla nauczyciela, Niezbędnik Studenta). Przybycie praktykanta do szkoły zostaje potwierdzone pieczęcią szkoły w dzienniczku praktyk.

16. Na początku praktyki student wspólnie z nauczycielem ustalają plan praktyki, który jak najszybciej powinien być wysłany przez szkołę do Instytutu Filologii Słowiańskiej (do opiekuna praktyki z ramienia Uczelni).

17. **W pierwszym tygodniu praktyki student obserwuje wszystkie lekcje języka rosyjskiego prowadzone przez nauczyciela-opiekuna i wypełnia karty obserwacji tych lekcji.** Opiekun praktyki dzieli się ze studentem swoimi uwagami o realizacji celów nauczania przeprowadzonych przez siebie lekcji. Ponadto student-praktykant poznaje dokumentację szkolną, programy nauczania języka rosyjskiego, pomoce glottodydaktyczne.

18. W kolejnych tygodniach student w dalszym, ciągu poznaje środowisko szkolne i pracę szkoły. **Samodzielnie prowadzi** lekcje języka rosyjskiego w wymiarze 2-3 dziennie. W ciągu praktyki powinien w sumie zrealizować **45-50 lekcji** (w tym w miarę możliwości cykl tematyczny w danej klasie). Obserwuje lekcje nauczyciela-opiekuna praktyki oraz lekcje prowadzone przez studentów-praktykantów, jeśli są oni wraz z nim na praktyce. **Liczba obserwowanych lekcji w czasie praktyki powinna wynieść 50-60 godzin.** Po zakończeniu

lekcji przeprowadzonej przez studenta-praktykanta nauczyciel prowadzi z nim rozmowę, omawiając i oceniając oraz wpisuje do dzienniczka swoje uwagi.

19. Student sporządza konspekt każdej prowadzonej przez siebie lekcji języka rosyjskiego, który przed lekcją powinien być zaakceptowany i podpisany przez nauczyciela-opiekuna praktyki.

20. Student obserwuje zajęcia pozalekcyjne oraz bierze udział w różnych działaniach podejmowanych przez szkołę (zebrania, imprezy kulturalne itd.) i odnotowuje to w dzienniczku praktyk.

21. Student sprawdza prace pisemne uczniów (zeszyty domowe uczniów, testy kontrolne i in.) oraz przygotowuje pomoce glottodydaktyczne.

22. Oprócz realizacji i obserwacji lekcji **na inne zajęcia** wynikające z obowiązków studentów przewidzianych Programem praktyk pedagogicznych (ciągłych przedmiotowo-metodycznych) student powinien przeznaczyć co najmniej **10 godzin**.

Warunki zaliczenia praktyki

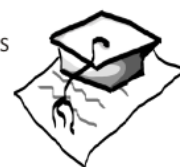
Student przedkłada opisaną teczkę zawierającą dokumentację praktyki (wypełniony dzienniczek praktyk, karty obserwacji lekcji, konspekty lekcji przeprowadzonych, kartę oceny pracy praktykanta) opiekunowi praktyk z ramienia UMCS w terminie nie później niż w ciągu 2 tygodni po zakończeniu praktyki. Opiekun praktyk z ramienia uczelni wystawia ostateczną ocenę z praktyki biorąc pod uwagę poprawność i kompletność dokumentacji, uzyskane przez studenta opinie i oceny dotyczące jego pracy i postawy w czasie odbywania praktyki.

5.2. HARMONOGRAM 2-TYGODNIOWEJ PRAKTYKI PEDAGOGICZNEJ (CIĄGŁEJ PRZEDMIOTOWO-METODYCZNEJ) W ZAKRESIE NAUCZANIA JĘZYKA ROSYJSKIEGO DLA STUDENTÓW II ROKU FILOLOGII ROSYJSKIEJ STUDIÓW STACJONARNYCH DRUGIEGO STOPNIA

10. Studenci II roku filologii rosyjskiej studiów stacjonarnych drugiego stopnia odbywają praktykę pedagogiczną w zakresie nauczania języka rosyjskiego w szkołach ponadgimnazjalnych.

11. Praktyka trwa 2 tygodnie (38 godzin) i odbywa się na początku semestru letniego (w lutym lub marcu w zależności od terminu zakończenia ferii szkolnych).

12. Celem praktyki jest poznanie przez studenta funkcjonowania i pracy dydaktyczno-wychowawczej szkoły oraz nabycie umiejętności prowadzenia i oceniania lekcji języka

rosyjskiego oraz innych zajęć, przewidzianych Programem praktyk zgodnie z najnowszą wiedzą z zakresu psychologii, pedagogiki i glottodydaktyki. Praktyka przygotowuje studenta do sprostania wymogom nowoczesnej edukacji (kreatywność, refleksja, autorefleksja, ewaluacja i autoewaluacja) oraz posługiwania się nowoczesnymi technologiami informatycznymi.

13. Student zgłasza się do szkoły pierwszego dnia praktyki o godzinie ustalonej przez opiekuna praktyk pedagogicznych z dzienniczkiem praktyki i innymi materiałami niezbędnymi do jej realizacji (Materiały pomocnicze dla nauczyciela, Niezbędnik Studenta). Przybycie praktykanta do szkoły zostaje potwierdzone pieczęcią szkoły w dzienniczku praktyk.

14. Na początku praktyki student wspólnie z nauczycielem ustalają plan praktyki, który jak najszybciej powinien być wysłany przez szkołę do Instytutu Filologii Słowiańskiej (do opiekuna praktyki z ramienia Uczelni).

15. **W pierwszym tygodniu** praktyki student zapoznaje się z dokumentacją szkoły, programami nauczania języka rosyjskiego dla poszczególnych klas oraz pomocami glottodydaktycznymi. **Obserwuje 8 lekcji** języka rosyjskiego prowadzonych przez nauczyciela-opiekuna praktyki i wypełnia karty obserwacji. Opiekun praktyki dzieli się ze studentem swoimi uwagami o realizacji celów nauczania przeprowadzonych przez siebie lekcji. Student **prowadzi 8 lekcji** języka rosyjskiego (może też przeprowadzić lekcję wychowawczą). Do każdej realizowanej przez siebie lekcji student sporządza konspekt, który powinien być przed lekcją zaakceptowany i podpisany przez nauczyciela-opiekuna praktyki pedagogicznej. Po zakończeniu lekcji przeprowadzonej przez studenta-praktykanta nauczyciel prowadzi z nim rozmowę omawiając i oceniając lekcję oraz wpisuje do konspektu swoje uwagi.

16. **W drugim tygodniu** praktyki student **obserwuje 2 lekcje** języka rosyjskiego oraz **prowadzi 12 lekcji**. Jeśli na praktyce jest kilku studentów, obserwują lekcje u siebie nawzajem i uczestniczą w rozmowie po obserwacji lekcji.

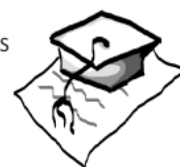
17. **Pozostały czas pracy (8 godzin)** student przeznaczają na poznanie pracy szkoły, sprawdzanie prac pisemnych uczniów, przygotowanie pomocy dydaktycznych.

18. W czasie trwania praktyki student uczestniczy we wszystkich przejawach życia szkoły (działalność kół naukowych i samorządu szkolnego oraz klasowego, uroczystości szkolne, wycieczki itp.) i odnotowuje to w dzienniczku praktyk.

Warunki zaliczenia praktyki

Do zaliczenia praktyki student przedkłada opiekunowi praktyki pedagogicznej z ramienia UMCS opisaną teczkę z dokumentacją (wypełniony dzienniczek praktyk, karta oceny pracy studenta-praktykanta, konspekty lekcji prowadzonych, karty obserwacji lekcji) w terminie dwóch tygodni od zakończenia praktyki.

Opiekun praktyki z ramienia uczelni wystawia ocenę końcową z praktyki biorąc pod uwagę poprawność i kompletność dokumentacji oraz uzyskane przez studenta-praktykanta opinie i oceny dotyczące jego pracy i postawy w czasie trwania praktyki.

Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

6. KARTA OBSERWACJI PRZEZ STUDENTA LEKCJI JĘZYKA ROSYJSKIEGO

Data obserwacji:

Obserwujący(a):

Klasa, szkoła:

Liczba uczniów ogółem:....., w tym:

– płci męskiej:

– płci żeńskiej:

Temat lekcji:

Części i ogniwa lekcji	Występuje/nie występuje na lekcji (tak/nie)	Działania nauczyciela (jakie?)	Działania uczniów, formy pracy, zadania, ćwiczenia (jakie?)	Uwagi o realizacji działań nauczyciela i ucznia
I. Początek lekcji - kontakt nauczyciela z uczniami, - czynności organizacyjno-porządkowe, - sprawdzenie pracy domowej, - uświadomienie celów lekcji i tematu.				
II. Realizacja głównego zadania: - prezentacja materiału, - semantyzacja leksyki, - wprowadzanie i objaśnianie materiału gramatycznego (dedukcja, indukcja), - ćwiczenia utrwalające materiał: → językowe (typu dryl i in.), → językowo-komunikacyjne; - aktywizowanie materiału: → zadania komunikacyjne sterowane przez nauczyciela → zadania komunikacyjne motywowane potrzebami uczniów				
III. Podsumowanie lekcji				
IV. Zadanie pracy domowej				
V. Zakończenie lekcji - ocena aktywności uczniów, - miły akcent zakończenia lekcji.				

Spostrzeżenia studenta dotyczące realizacji celów lekcji, aktywności uczniów, efektywności pomocy glottodydaktycznych. Ogólne wrażenie po obserwacji lekcji.

.....
.....

7. KARTA ROZMOWY po obserwacji lekcji języka rosyjskiego zrealizowanej przez studenta/studentkę

16. Czy zrealizował(a) Pan/ Pani lekcję zgodnie z konspektem. Jeśli tak, to czy wszystkie zaplanowane w nim czynności okazały się efektywne? Jeśli nie, to jaki był powód odstępiania od konspektu?
17. Czy wszystkie zaplanowane cele udało się Panu/ Pani zrealizować? W jakim stopniu?
18. Czy materiały dydaktyczne okazały się przydatne i interesujące dla uczniów? Jeśli tak, to co o tym świadczyło?
19. Czy formy pracy uczniów na lekcji były celowe?
20. Czy zastosowane metody, techniki, ćwiczenia przynosiły oczekiwane efekty?
21. Jakie techniki semantyzacji leksyki zastosował Pan/ Pani i dlaczego te, a nie inne?
22. Czy dedukcja, czy indukcja byłaby bardziej efektywna przy wprowadzaniu na lekcji materiału gramatycznego? Proszę uzasadnić swoje stanowisko.
23. Czy uczniowie są w stanie przenieść wprowadzany i utrwalany materiał leksykalny i gramatyczny do sytuacji komunikatywnych? Czy realizował Pan/ Pani zadania, w których uczniowie kształtowaliby tego rodzaju transfer? Czy były realizowane ćwiczenia identyfikacyjne?
24. Czy uczniowie byli aktywni? Co ich najbardziej motywowało do pracy?
25. Czy uważa Pan/ Pani, że dobrze ocenił(a) uczniów. Dlaczego?
26. Czy czas na lekcji był dobrze wykorzystany? W jakich momentach lekcji można było pracować intensywniej?
27. Czy sądzi Pan/ Pani, że udało się Panu/ Pani nawiązać dobry kontakt z uczniami?
28. Nad którymi zagadnieniami realizowanymi na lekcji należałoby jeszcze popracować (wrócić do nich na lekcji następnej)?
29. Z jakimi nieoczekiwanymi trudnościami spotkał(a) się Pan/Pani na lekcji (np. czy były kłopotliwe pytania uczniów)?
30. Czy tę lekcję następnym razem zrealizowałby/ zrealizowałaby Pan/ Pani inaczej? Jeśli tak, to co należałoby zmienić?

Uwagi nauczyciela o:

- 3) zrealizowanej przez studenta lekcji,
- 4) przebiegu rozmowy.

Nauczyciel jest proszony o wpisanie tych uwag do konspektu omawianej lekcji.

8. KONSPEKTY LEKCJI

8. 1. SCHEMAT KONSPEKTU LEKCJI JĘZYKA ROSYJSKIEGO

Konspekt nr.....
lekcji języka rosyjskiego
(zawierającej wprowadzenie i utrwalenie nowego materiału dydaktycznego)
przeprowadzonej w klasie.....w.....(nazwa szkoły).

Prowadzący(a):.....

Data:.....

Temat lekcji:.....

Cele lekcji:

7. **Cel główny językowo-komunikacyjny** (kształtowanie określonych form komunikowania się w ramach jednej ze sprawności językowych – rozumienia, mówienia, pisania, czytania)*.
8. **Cele operacyjne (pomocnicze)**
 - uczeń wie/zna (wiadomości o języku, wiedza o realiach i kulturze Rosji, wiedza interkulturowa),
 - uczeń potrafi (umiejętności, nawyki w zakresie podsystemów językowych i sprawności komunikacyjnych).
9. **Cele wychowawcze** (postawy, poglądy, stosunek do siebie i do otoczenia, odpowiednie zachowanie się w relacjach z innymi).
10. **Metody i techniki pracy** (komunikacyjna, interkulturowa, eklektyczna i in., techniki aktywizujące).
11. **Formy pracy** (indywidualna, w parach, w grupach, z całą klasą).
12. **Pomoce glottodydaktyczne** (nazwa podręcznika – tytuł, autor oraz inne pomoce audialne, wizualne i audiowizualne).

Przebieg lekcji

I Początek lekcji.

5. Nawiązanie kontaktu nauczyciela z uczniami: stworzenie miłego klimatu na lekcji, nastawienie uczniów na komunikowanie się w języku rosyjskim (np. krótka rozmowa na tematy bieżące, na temat samopoczucia uczniów, pogody, wydarzeń z ich życia, wydarzeń społeczno-politycznych; recytacja krótkich wierszyków – doskonalenie wymowy uczniów, zadawanie zagadek itp.).
6. Czynności organizacyjno porządkowe (sprawdzenie listy obecności, podanie ważnych komunikatów itd.).**
7. Sprawdzenie pracy domowej.**

8. Uświadomienie uczniom celów lekcji. Podanie tematu lub nawiązanie do tematu poprzez wprawki językowo-komunikacyjne, umożliwiające sformułowanie tematu przez uczniów.

II Zasadnicza część lekcji. Realizacja głównego zadania lekcji.

4. Wprowadzenie nowego materiału (prezentacja nowego materiału, odniesienie do wcześniej opanowanego materiału; zapoznanie się uczniów ze sposobami posługiwania się nowymi jednostkami materiału językowego poprzez działania nauczyciela lub samodzielne działania uczniów).
5. Utrwalanie materiału poprzez wykonywanie ćwiczeń językowych i zadań komunikacyjnych sterowanych przez nauczyciela (ćwiczenia leksykalne, gramatyczne, ortograficzne oraz czynności komunikacyjne oparte na podstawie orientującej, którą stanowią np. zapisane wzory zdań, zestawy leksyki, wypowiedzi nauczyciela itd.).
6. Aktywizowanie materiału za pomocą zadań komunikacyjnych motywowanych potrzebami i samozaangażowaniem uczniów (np. odgrywanie scenek, rozmowa na dany temat, dyskusja, gry, zabawy).

III Podsumowanie lekcji oraz czynności korekcyjno-kontrolne (usystematyzowanie wiedzy, wskazanie najważniejszych nowo nabytych umiejętności, ewentualna korekta błędów językowych uczniów, ocena uczniów).

IV Zadanie pracy domowej (zróżnicowanie zadań – dla wszystkich i dla chętnych).

V Zakończenie lekcji.

- Ocena aktywności uczniów.
- Miły akcent zakończenia lekcji (opowiedzenie anegdoty, zaśpiewanie piosenki, obejrzenie komiksu itp.).
- Pożegnanie uczniów.

8.2. SCHEMAT KONSPEKTU LEKCJI JĘZYKA ROSYJSKIEGO

Konspekt nr.....

lekcji języka rosyjskiego (powtórzeniowej)

przeprowadzonej w klasie.....w.....(nazwa szkoły).

Prowadzący(a):.....

Data:.....

Temat lekcji:.....

Cele lekcji:

6. Cele językowo-komunikacyjne (utrwalenie określonej partii materiału – powtórzenie wiadomości, doskonalenie nawyków i umiejętności językowych i komunikacyjnych).
7. Cele wychowawcze (postawy, poglądy, stosunek do siebie i do otoczenia, odpowiednie zachowanie się w relacjach z innymi).
8. Metody i techniki pracy (komunikacyjna, interkulturowa, eklektyczna i in., techniki aktywizujące).
9. Formy pracy (indywidualna, w parach, w grupach, z całą klasą).
10. Pomoce glottodydaktyczne (nazwa podręcznika – tytuł, autor oraz inne pomoce audialne, wizualne i audiowizualne).

Przebieg lekcji

I Początek lekcji.

5. Nawiązanie kontaktu nauczyciela z uczniami: stworzenie miłego klimatu na lekcji, nastawienie uczniów na komunikowanie się w języku rosyjskim (np. krótka rozmowa na tematy bieżące, na temat samopoczucia uczniów, pogody, wydarzeń z ich życia, wydarzeń społeczno-politycznych; recytacja krótkich wierszyków – doskonalenie wymowy uczniów, zadawanie zagadek itp.).
6. Czynności organizacyjno-porządkowe (sprawdzenie listy obecności, podanie ważnych komunikatów itd.).*
7. Sprawdzenie pracy domowej.*
8. Uświadomienie uczniom celów i tematu lekcji (określenie objętości materiału do powtórzenia i utrwalenia w zakresie fonetyki, leksyki, gramatyki i komunikowania się; formy powtórzenia materiału: ustna, pisemna; określenie zasad i sposobów powtarzania – np. wg zasady chronologicznej, tematycznej, asocjacyjnej i in.).

II Realizacja zadań

- wykonywanie ćwiczeń typu dryl językowy (imitacja, substytucja, transformacja, kombinacja i in.),
- ćwiczenia leksykalne kategoryzacyjne,
- ćwiczenia leksykalne asocjacyjne,
- ćwiczenia komunikacyjne,
- gry i zabawy językowe.

III Ocena stopnia opanowania materiału przez uczniów (w tym ocena konkretnych uczniów).

IV Ćwiczenia korekcyjno-doskonalące

- zwrócenie uwagi uczniów na najczęściej pojawiające się błędy w posługiwaniu się językiem rosyjskim oraz na luki uczniów w opanowywanych wiadomościach o języku i kulturologicznych,

- korekta błędów – dodatkowe ćwiczenia utrwalające.

V. Zadanie pracy domowej (ćwiczenia na utrwalenie partii materiału słabiej opanowanych przez uczących się).

VI. Zakończenie lekcji.

- Ocena aktywności uczniów.
- Miły akcent zakończenia lekcji (opowiedzenie anegdoty, zaśpiewanie piosenki, obejrzenie komiksu itp.).

Pożegnanie uczniów.

8.3. KONSPEKT/ SCENARIUSZ nr 15

lekcji języka rosyjskiego

przeprowadzonej w kl. II w Liceum Ogólnokształcącym w

Prowadzący (a): Anna Kowalska

Temat lekcji: **Кем я хочу работать в будущем?**

Cele lekcji:

2. Cel główny językowo-komunikacyjny:

- kształtowanie umiejętności wypowiadania się na temat przyszłego zawodu z podaniem argumentów oraz wskazywanie zalet i wad pracy w różnych zawodach, a także ukazanie rangi zawodów w społeczeństwie.

3. Cele operacyjne:

- poznanie leksyki – nazw zawodów i innych wyrażen związanych z wyborem zawodów,
- doskonalenie umiejętności rozumienia mowy ustnej i pisemnej,
- opanowanie konstrukcji *работать кем, стать кем, быть кем* oraz innych wyrażen związanych z tematem,
- utrwalenie zwrotów wyrażających opinię, np.: *я считаю, я думаю, по-моему, по его мнению* i in.

4. Cel wychowawczy:

- uświadomienie uczniom przydatności i ważności różnych zawodów,
- uczenie szacunku wobec ludzi sumiennie wykonujących swoją pracę.

5. Metody pracy:

- przewaga metody komunikacyjnej.

6. Formy pracy:

- indywidualna,
- w parach,
- w grupach.

7. Pomoce glottodydaktyczne:

- Podręcznik *Как дела? I*, M. Granatowska, I. Danecka,
- rysunki przyniesione przez nauczyciela przedstawiające ludzi różnych zawodów,
- płyta CD z nagraniem dwóch dialogów na temat wyborów zawodów.

Przebieg lekcji

I Początek lekcji

4. Nawiązanie kontaktu z uczniami

N.: Добрый день! Как дела? Как вы провели уик-энд? Кто из вас интересно провел субботу, воскресенье? Расскажите об этом.

5. Sprawdzenie pracy domowej.

Проверим домашнее задание.

Вы все должны были приготовить и устно, и письменно высказывание на тему: Как я одеваюсь в разных ситуациях, а желающие – краткую информацию об известных в мире и в Польше художниках-модельерах.

Давайте проверим, как вы справились с этими заданиями.

Nauczyciel kontroluje wykonanie zadań domowych i ocenia uczniów.

6. Czynności organizacyjno-porządkowe

N.: Сейчас проверим список присутствующих. Кого сегодня нет в классе? Отметим отсутствующих. Напоминаю вам, что приближается срок выполнения проекта. Я надеюсь, что работаете серьезно.

5. Uświadomienie uczniom celów lekcji. Podanie tematu.

А теперь переходим к теме сегодняшнего урока. Наверно, вы уже задумывались над тем, кем вы хотели бы стать в будущем, наверно разговаривали с родителями, с друзьями о выборе вуза после окончания школы и, конечно, будущей профессии.

На сегодняшнем уроке побеседуем на русском языке о том, какие бывают профессии и какие из них вы хотите выбрать и почему.

Запишите тему и число урока.

Сегодня 20-е апреля 2010 г.

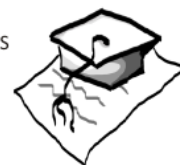
Тема звучит: *Кем я хочу стать в будущем?*

II Zasadnicza część lekcji

N.: Послушайте внимательно 2 коротких диалога, в которых молодые люди беседуют о выборе профессии. Запомните о каких профессиях идет речь. Обращайте также внимание на произношение и ударение.

Uczniowie słuchają dialogów z płyty 2 razy (Podręcznik, s. 158)/

N.: Назовите и запишите названия профессий, о которых говорилось в текстах. Составим словарь.

Uczniowie wymieniają: адвокат, летчик, программист, бизнесмен, юрисконсульт, учитель и врач.

N.: У вас в книге на 159 странице красными буквами написаны еще и другие названия профессий. Прочитайте их и пополните ими ваш словарь. Если значение слов непонятно, объясним!

Uczniowie czytają i zapisują słowa.

N.: Теперь посмотрите на рисунки, которые я вам раздам. На них изображены представители разных профессий. Посмотрите и скажите, кем они работают. Обратите внимание на конструкцию *работать кем?*

Uczniowie patrzą na rysunki przedstawiające ludzi różnych zawodów i wypowiadają zdania, np.:

Он работает учителем, инженером

Она работает медсестрой, секретаршей ...

Nauczycie zwraca uwagę na poprawne użycie form rzeczowników w narzędniku.

N.: А теперь поработайте в парах. Расскажите друг другу, какие профессии у ваших родителей, родственников, знакомых. Запишите названия тех профессий, которых еще нет в вашем словаре. Если нужно, воспользуйтесь польско-русским словарем.

Uczniowie w parach wykonują zadanie.

N.: Следующее задание. Обсудим вопрос: Почему люди выбирают такие, а не иные профессии?

Сперва прочитайте тексты на с. 160 (упр. 7) и ответьте на вопросы: Кем хочет стать Нина, Олег, Костя, Алина и Саша. Чем они обосновывают выбор своей профессии?

Po przeczytaniu krótkich tekstów uczniowie odpowiadają na postawione pytania.

N.: А теперь скажите, пожалуйста, какая профессия вам нравится, а какая не нравится?

Воспользуйтесь конструкциями:

Я буду работать

Я стану

Я буду

кем?

Чтобы вам легче было по-русски обосновать свой выбор профессии, прочтите аргументы на 159 странице.

Uczniowie wypowiadają się, kim chcą zostać w przyszłości.

N.: Переходим к следующему заданию.

Поработайте в группах. Составьте группы по 4 человека. Обсудите вопросы:

Какие профессии престижны, модны, нужны, а какие, по-вашему, не нужны?

А может все профессии нужны?

III Podsumowanie lekcji

N.: Пора подытоживать наш урок.

О чем мы говорили на уроке? Вы уже знаете, кем хотите быть в будущем и почему?

IV Zadanie pracy domowej

N.: Дома. Для всех: написать, кем работают твои родственники и друзья (10 предл.);
устно: высказаться на тему – Кем я хочу работать в будущем и почему.

Для желающих: приготовить устное высказывание на тему: Выбор профессии – дело сложное, по-моему, у каждой профессии есть свои плюсы и минусы.

V Zakończenie lekcji

N.: Сегодня вы все активно работали на уроке. Но особенно отличались Аня, Яцек, Филип, и им я поставлю плюсы.

Урок подходит к концу. Улыбнитесь.

Послушайте анекдот:

– *Хорошо ли вы спите ночью?*

– *Да, доктор.*

– *А кем вы работаете?*

– *Ночным сторожем.*

До свидания! До скорой встречи!

9. ANKIETA DLA UCZNIÓW DOTYCZĄCA PRACY I ZACHOWANIA SIĘ STUDENTA PODCZAS PRAKTYKI (szczególnie na lekcji)

Prosimy o szczerze i przemyślane wyrażenie swojej opinii o pracy studenta/ studentki podczas praktyki w waszej szkole. Ankieta jest anonimowa. Podkreśl wybraną przez siebie odpowiedź.

	zawsze	często	rzadko	nigdy
16. Czy nauczyciel starał się zainteresować uczniów przedmiotem?				
17. Czy lekcje były urozmaicone grami, zabawami, anegdotami, piosenkami?				
18. Czy wystarczająco jasno tłumaczył nowy materiał?				
19. Czy upewnił się, czy uczniowie rozumieją materiał oraz wszystko to, co do nich mówił?				
20. Czy chętnie odpowiadał na pytania uczniów?				
21. Czy zachęcał uczniów do samodzielnego myślenia oraz rozwiązywania różnych problemów?				
22. Czy odpowiadało ci tempo prowadzenia lekcji?				
23. Czy na lekcji mogłeś/mogłaś komunikować się (rozmawiać) w języku rosyjskim z innymi uczniami?				
24. Czy zwracał uwagę na wymowę uczniów?				
25. Czy realizowane na lekcji zadania (ćwiczenia) podobały ci się?				
26. Czy twoim zdaniem sprawiedliwie oceniał uczniów?				
27. Czy uzasadniał stawianą przez siebie ocenę (omawiał ją)?				
28. Czy potrafił utrzymać dyscyplinę na lekcji?				

Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

29. Czy na lekcji panowała miła atmosfera? Czy nauczyciel był życzliwy i taktowny w stosunku do uczniów?

30. Czy po zakończeniu lekcji miałeś/miałaś wrażenie, że dużo nauczyłeś się?

Miejsce na twoją dodatkową charakterystykę pracy praktykanta/ praktykantki. Co najbardziej podobało ci się w postawie i działaniach studenta/ studentki, a co najmniej?

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

19. KARTA OCENY PRACY STUDENTA-PRAKTYKANTA

.....
pieczęć szkoły

Imię i nazwisko studenta/ studentki

Nr albumu

Nazwa i adres szkoły (miejsca praktyki)

Ogólna liczba godzin praktyki, w tym:

Liczba lekcji przeprowadzonych przez studenta/studentkę

Liczba lekcji obserwowanych przez studenta/studentkę

Liczba godzin innych zajęć, w których student/ studenta uczestniczył(a)

Proszę wymienić rodzaj tych zajęć

Proszę dokonać oceny pracy praktykanta/praktykantki według podanych niżej pytań zakreślając kółkiem jedną z cyfr, zgodnie z jej znaczeniem: 1 – słabo, 2 – dostatecznie, 3 – dobrze, 4 – bardzo dobrze.

27. Czy student/studentka planował(a) lekcje, w sposób przejrzysty i logiczny?	1	2	3	4
28. Czy konspekty lekcji sporządzał(a) starannie i poprawnie?	1	2	3	4
29. Czy lekcja była prowadzona w języku rosyjskim?	1	2	3	4
30. Czy student/studentka jasno przekazywał(a) wiedzę oraz formułował(a) polecenia i uwagi?	1	2	3	4
31. Czy zachęcał(a) uczniów do samodzielnego myślenia i działania?	1	2	3	4
32. Czy zwracał(a) uwagę na wymowę uczniów?	1	2	3	4
33. Czy stosował(a) różne techniki prezentacji, semantyzacji i utrwalania leksyki?	1	2	3	4
34. Czy stosował(a) różne techniki wprowadzania i utrwalania materiału gramatycznego?	1	2	3	4
35. Czy wprowadzał(a) elementy realioznawcze i kulturoznawcze (wiedza o Rosji, państwach Unii Europejskiej) nie tylko w sposób zaplanowany, ale i przy okazji?	1	2	3	4
36. Czy tempo prowadzenia lekcji było właściwe?	1	2	3	4
37. Czy odpowiednio reagował(a) na błędy językowe uczniów?	1	2	3	4
38. Czy uzasadniał(a) ocenę pracy uczniów (podał(a) kryteria oceny)?	1	2	3	4
39. Czy sprawiedliwie oceniał(a) uczniów?	1	2	3	4

Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

40. Czy na lekcji miały miejsce różne formy pracy uczniów (w parach, grupach)?	1	2	3	4
41. Czy student/studentka różnicował(a) zadania na lekcji oraz pracę domową?	1	2	3	4
42. Czy w sposób właściwy wykorzystywał(a) pomoce dydaktyczne?	1	2	3	4
43. Czy starał(a) się motywować i aktywizować uczniów?	1	2	3	4
44. Czy panował(a) nad dyscypliną w klasie?	1	2	3	4
45. Czy potrafił(a) nawiązać odpowiednie relacje z uczniami?	1	2	3	4
46. Czy dyskutował(a) z nauczycielem/nauczycielką podczas rozmowy po obserwacji lekcji dokonując autorefleksji i samooceny?	1	2	3	4
47. Czy w swojej pracy student/studentka wykorzystywał(a) rady i wskazówki opiekuna praktyki?	1	2	3	4
48. Czy student/studentka umiejętnie reagował(a) na nieprzewidziane sytuacje w klasie?	1	2	3	4
49. Czy wystarczająco interesował(a) się dokumentacją szkolną oraz życiem szkoły?	1	2	3	4
50. Czy był/była punktualny/punktualna?	1	2	3	4
51. Czy przestrzegał(a) zasad bezpieczeństwa i higieny pracy?	1	2	3	4
52. Czy w realizowanym materiale oraz w relacjach z uczniami student/studentka uwzględnił(a) problematykę wychowawczą (równość płci, przeciwdziałanie agresji oraz dyskryminacji ze względu na płeć, narodowość, rasę czy religię)?	1	2	3	4

Inne uwagi o postawie i pracy studenta/studentki podczas praktyki:

.....

.....

.....

Ogólna ocena praktyki wyrażona stopniem (2.0, 2.5, 3.0, 3.5, 4.0, 4.5, 5.0, 5.5):

Uwagi i propozycje opiekuna praktyki (ewentualnie dyrektora szkoły) pod adresem uczelni:

.....

.....

.....

podpis nauczyciela
opiekuna praktyki

podpis i pieczęć
dyrektora szkoły

11. OPIS PRZYGOTOWANIA I REALIZACJI PROJEKTU EDUKACYJNEGO

Projekt edukacyjny to samodzielna praca uczniów służąca realizacji określonego przedsięwzięcia (zadania) zgodnie z wcześniej przyjętymi założeniami. Jest to sposób realizacji określonego fragmentu programu nauczania, z tym że uczniowie realizują określone zadania poza klasą szkolną w szerszym zakresie i w dłuższym czasie (4 – 8 i więcej tygodni), niż czyniliby to na lekcjach.

Prace projektowe mogą być wykonywane indywidualnie przez uczniów albo zespołowo. W praktyce szkolnej najczęściej realizowane są projekty grupowe.

Rola projektów w edukacji ucznia

W toku pracy nad projektem, jego prezentacji i oceny uczeń nabywa i rozwija wiele umiejętności:

- uczy się podejmowania decyzji i dokonywania wyborów;
- zdobywa określoną wiedzę i kształtuje umiejętność operowania nią w zakresie przedmiotu, którego ten projekt dotyczy;
- uczy się integrowania wiedzy szkolnej i pozaszkolnej;
- formułuje problemy, cele pracy, określa zadania;
- uczy się planowania pracy;
- uczy się wyszukiwania informacji, ich analizowania, krytycznej oceny i przetwarzania adekwatnie do potrzeb (rozwija twórcze myślenie);
- uczy się współpracy w grupie: bycia uważnym słuchaczem, bycia koleżeńskim, asertywnym itd;
- rozwija umiejętność skutecznej komunikacji w grupie – uczy się mediacji, argumentowania, negocjowania;
- doskonali techniki własne uczenia się (strategie uczenia się);
- przyjmuje odpowiedzialność za wykonanie zadania i uczy się konsekwentnie je realizować;
- dokonuje oceny pracy własnej i pracy kolegów w grupie;
- uczy się prezentowania pracy swojej i kolegów występując publicznie przed klasą, szkołą itd.

Praca nad projektem

Praca nad projektem obejmuje kilka etapów:

- Zainicjowanie - wybór tematu, zagadnienia.
- Opis - określenie celów projektu, form jego realizacji i prezentacji rezultatów pracy.
- Zawarcie kontraktu.

- Opracowanie planu projektu i harmonogramu działań.
- Wykonanie projektu i raportu (realizacja projektu i sprawozdanie).
- Prezentacja projektu.
- Ocena projektu.

Zainicjowanie: Wybór tematu projektu

Wyboru tematu projektu dokonać powinni sami uczniowie (jeśli sami są w stanie to zrobić), gdyż to oni będą projekt realizować. Rola nauczyciela wówczas sprowadza się do zasugerowania problematyki projektu uwzględniającej zainteresowania uczniów, ich potrzeby i możliwości. W przypadku pracy metodą projektu z uczniami klas młodszych temat podaje sam nauczyciel. Po wyborze tematu uczniowie samodzielnie lub też z pomocą nauczyciela określają szczegółowe treści, które będą realizować w projekcie. Następnie warto dokonać pewnej inwentaryzacji tych treści i pogrupować je w obszary tematyczne. Istnieje kilka sposobów zainicjowania projektu.

Sposób 1:

- nauczyciel określa ogólnie ramy projektu;
- następuje podział uczniów na grupy;
- uczniowie samodzielnie w grupach formułują temat.

Sposób 2:

- nauczyciel sam określa pulę tematów;
- podzieleni na grupy uczniowie wybierają jeden temat do opracowania.

Sposób 3:

- nauczyciel określa temat projektu, który powinien być zaakceptowany i realizowany przez wszystkie grupy uczniów.

Cele projektu

Cel główny:

Realizacja dobrze zaplanowanego i opisanego przedsięwzięcia dotyczącego określonego problemu (problemów) oraz uzyskanie określonych (możliwych do oszacowania) efektów końcowych.

Cele szczegółowe:

Cele poszczególnych działań, zmierzających do realizacji celu głównego przy pomocy określonych sposobów i środków.

Cele projektu powinny być sformułowane i uporządkowane tak, aby określały i wskazywały kolejność czynności związanych z planowaniem i realizacją zadań.

Uczniowie zamierzający pracować metodą projektową zapoznają się z celami przedsięwzięcia oraz zasadniczymi działaniami, które należy podjąć w ramach projektu.

Opis projektu

Uczniowie dokonują opisu projektu w ramach pracy domowej, a następnie przedstawiają go nauczycielowi do akceptacji.

Opis projektu powinien zawierać:

- temat projektu,
- cele projektu,
- formy realizacji i prezentacji projektu,
- opracowanie kontraktu do projektu.

Kontrakt to umowa określająca zobowiązania stron – zawarta pomiędzy nauczycielem a uczniami. Spisaniem kontraktu powinien zająć się nauczyciel.

Kontrakt powinien zawierać następujące elementy:

- temat projektu i jego cele;
- wyznaczony czas realizacji projektu;
- zadania dla poszczególnych grup (członków grup), mające doprowadzić do realizacji założonych celów;
- źródła informacji niezbędnych do realizacji zadań projektowych;
- termin prezentacji (ewentualnie terminy konsultacji z nauczycielem);
- sposób prezentacji, jej miejsce i czas trwania;
- kryteria oceny projektu.

Po ostatecznym wyborze tematu projektu i określeniu obszarów, które będą polem działania poszczególnych zespołów, uczniowie w swoich grupach pod kierunkiem nauczyciela ustalają szczegółowe zadania do realizacji.

Realizacja zadań

Grupy realizują rytmicznie zaplanowane zadania zgodnie z ustalonym harmonogramem. Korzystają przy tym z różnych źródeł multimedialnych: zasobów bibliotecznych i internetowych, prasy, radia, telewizji. Wykorzystują także spotkania z ludźmi, którzy mogą dostarczyć informacji niezbędnych do realizacji projektu. Uzyskiwanie informacji może odbywać się poprzez bezpośredni kontakt z informatorami lub drogą mailową. Mogą gromadzić potrzebne im materiały zbierane przez siebie podczas wyjazdów, wycieczek (fotografie, wywiady, filmy itp.). Ważną sprawą jest systematyczne wykonywanie kolejnych zadań oraz przedstawianie sprawozdań z ich wykonania członkom grupy (grup) i nauczycielowi – wskazanie trudności w zrealizowaniu zadania, aby można było wspólnie podjąć decyzję w sprawie rozwiązania problemu.

Przygotowanie prezentacji przez grupy

1. Czas przeznaczony na prezentację optymalnie 15-20 min. (w przypadku realizacji obszernych

tematów czas ten może być dłuższy).

2. Wybór adekwatnych i interesujących form prezentacji, które pozwoliłyby w sposób wyczerpujący i ciekawy przedstawić wyniki pracy uczniów.
3. Udział członków zespołu w prezentacji – każdy członek grupy powinien mieć swój udział w przygotowaniu prezentacji, choć nie każdy musi wystąpić.
4. Zaplanowanie przebiegu prezentacji – kolejność występowania uczniów i prezentowanych elementów.

Należy zwrócić uwagę i pokierować pracą uczniów tak, aby prezentacja miała widoczny wstęp, rozwinięcie i zakończenie oraz zróżnicowane formy przekazu.

Propozycje prezentacji projektu

- wystawa prac wykonanych przez uczniów (albumy, plakaty, rysunki, foldery, modele) z ich komentarzem;
- inscenizacje;
- wykład;
- pokaz filmu (wykorzystanie nowoczesnych technologii);
- prezentacja modelu;
- gazetka, broszury, katalogi;
- gry dydaktyczne;
- piosenki, wiersze;
- własna twórczość literacka, itp.

Nauczyciel i uczniowie powinni zadbać o miłą i życzliwą atmosferę podczas prezentacji.

Na prezentacji projektów mogą być obecni: poszczególne klasy, etapy edukacyjne lub wszyscy uczniowie danej szkoły, a także nauczyciele, rodzice, przedstawiciele samorządu lokalnego, sponsorzy, uczniowie innych szkół.

Ocena projektu

Oceniamy nie tylko efekt końcowy – prezentację, ale także wkład pracy ucznia w planowanie i realizację zadań, celowość i zakres materiałów źródłowych, sposób ich wykorzystania itp.

Kryteria oceny powinny być znane uczniom na początku pracy nad projektem i uwzględnione w kontrakcie.

Kryteria nie powinny ulegać zmianie w trakcie realizacji projektu, chyba że zmiana będzie podyktowana przyczynami obiektywnymi (np. brak dostępu do źródła, trudny materiał źródłowy itd.).

Przy ocenie projektu należy uwzględnić następujące kryteria:

- oryginalność i innowacyjność tematu;
- zgodność zakresu pracy z celami;
- stopień realizacji zamierzonych celów;
- wiedza merytoryczna zawarta w zrealizowanym projekcie;

- słuszność postawionych tez, zasadność argumentów;
- samodzielność wykonania pracy;
- inicjatywa w poszukiwaniu źródeł informacji;
- dobór i selekcja materiałów;
- struktura pracy;
- język pracy;
- estetyka pracy.

Po zrealizowaniu projektu jego ewaluacji dokonuje zarówno nauczyciel jak i sami uczniowie. Ewaluacji można dokonać w formie ustnej poprzez rozmowę nauczyciela z uczniami lub w formie pisemnej przy pomocy karty ewaluacji przygotowanej przez nauczyciela zawierającej następujące pytania:

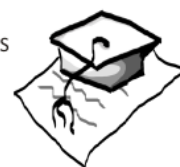
1. Czy zadania realizowane w projekcie odpowiadały twoim możliwościom?
2. W jakim stopniu, twoim zdaniem, zostały zrealizowane cele projektu?
3. Czy czas przeznaczony na realizację projektu był wystarczający i prawidłowo wykorzystany przez wszystkich członków zespołu?
4. Czy dużo się nauczyłeś (określ najważniejszą wiedzę i umiejętności) podczas realizacji projektu?
5. W jakim stopniu wiedza zdobyta podczas realizacji projektu może mieć zastosowanie w życiu codziennym?
6. W jakim stopniu mogłeś realizować własne pomysły służące wykonaniu projektu?
7. Oceń stosunki panujące między członkami twojego zespołu podczas realizacji projektu?
9. Czy według ciebie system oceniania projektu był obiektywny?

Przy ocenie projektu należy przeanalizować błędy popełnione w realizacji zadań projektowych w celu ich uniknięcia w następnych projektach.

Projekt edukacyjny może być realizowany w nauczaniu wszystkich przedmiotów szkolnych i na każdym etapie nauczania. W nauczaniu | uczeniu się języka obcego (rosyjskiego) metoda projektów sprawdza się doskonale. Uczniowie pracując samodzielnie nad projektem zdobywają nie tylko wiedzę o realiach życia codziennego Polski i Rosji, o kulturze obu krajów, ale też doskonałą język jako narzędzie komunikowania się.

W trakcie przygotowania projektu korzystają z różnych mediów, a także wchodzą w relacje z rodzimymi użytkownikami języka rosyjskiego oraz przedstawicielami innych narodów posługujących się tym językiem. Pozwala to w szerszym zakresie realizować cele kulturowo-cywilizacyjne, językowo-komunikacyjne i wychowawcze.

Tematy projektów mogą być bardzo różne. Mogą dotyczyć sfery bytowej (życia polskiej i rosyjskiej młodzieży, funkcjonowania szkoły), historii, geografii, polityki obu krajów, kultury wysokiej (literatura, sztuka, malarstwo), a także mogą poruszać problemy globalne takie jak np. ochrona środowiska, narkomania itd. Zagadnienia poruszane w takich projektach ujmowane są najczęściej w aspekcie porównawczym. Można na przykład zaproponować uczniom następujące tematy do realizacji metodą projektową:

Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

3. Увлечения польских и российских школьников (польской и российской молодежи).
4. Семья в России и в Польше.
5. Актуальные проблемы отношений Польши и России.
6. Интересные музеи в России и в Польше.
7. Российское и польское кино.
8. Современный театр в России и в Польше.
9. Особенности национального характера русских и поляков.
10. Известные польские и русские художники.
11. Интересные места в России и в Польше.
12. Русские и польские лауреаты Нобелевской премии.
13. Русские и польские барды XX и XXI веков.

Literatura:

7. Gagne R., Briggs L., Wagner W., *Zasady projektowania dydaktycznego*, WSiP, Warszawa 1992.
8. Góralski A, *Zadanie, metoda, rozwiązanie*, „Techniki twórczego myślenia”, Zeszyt 4., WTN, 1982.
9. Niemierko B., „Kształcenie szkolne”, W AiP, Warszawa 2007.
10. *Program „Nowa szkoła”. Materiały dla trenerów. Pakiet: Ocenianie*, Opracowanie zbiorowe, CODN, Warszawa 1998.
11. *Program: Zarządzanie projektem „BŁĘKITNY KCIUK”*. Materiały szkoleniowe, ROEE, Okuninka 2000.

12. MATERIAŁY POMOCNICZE (REALIOZNAWCZE I INNE) DO WYKORZYSTANIA NA LEKCJACH JEZYKA ROSYJSKIEGO

12.1. АЛЕНУШКА

(О картине Васнецова)

«Аленушка» Васнецова—одно из самых поэтических произведений русской живописи конца XIX века. Картина написана на сюжет русской & сказки о двух сиротах—сестрице Аленушке и братце Иванушке.

В картине художник сумел передать поэтичность образа одинокой девушки с добрым сердцем, гармонию внутреннего мира человека и природы, которая его окружает.

Осень. Низкое темное небо. Черная вода На ней золотые осенние листья... Грустная тишина. На берегу на большом камне сидит Аленушка, сирота.

Вот подул легкий ветерок. Зашумели листья деревьев, потекли грустные, тихие звуки. Может быть, слышит Аленушка плач Иванушки или злой смех ведьмы.

Посмотрите на картину еще раз. И вы поверите, что через минуту появится из воды ведьма или добрая царевна-лягушка.

Мир васнецовской сказки—реальны и в то же время высокопоэтичный, сказочный. Его открыл художник, который поверил с детских лет в чудесную силу народной поэзии. Вот несколько слов, которые раскрывают тайну этого мира: «Критики и, возможно, я сам, поскольку есть у меня эскиз с одной девушки-сироты, считают, что моя «Аленушка» натурно-жанровая картина! Не знаю. Может быть. Скажу честно, что я очень долго изучал черты лица, особенно сияние глаз одной знакомой девочки, когда писал «Аленушку». Это были чудесные русские глаза, которые смотрели на меня и на весь мир и в Абрамцеве, и в десятках деревень, и на московских улицах, и всегда живут в душе моей и греют ее!»

Вот небольшой отрывок из сказки о «Сестрице Аленушке и братце Иванушке». Жили-были старик и старуха, у них была дочка Аленушка и сыночек Иванушка.

Старик со старухой умерли. Остались Аленушка да Иванушка одни.

Пошла Аленушка на работу и братца с собой взяла. Идут они по дальнему пути, по широкому полю, и захотелось Иванушке пить:

— Сестрица Аленушка, я пить хочу.

— Подожди, братец, дойдем до колодца.

Шли, шли, солнце высоко, колодец далеко. СТОИТ коровье копытце полно водицы.

— Сестрица Аленушка, попью я из копытца.

— Не пей, братец, теленочком станешь. Братец послушался, пошли дальше. Солнце высоко, колодец далеко. Стоит лошадиное копытце полно водицы.

— Сестрица Аленушка, попью я из копытца.

— Не пей, братец, жеребеночком станешь. Идут, идут, солнце высоко, колодец далеко.

Стоит козье копытце полно водицы. Иванушка говорит:

Сестрица Аленушка, попью я из копытца.

— Не пей, братец, козленочком станешь. Не послушался —Иванушка и попил водицы

из козьего копытца. Попил и стал козленочком.

Зовет Аленушка братца, а вместо Иванушки бежит за ней беленький козленочек.

Села Аленушка на бережок и заплакала.

(По И. Долгополову, «Богатыри»)

1. Кто написал картину «Аленушка»?
2. На какой сюжет написана картина?
3. С кого писал Васнецов портрет Аленушки?
4. Как можно охарактеризовать мир сказки Васнецова?

1. Кто написал эту картину?
2. Когда была написана картина?
3. Что изобразил художник на этой картине?
4. На какой сюжет написана картина?
5. К какому жанру она относится?
6. Где находится эта картина в настоящее время?

[Materiały opracowano w oparciu o: Вохмина Л.Л., Осипова И.А., *Русский класс. Учебник русского языка для начинающих*, «Русский язык. Курсы», Братислава 2009]

12.2. KRÓTKIE TEKSTY REALIOZNAWCZE DOTYCZĄCE ROSJI

Популярные виды спорта в России

Самые популярные виды спорта в России — это футбол и хоккей. Русские хоккеисты играют не только в России, но и в Канаде и в США. Александр Овечкин, Евгений Мзлкин, Игорь Ларионов — это российские хоккеисты. Их хорошо знают в Канаде. [Игорь Ларионов — олимпийский чемпион. Российская хоккейная команда была чемпионом Олимпийских игр в 1986 году в Сараеве.

Самый популярный спортивный клуб в России — это «Спартак». Другие популярные команды — «Динамо», «Локомотив», «Зенит» (это команда из Петербурга), ЦСКА. ИГКА — это Центральный спортивный клуб армии.

Юрий Алексеевич Гагарин — космонавт номер один

Сейчас, когда по телевизору показывают космонавтов на орбите в космическом корабле, никто не удивляется. Космонавтов стало много, они есть и в Америке, и во Франции, и в Венгрии, и в Румынии, везде. В космосе побывали даже космические туристы: первый турист был американец Деннис Тито (правда, это стоило ему 20 миллионов долларов!). Космонавты были уже и на Луне.

Но есть один космонавт, который был Первым. И это был Юрий Алексеевич Гагарин. Юрий Алексеевич Гагарин родился в 1934 году в маленькой деревне. С детства он любил небо и самолёты. Когда он учился в Саратовском индустриальном техникуме, он ходил ещё в Саратовский аэроклуб, где научился летать. Потом он пошёл в армию и стал лётчиком.

В 1960 году, когда конструкторы и инженеры готовили первый космический корабль, организовали отряд космонавтов, куда пригласили самых лучших лётчиков Советской армии. Так Гагарин стал готовиться к полёту в космос.

В отряде было много талантливых лётчиков, но Главный космический конструктор академик СП. Королёв выбрал именно Гагарина. Почему? Королёв хорошо понимал, что будет после первого полёта, поэтому нужен был не просто хороший профессионал (а они все были асами), а человек, который сумеет говорить со всем миром.

Всё решила улыбка Гагарина! Этот человек обладал таким обаянием (как сейчас говорят, «харизмой»), что его невозможно было не полюбить.

12 апреля 1961 года был дан старт первому космическому кораблю «Восток» с космонавтом на борту. Полёт продолжался 108 минут. За такое время «Восток» облетел нашу планету.

После полёта к Гагарину пришла такая популярность, какой до этого не знал никто. В России он стал настоящим кумиром. Его любили все: пенсионеры и школьники, поэты и артисты, политики и учёные. Он побывал во многих странах мира, и везде тысячи людей приходили, чтобы только увидеть его. Но популярность не испортила его характер. Он оставался таким же простым, обаятельным человеком, как и раньше.

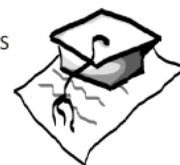
Жизнь его закончилась трагически. 27 марта 1968 года он погиб в авиакатастрофе. Самолёт, на котором он совершал обычный тренировочный полёт, упал и разбился.

14 февраля — День влюблённых

Вопрос: Сейчас очень модно отмечать День святого Валентина, все покупают подарки и поздравляют друг друга. Но можно ли русским православным людям праздновать этот праздник?

Отвечает отец Максим, священник церкви святой Татьяны.

У православной церкви ко Дню святого Валентина отношение двойное. С одной стороны, святой Валентин — реальная личность. Но с другой — этот день не признаёт ни католическая, ни православная церковь. И дата 14 февраля — это чистая фантазия.

Дело в том, что после Рождества (24-25 декабря) до Пасхи (март или апрель) нет никаких больших праздников. Поэтому коммерсанты, продавцы решили сделать из даты 14 февраля настоящий коммерческий культ. И они получили прекрасный результат. В этот день все бегут в магазины, как сумасшедшие, и покупают абсолютно всё.

На самом деле 14 февраля — день смерти и памяти святого Валентина, а не день влюблённых и веселья. В биографии святого Валентина нет ни одного факта, который говорит о том, что 14 февраля можно считать Днём влюблённых.

У Русской православной церкви есть свои святые, которых можно назвать покровителями влюблённых. Это святые Пётр и Февронья, Кирилл и Мария. Но это совсем не значит, что надо из этих святых делать коммерческое шоу и бегать по магазинам за подарками и открытками.

Религиозные конфессии в России

Традиционная религия русских — христианство, но не католическое, а православное (ортодоксальное).

Россия приняла христианство в 988 году от Византии. Летописи рассказывают, что киевский князь Владимир Святославич вместе со своей семьей и жителями Киева вошли в реку Днепр и священник крестил их. Так Россия стала частью христианского мира.

Кроме православных христиан в России есть католики, протестанты, среди них много баптистов. Есть иудейсты и мусульмане. В Сибири довольно много буддистов. Это традиционная религия народов, которые там живут: бурят, тувинцев, калмыков.

Нет официальной статистики, сколько людей реально верит в Бога. Вот данные социологического опроса.

На вопрос: «Какую религию вы исповедуете?» — люди ответили так:

51 % — православие,

7 % — ислам,

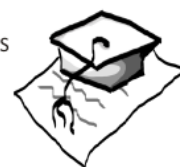
1 % — другие конфессии.

11 % ответили, что верят в существование Бога, но ни к какой религии не принадлежат,

30 % ответили, что они атеисты.

Кижичи — северное деревянное чудо

Каждый народ строит свои дома из того материала, который находится под рукой и которого много. Поэтому в Европе почти всегда всё строили из камня, а в России — из дерева, поскольку русские города стояли в окружении больших лесов. И первые

крепости, защищавшие эти города, были построены из дерева. И, конечно же, Московский Кремль первоначально был деревянным и только потом заменён на каменный.

Понятно, что деревянные дома, крепостные стены не живут так долго, как каменные, и очень старых деревянных памятников просто не может быть, но всё-таки в России сохранилось несколько деревянных архитектурных ансамблей, которые дают некоторое представление, как выглядели такие строения, каким методом их строили.

Пожалуй, одним из самых красивых и интересных ансамблей такого рода являются Кижи, которые находятся на маленьком острове на Онежском озере. Раньше через это озеро шла дорога из Новгорода к морю. На этой дороге и построили первую церковь.

Замечательно, что многие постройки сохранились. Самые старые относятся к началу XVIII века. И сейчас здесь можно увидеть настоящее чудо — деревянные церкви и колокольню, построенные из дерева без применения гвоздей. Здесь тишина и покой, только вода, лес и эти удивительные постройки.

Самая старая церковь — это Преображенская церковь. Её построили в 1714 году. В ней сохранился иконостас XVIII века. Она имеет 22 главы. 9 глав имеет Покровская церковь, построенная в 1769 году. А колокольня — самая «молодая» часть ансамбля. Её построили в 1874 году.

Уже в наше время здесь организовали большой музей деревянной архитектуры. Из других городов и деревень сюда перевезли интересные дома, мельницу и несколько маленьких церквей. Сейчас это — одно из самых популярных туристических мест России.

Балет — гордость России

История русского балета началась в XVIII веке, когда в Петербурге (в 1738 году), а потом и в Москве (в 1773 году) открылись балетные школы. Первые учителя были из Франции. Но постепенно начала складываться и своя национальная школа. Важная дата — 1776 год — год открытия Большого театра в Москве.

В XIX веке балет переживает подлинный расцвет.

Балетную музыку пишут лучшие композиторы. Самые знаменитые балеты были написаны П.И. Чайковским. Его балеты «Лебединое озеро», «Спящая

красавица», «Щелкунчик» знают во всём мире. Даже если вы никогда не видели балетный спектакль, но вы, наверное, слышали музыку Чайковского из балета «Щелкунчик», потому что её всегда и везде играют перед Рождеством.

В русском балете техника, конечно, играет большую роль, но главное — гармония техники и умения пластикой передать глубокие психологические переживания, чувства.

Известность пришла к русскому балету в начале XX века, когда и в Париже начались «Русские сезоны» и Европа смогла познакомиться с лучшими балетными спектаклями —

«Шопениана», «Петрушка», увидеть замечательных русских танцовщиков В. Нижинского и А. Павлову. Успех был грандиозным!

Во второй половине XX века Рудольф Нуреев, Майя Плисецкая, Александр Барышников, Николай Цискаридзе, Ульяна Лопаткина и многие другие продолжили традицию великих русских мастеров.

W 5300 от LG

Мы представляем вам новый уникальный GSM телефон от компании LG с цветным дисплеем — это модель W5300 стандарта GSM 900/1800 с расширенными функциями беспроводного доступа в Интернет через WAP-браузер. Это первый телефон классического дизайна с цветным дисплеем, отображающим 65 000 цветов. Существует возможность синхронизации телефона с персональным компьютером через шнур, позволяющая использовать популярные компьютерные игры. Доступны три игры: Othello — логическая игра, «Ястреб» и «Сумасшедшие гонки». Последние две — это популярные классические аркады. В телефонах LG есть такие функции, как конвертор величин, калькулятор и мировое время. Батарея (Li-ion 850 мА/час) даёт возможность телефону работать 200 часов в режиме ожидания и 3 часа в режиме разговора.

[Materiały opracowano w oparciu o: Вохмина Л.Л., Осипова И.А., *Русский класс. Учебник русского языка для начинающих*, «Русский язык. Курсы», Братислава 2009]

12.3. МУЗЕЙ

Задания к теме:

Упр.1

Прочитайте диалоги. Обратите внимание на способ выражения изменения мнения.

- А ты знаешь, картина Саврасова "Грачи прилетели" написана в 1871 году.
- А я этого и не знал. Я думал, что намного раньше.
- Я думал, что лаковые шкатулки палешан тебе не нравятся.
- Нет, наоборот. Я в восторге от них.
- Русский музей оказывается больше, чем я думал.
- Да, и я этого не ожидал. В нём 150 экспозиционных залов!

Упр. 2

Прочитайте правильно словосочетания, обозначающие определённый период времени.

- в начале XIII века
- в первой половине XV столетия
- в середине XIX века
- во второй половине XVIII столетия
- в конце XVII века
- в середине XVIII - начале XIX веков
- в конце XIII - начале XIV веков
- в двадцатых годах XX века
- в девяностых годах XIX столетия

Упр.3

Ответьте на вопросы без точного указания на дату. 1) Когда родился ваш отец? 2) Когда родился Матейко? 3) Когда был основан Университет Марии Склодовской-Кюри? 4) Когда началась I мировая война? 5) Когда жил Николай Рёрих?

Упр. 4

От следующих существительных образуйте прилагательные. Значения незнакомых слов посмотрите в словаре:

Художник, отечество, время, изобразительность, декорация, фарфор, керамика, хрусталь, стекло.

Упр. 5

От полных прилагательных образуйте, по образцам, краткие прилагательные.

образец:

близкий - близок
яркий, узкий, мягкий

образец:

нужный - нужен
замечательный, известный, разнообразный, характерный, внимательный

образец:

ограниченный - ограничен
уверенный, свойственный, современный

образец:

богатый - богат
знакомый, знаменитый, широкий, похожий

Упр. 6

Ответьте на вопрос: Как вы думаете, а она?

образец:

Он виноват.

- А она?

Она тоже виновата.

Он похож. Он велик. Он известен. Он слышен. Он виден. Он должен. Он согласен. Он благодарен. Он знаменит.

образец:

Торунь - торунский пряник

Палех, Холмогоры, Дымково, Мстёра

Упр.12

Какие виды изобразительного искусства вы знаете? Назовите профессии людей, ими занятых.

Упр.13

Переведите на польский язык.

- 1) Значение этого музея огромно.
- 2) Русское народное творчество богато и разнообразно.
- 3) Работы этого мастера кисти хорошо известны всему миру.
- 4) Предметы декоративно - прикладного искусства интересны и многообразны.
- 5) Расписной сервиз богат растительным орнаментом,
- 6) Вятская игрушка похожа на дымковскую.
- 7) В Монреале Еоздух прозрачен и чист, а в Хельсинки грязен.
- 8) Интерес к Русскому музею повсеместен и огромен.

Упр.14

Переведите на польский язык.

... Предусмотрена детальная планировка центра и охранных зон знаменитого "села - академии", где живут и трудятся мастера лаковой миниатюры.

Исторически сложившийся район села Палех с его характерной средой и ландшафтом станет заповедной зоной. Здесь будет центр посёлка художников. Тут же предусматривается построить помещения для туристов - ведь Палех входит в маршрут "Золотое кольцо".

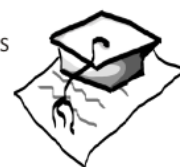
В посёлке художников разместится Государственный, музей палехского искусства.

Известный живописец, заслуженный деятель искусств РСФСР И. Глазунов и архитектор А. Поликарпов завершают работу над проектом музея.

В Палехе сейчас трудится около двухсот живописцев. Проектом намечено создать все условия для творческой деятельности. Они получают в своё распоряжение мастерские с новыми студиями. Посёлок украсит районный Дом культуры со зрительным залом на 600 мест и библиотекой на сто тысяч томов.

Упр.15

Переведите на русский язык.

Państwowe Muzeum Historyczne jest jedynym zbiorem eksponatów dotyczących historii narodów ZSRR od starożytności do naszych czasów. W zbiorach muzeum są i antyczne kolekcje i przedmioty, które były w Kosmosie, unikalne rękopisy z XI wieku i najnowsze monografie historyczne.

Tu można oglądać staroruskie ikony i obrazy współczesnych mistrzów pędzla, najcenniejsze kolekcje wyrobów z porcelany, kryształu, drewna i najważniejsze dokumenty historyczne. Każdy znajdzie dla siebie coś "ciekawego.

Muzeum cieszy się wielką popularnością. Na przełomie XIX - XX wieku zwiedzało go 20 - 40 tysięcy osób rocznie, obecnie liczba zwiedzających przekracza 2 miliony osób rocznie.

Z pewnością nie ma dzisiaj człowieka, który będąc w Moskwie chociaż jeden dzień, nie zwróciłby uwagi na ten duży, czerwony budynek na placu Czerwonym. Prawie 6 tysięcy osób otwiera codziennie jego drzwi. Przed nimi - niemi- świadkowie historii. Broń z XIV wieku, portrety wielkich uczonych, pisarzy, pędzla wybitnych mistrzów swoich czasów. Każdy przedmiot w tym muzeum jest bezcenną pamiątką narodową.

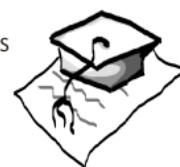
12.4. ГОРОД ТВЕРЬ

[Materiały opracowano w oparciu o: A. Голубева, *Соперники Москвы. Учебный видеофильм для изучающих русский язык, Тексты и упражнения*, Санкт-Петербург „Златоуст”, 1997]

Валдайские высоты... Место, уникальное по своему географическому положению. Здесь проходит водораздел трёх морей. Здесь, на Валдае, берут начало четыре большие реки. Они несут свои воды на все стороны света. На северо-восток уходит река Цна. На запад спешит Западная Двина. На юг идёт могучий Днепр. На юго-восток течёт великая русская река Волга. Здесь, на Волге, стоит древняя Тверь, первый крупный волжский порт. Пятая часть течения Волги приходится на Тверской край.

Хорошо известно, что в древности реки были главными путями миграции людей. Поэтому, когда двадцать тысяч лет назад с территории Валдая ушёл ледник, сюда из разных мест стали приходить древние народы. Они ещё не знали, что такое металл, но уже умели делать множество полезных вещей из камня.

Леса и реки давали древним жителям этих мест разнообразную еду и материал для жилья. Ещё очень примитивного, как вот это, например. Обратите внимание на этот каменный топор. На Валдае найдено более трёх тысяч поселений человека каменного века. В третьем тысячелетии до нашей эры на этих землях поселились балтийские и финно-угорские племена. Они уже были знакомы с железом. Об этом говорят находки археологов. А в шестом веке нашей эры сюда пришли славяне. Так соединились на Валдае разнообразные культурные традиции. И сегодня здесь соседствуют русские и карелы. Самостоятельный политический центр сформировался тут довольно поздно. Места лесные, глухие. Городов практически не было. Только в 1139 году упоминается в летописи первый город — Торжок.

A в 1209 году летописец упоминает Тверь. Суздальский князь Всеволод Большое Гнездо шёл через Тверь на Новгород. Сначала поселение было вот здесь, в месте, где река Тверца впадает в Волгу. Но этот берег низкий. Поэтому, когда Тверь стала княжеским городом, кремль построили на другом, высоком берегу Волги. К сожалению, кремль не сохранился до наших дней. В это время Тверь входила в состав Переяславского княжества.

Ситуация изменилась после прихода монголо-татар в начале тринадцатого века. Из Владимира, Суздаля, Ростова, Переяславля жители бегут в глухие леса Валдайских высот. Тверь, как и Москва, начинает быстро расти, в них развиваются многочисленные ремёсла. С тех далёких времён дошла до нас традиция украшать одежду вышивкой. Замечательно, правда?

Постепенно из маленьких деревень формируются новые политические центры. С 1246 года появилось отдельное Тверское княжество. Первым князем в Твери был брат Александра Невского суздальский князь Ярослав.

При Ярославе на этом месте был основан Отрочь монастырь. По легенде князь полюбил невесту одного из своих младших воинов-отроков красавицу Ксению и женился на ней. Жених девушки ушёл в монастырь. По приказу князя Ярослава в память об отроке строится каменная Успенская церковь. С тех пор Отрочь монастырь был под особой защитой тверских князей. В шестнадцатом веке в монастыре в разное время жили известный публицист и переводчик Максим Грек, крупный политический и религиозный деятель эпохи Ивана Грозного митрополит Филипп.

Сегодня на месте древней церкви стоит новая Успенская церковь, построенная в начале восемнадцатого века. В её основании сохранились древние камни первой постройки. С 1994 года она восстанавливается. Возрождается в Твери и местная иконописная традиция. Эти иконы работы наших современников написаны для Успенской церкви.

Обратите внимание на эту икону "Собор святых Успенского отрока монастыря". Она существует пока в единственном экземпляре. Максим Грек, Филипп Московский. Особенно возрастает роль Твери при сыне Ярослава Михаиле Тверском. С 1304 года Михаил ведёт борьбу с московским князем за великое княжение. Много здесь будет побед и много поражений. Михаил не раз становился великим князем, не раз одерживал военные победы. Смелый воин — таким вошёл он в русскую историю. Летопись сохранила слова Михаила «нет выше той любви, чем положить голову за други своя». Период правления Михаила — это расцвет Тверского княжества. При нём в Твери создана епархия, а в 1285 году строится Спасо-Преображенский собор. После прихода монголо-татар на Руси какое-то время было прервано каменное строительство. Тверской Спасо-Преображенский собор — это первое каменное здание на Руси, построенное после перерыва. К сожалению, он не сохранился до наших дней.

Михаил неоднократно предпринимает и попытки расширить территорию Твери за счёт соседей, пытается силой присоединить к Твери даже Новгород. И всё же, несмотря на военные таланты Михаила, важнее оказались дипломатические успехи московских князей

в переговорах с монголо-татарами. В 1318 году тверского князя Михаила пригласили в столицу монголо-татарского ханства Золотую Орду, где он был убит. Его похоронили в Спасо-Преображенском соборе, а через два века он был канонизирован.

Трагическая смерть князя не остановила попыток Твери сохранить самостоятельность. В 1327 году начинается восстание против монголо-татар. Подавить его помогает монголам московский князь Иван Калита. Город был сожжён, но жители вновь восстановили его.

Во второй половине четырнадцатого века Тверь снова стала одним из сильнейших русских княжеств. Но когда в 1380 году Москва собирает русских князей на Куликовскую битву, Тверь не принимает участия в походе.

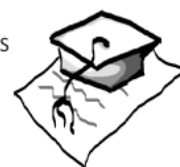
По-прежнему ведут заморскую торговлю тверские купцы. Именно отсюда в 1468 году уйдут в многолетнее плавание корабли Афанасия Никитина, первого европейца, побывавшего в далёкой Индии. Семь лет продолжится его путешествие. Где только не побывал тверской купец: Каир и Дамаск, Эфиопия и Цейлон, Бирма и Китай... Афанасий Никитин опишет своё путешествие в книге "Хождение за три моря", которая войдёт во многие русские летописи. Только через двадцать пять лет Васко да Гама дойдёт до берегов Индии, но уже морским путём. В сегодняшней Твери ещё можно найти такие вот улочки. Деревянные дома почти такие, как во времена Афанасия Никитина. Но новый город наступает на них со всех сторон.

После падения Новгорода московские земли окружили Тверь со всех сторон. Дальнейшее противостояние не имело смысла. В конце пятнадцатого века Тверь вошла в состав московского государства.

А вот так выглядел в это время тверской кремль. Стены каменные внутри, деревянные снаружи. Сегодня при строительстве новых домов археологи находят следы древних границ города. Городской ров шестнадцатого века. Его ширина доходила до четырёх метров. Скоро на его месте вырастет новый дом, может быть, такой. В шестнадцатом веке дома по-прежнему строятся в основном деревянные, каменными были только некоторые церкви. К этому времени относится самая старая из сохранившихся сегодня церквей Твери: Белая Троица. На стене фреска. Когда Пётр Первый начал строительство Петербурга, он ограничил строительство каменных зданий в России, в том числе в Твери. Камень был нужен для новой столицы. Поэтому в Твери продолжают строить деревянные дома, изредка вот такие, на каменном основании. Кстати, Пётр бывал в Твери и останавливался в этом доме. Сейчас здесь музей тверского быта.

Деревянная застройка часто горела. Последний большой пожар случился в Твери в конце восемнадцатого века. Город сгорел практически весь. После этого по приказу Екатерины Второй был составлен план новой городской застройки. Сильно изменился даже рельеф города. От этого периода сохранилась, например, эта набережная. А это Путевой дворец Екатерины. Сейчас здесь картинная галерея.

В 1900 году через Волгу был перекинут первый стационарный мост. Он построен по проекту чешского инженера Точистого. А всего через Волгу в Твери ведёт пять мостов.

Давно закончились военные походы тверских князей. Сегодня Тверь — это областной центр, в котором около полумиллиона жителей. О богатой истории города напоминают эти скульптуры.

И, конечно, и сегодня нет ничего прекраснее заката на Валдайских высотах, там, где когда-то начиналась история русского государства.

Задания

1. Ответьте на вопросы к тексту.

- 1) В чём уникальность географического положения Валдая?
- 2) Где расположена Тверь и почему город так называется?
- 3) Когда на территории Валдая поселились люди?
- 4) Когда в летописях впервые упоминается Тверь?
- 5) Что вы узнали о Тверском Отрочем монастыре?
- 6) При каком князе роль Тверского княжества особенно возросла?
- 7) Кто помогал монголо-татарам подавить тверское восстание начала пятнадцатого века?
- 8) Какой житель Твери совершил путешествие в Индию и когда? Почему это путешествие такое известное?
- 9) Почему в Твери до восемнадцатого века почти не строили каменные здания?
- 10) Что представляет собой Тверь сегодня?

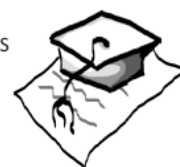
2. Прочитайте имена и названия, которые встретятся вам в тексте.

Валдай, Валдайские высоты, река Западная Двина, река Цна, река Днепр, река Волга, Тверской край, город Торжок, князь Всеволод Большое Гнездо, Новгород, река Тверца, город Владимир, город Суздаль, город Переяславль, Переяславское княжество, Тверское княжество, князь Александр Невский, князь Ярослав, Максим Грек, митрополит Филипп, царь Иван Грозный, князь Михаил Тверской, Спасо-Преображенский собор, Золотая Орда, князь Иван Калита, купец Афанасий Никитин, Индия, Каир, Дамаск, Эфиопия, Цейлон, Бирма, Китай, Васко да Гама, царь Пётр Первый, императрица Екатерина Вторая, инженер Точисты.

3. Обратите внимание на разницу в значении приставочных глаголов. Составьте с ними предложения.

Построить - совершенный вид от строить;
застроить - покрыть территорию постройками, домами и т.п.;
достроить - построить до конца;
пристроить - построить дополнительную деталь к дому, зданию; перестроить — построить в другом стиле, по-другому.

4. Выберите из справки антонимы к словам.

Справка: бедный, нападать, однообразный, уничтожить,
снаружи, победа, малочисленный.

восстановить —
богатый —
внутри —
защищать —
многочисленный —
разнообразный —
поражение —

5. *Определите разницу между синонимами по словарю.*

битва - бой
вновь - снова — опять
изредка - иногда
миграция - переселение
могучий - сильный
неоднократно - много раз
низкий - невысокий
отдельный - особый
отрок - юноша – молодой человек

6. *Дополните предложения.*

Великая русская река Волга берёт начало и впадает

В древности реки часто были

О жизни человека в прошлом нам говорят

Крупные политические центры обычно формируются

С далёких времён дошла до нас традиция

Традиционная русская застройка была деревянной, поэтому

О богатой истории края напоминают

7. *Вы — член жюри конкурса проектов перестройки старого района города.*

Сформулируйте свою позицию для участников конкурса, используйте следующие слова и выражения.

Изменить (сохранить) городской рельеф, сохранить (уничтожить) историческую застройку, построить на месте вырастут новые дома, продолжать строить, перестроить, сильно изменить, украсить, по проекту, напоминать об истории, современная архитектура, новый город наступает на можно найти в каждом городе, самобытные местные традиции, уникальные постройки, интернациональная культура.

13. UCZNIOWIE O SPECYFICZNYCH TRUDNOŚCIACH W UCZENIU SIĘ. PROPOZYCJE ĆWICZEŃ

Okolo 10-15% uczniów ma specyficzne trudności w uczeniu się. Mogą one występować w zakresie czytania (dysleksja), ortograficznego pisania (dysortografia), techniki pisania i kaligrafii (dysgrafia), liczenia (dyskalkulia) oraz muzyki (dysmuzylia). Trudności te są ważnym problemem z punktu widzenia społecznego. Umownie terminem „dysleksja” określa się trudności w nauce i często dodaje się określenie „rozwojowa”, co oznacza, że omawiane trudności występują od początku nauki, w odróżnieniu od dysleksji nabytej, czyli utraty już opanowanej umiejętności czytania i pisania w wyniku urazu lub choroby.

I Rodzaj trudności - dysgrafia czyli niski poziom graficznego pisania

Dysgrafia uwarunkowana jest obniżeniem sprawności motorycznej rąk. Uczeń ma trudności ze zmieszczeniem się w liniaturze zeszytu, z kreśleniem kształtu liter, które często są zbyt duże lub zbyt małe, nachylone pod różnym kątem i niekształtne. Dzieci z takimi zaburzeniami piszą wolniej, nie nadążają za klasą, zamazują tekst, dziurawią kartkę zbyt mocno naciskając pióro. Często łączą dwie litery w jedną, dodają dodatkowe elementy w literze np. czwarta laseczka przy literze „m.” lub nie łączą liter w ogóle.

W pierwszym okresie nauczania języka przy wprowadzaniu alfabetu należy przestrzegać kilku zasad oraz wykonywać z uczniami specjalne ćwiczenia:

- każdą literę przed napisaniem w zeszycie, uczniowie piszą palcem w powietrzu,
- wykonywanie ćwiczeń pisemnych w zeszytach do kaligrafii z trzema linijkami lub w zeszytach ćwiczeń, jeżeli taki występuje w komplecie z podręcznikiem (na języku rosyjskim),
- zaznaczyć kropkami dla dużej litery trzy linijki, dla małej dwie linijki, lub bardziej obrazowo kolorami: pionową czerwoną kreskę dla dużej litery (przez trzy linijki) i zieloną dla małej litery (przez dwie linijki),
- pisanie miękkim ołówkiem, litery są wtedy kształtniejsze,
- pisanie liter rosyjskich bez odrywania ręki od kartki np. ”я”,
- stosowanie metody obrysowywania wyrazu, obrys utrwała się w pamięci,
- transformacja tekstu - przepisywanie do zeszytu z książki tekstu drukowanego literami pisanymi (na języku rosyjskim),
- nie stosować za karę ponownego pisania. Takie zalecenie nie przyniesie pożądanego efektu, a wręcz zniechęci ucznia i pogłębi brak motywacji do ćwiczeń. Zachęcać do wysiłku wskazując na efekty pracy, chwalić większą czytelność wyrazów. Nie oceniać zeszytów za ich estetykę.
- zwracać uwagę na kształt liter, ich kolejność w wyrazie, łączenie z innymi „o” z „л”, „o” z „m”,

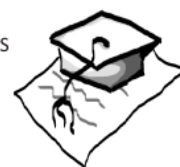

- do dyspozycji uczniów powinien być alfabet z literami drukowanymi i pisanymi wraz z ich polskimi odpowiednikami,
- dobieranie liter drukowanych do pisanych. Ćwiczenie to ma na celu poznawanie i utrwalanie liter drukowanych, gdy uczeń zna już litery pisane. Należy wykorzystać kartoniki z literami pisanymi i drukowanymi. Uczeń nakłada odpowiednie znaki graficzne na siebie,
- dobieranie liter wielkich do małych. Do przeprowadzenia tego ćwiczenia potrzebne są kartoniki z małymi i wielkimi literami, uczeń układa litery parami przyporządkowując małe do dużych,
- nowo wprowadzane litery zaznaczać na kolorowo, innym kolorem spółgłoskę, innym samogłoskę. Przy wprowadzeniu pojęcia samogłoski i spółgłoski wykonujemy ćwiczenie. Przed uczniem kładziemy kartoniki z samogłoskami: **a, o, y, i, я, ю, e, ё, э** i informujemy, że czerwone litery to samogłoski. Wymawiamy je w różnych tonacjach. Następnie kładziemy kilka kartoników ze spółgłoskami: **h, p, c, k, л, г, д, м, т** i proponujemy, aby uczeń je odczytał i zaśpiewał. Oczywiście uczeń wymawia spółgłoskę w połączeniu z samogłoską np. ”ты”, ”пы” Zwracamy mu uwagę, że zaśpiewał jeszcze jeden dźwięk i kładziemy obok kartonika ze spółgłoską, drugi z samogłoską ”ы”,
- na lekcjach języka rosyjskiego należy zwrócić uwagę, że te same litery graficznie odpowiadają innym głoskom fonetycznie np.: rosyjskie „**п**” odpowiada polskiemu „**r**”
„**п**” odpowiada polskiemu „**p**”
„**с**” odpowiada polskiemu „**s**”,
- nie nazywać liter rosyjskich polskimi symbolami wykorzystując ich graficzne podobieństwo np. rosyjskie „**у**” (u) polskie „**igrek**” (y),
- wprowadzać litery przy pomocy ilustracji np.: „**а**” арбуз, автобус, „**в**” вагон,
- wykorzystać przy wprowadzaniu liter skojarzenia dotyczące kształtów np. rosyjskie (s) „**С**” ma kształt zbliżony do żmii, skojarzyć z sykiem „ssssssss”, rosyjskie (b) „**б**” jest podobne do nutki, rosyjskie (d) „**д**” kojarzy się z domkiem,
- wprowadzić graficznie zasadę pisowni samogłosek po spółgłoskach „syczących”. Napisać fonetycznie kolorowym długopisem: **и, е, ё** np.:
ци [cy] ши [szy] жи [ży]
це [ce] ше [sze] же [że]
цѐ [co] шѐ [szo] жѐ [żo]
- uczniowie leworęczni wymagają szczególnego podejścia. Nie powinni mieć sąsiada z lewej strony. Bardzo istotne jest ukształtowanie prawidłowych nawyków ruchowych. Ołówek powinni trzymać w 3 palcach, ważne jest nie przekrzywianie głowy i pleców, oparcie nóg o podłogę. Lewy górny róg zeszytu powinien być ułożony pod kątem, palce prawej ręki pod liniaturą zeszytu, koniec pióra skierowany do lewego ramienia.

II Rodzaj trudności - dysleksja czyli zaburzenia czytania

Termin „dysleksja” pochodzi od greckiego słowa oznaczającego „trudności ze słowami”. Dyslektycy nie są w stanie prawidłowo przetwarzać informacji językowych i symbolicznych, co

powoduje trudności w odkodowaniu sensu słów i symboli. Objawy dysleksji są różne, ale zazwyczaj polegają na trudnościach w wyszczególnieniu dźwięków w słowie, rozpoznawaniu rymujących się sylab, doborze właściwych słów i trudnościach w operowaniu liczbami.

Uczeń głośkuje lub sylabizuje, pomija fragment tekstu bądź czyta ponownie ten sam fragment. Dyslektyk rozumie lepiej tekst czytany powoli i po cichu niż głośno. Z powodu zaburzeń percepcji wzrokowej myli litery o zbliżonym kształcie np.: m.-n, l-t-l, u-y, p.-b-d-g. Słabą pamięcią wzrokową uwarunkowane są trudności z przypominaniem liter rzadziej występujących lub o skomplikowanym kształcie np.: w języku rosyjskim „щ” (szcz`), “ц”(c), “ж”(ż). Uczeń dyslektyczny czyta monotonicznie, nie potrafi modulować głosu, nie umie przeczytać zdań o innej intonacji niż zdanie oznajmujące. Charakterystyczne jest wolne tempo czytania, często słaby poziom rozumienia czytanego tekstu, zmiana liter lub ich kolejności, opuszczanie liter. W związku z upośledzoną zdolnością określania kierunków dyslektyk może mylić linijki, opuszczać je. Zaburzenia te są szczególnie dokuczliwe w przypadku nauki języka obcego, zwłaszcza języków z innym alfabetem (np.: język rosyjski). Trudności w czytaniu często zmniejszają się lub ustępują. U wielu uczniów poziom czytania szybciej podnosi się, niż poziom poprawności pisania. Dlatego niezwykle istotną rolę odgrywa motywacja ucznia i systematyczność ćwiczeń, oraz pomoc terapeutyczna ukierunkowana na typ zaburzenia.

PROPOZYCJE ĆWICZEŃ:

Analiza dźwiękowa

Na wstępie należy przeprowadzić analizę dźwiękową, aby sprawdzić czy uczeń potrafi rozpoznać co stanowi początek, a co koniec wyrazu, która samogłoska jest dłuższa, a która krótsza.

Następnie można realizować różnorodne ćwiczenia:

- odtwarzanie „rytmu”, wystukiwanie „rytmu”,
- graficzne odtwarzanie wysłuchanego „rytmu”,
- wyodrębnienie w zdaniach wyrazów, sylab akcentowanych, nie akcentowanych, pauz logicznych....,
- rozpoznanie w wyrazach określonej sylaby i ustalenie miejsca jej położenia np.;

дома, Тамапа, мама,

- liczenie sylab, porównywanie ich pod względem długości, akcentu,

- tworzenie wyrazów od podanej sylaby:

близкий ВЫХОД ДЕВИЗ

ближе ВЫХОДИТЬ ДЕВОЧКА

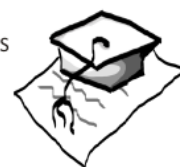
блинчик ВЫЧЕКРНУТЬ ДЕВЯТЫЙ,

- tworzenie wyrazów od ostatniej litery poprzedniego wyrazu np.;

книга автобус слон наш шкаф

- tworzenie wyrazów od ostatniej sylaby poprzedniego wyrazu np.;

рама мама математика капуста Тамапа,

Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

- w cięższych przypadkach dysleksji należy uczniowi pomóc (rodzice, koleżanka lub kolega) czytając głośno lekturę lub teksty z podręcznika, gdy materiał nauczania opiera się na percepcji wzrokowej (biologia, historia, geografia),
- w pierwszym roku nauczania języka rosyjskiego zaleca się czytanie syłab np.:

ми	пи	са	за
мо	по	су	зу
ма	па	со	зо
ме	пе	сы	зы
мы	пы	си	зи
му	пу	се	зе

w następnej kolejności – czytanie wyrazów i zdań pracując z tekstem drukowanym

- ćwiczyć rozpoznawanie samogłosek w wyrazach jednosylabowych. Przygotować zestaw obrazków, które zawierają jednakową samogłoskę. np.: ”ы”, ”е”, ”и”

сыр	семь	бинт
дым	мел	вид
мышь	ешь	тигр

- ćwiczyć rozpoznawanie głosek wewnątrz wyrazów o różnej liczbie sylab np.:

«й», «э», «ч»

чайник	этот	очки
первый	эстонец	часы
иней	экзамен	чистый

- ćwiczyć rozpoznawanie głoski powtarzającej się w wyrazie np.:

„е „и „н

медведь	министр	минутный
мебель	мирика	миноносец
метель	пикник	многолетний,

- ćwiczyć wyszukiwanie podanej litery w tekście. W tekście, którego długość jest dostosowana do możliwości ucznia, występuje wielokrotnie pewna litera. Uczeń otrzymuje kartonik z literą i w trakcie czytania podkreśla ją w tekście,
- ćwiczyć rozpoznawanie liter odpowiadających pierwszej głosce wyrazu. W ćwiczeniu tym posługujemy się zestawem obrazków, których nazwy rozpoczynają się różnymi głoskami. Uczeń nazywa tę głoskę i zapisuje literę lub litery małą i dużą. Kolorem czerwonym pisze samogłoski, a czarnym spółgłoski. Ćwiczenie to trenuje pamięć wzrokową i słuch,
- nie odpytywać głośnego czytania wobec całej klasy, by nie narazić dyslektyka na ośmieszenie,
- stopień zrozumienia tekstu oceniać po przeczytaniu po cichu wymagając np.: odpowiedzi na pytania, logicznego kończenia zdań na podstawie informacji z tekstu,
- korzystać możliwie najczęściej z nagrań tekstów podręcznikowych, których uczeń słucha i jednocześnie patrząc w tekst czyta po cichu,
- zaleca się słuchanie tekstów w domu,

- relaks połączony ze zwiększeniem koncentracji uwagi- słuchanie tekstów z zamkniętymi oczami. Minimalizuje się przy takich ćwiczeniach bodźce zewnętrzne rozpraszaające uwagę
- tekst do słuchania powinien być pierwszy raz odtwarzany w wolniejszym tempie, kolejny raz w normalnym tempie,
- stosować czytanie tekstu z „przesłoną”. Ten rodzaj czytania służy przezwyciężeniu niekorzystnych nawyków ucznia przy czytaniu. Przesłoną może być prostokątny kartonik wielkości kartki z zeszytu, pośrodku którego wycięte jest podłużne „okienko” tzw. wyszukiwacz. „Małe” okienko do wyszukiwania litery np.; zmiękczenia, „b” „duże” okienko do wyszukiwania wyrazu,
- aby zachęcić ucznia dyslektycznego do głośnego czytania, należy stosować odpowiednie fortele np.: czytać wspólnie z dzieckiem na zmianę 2 zdania ja, 1 zdanie ty. Należy sprawdzić później co zrozumiał; ćwiczenie to kształtuje umiejętność czytania ze zrozumieniem. Przerwać czytanie w najciekawszym momencie, może uczeń sam sięgnie po książkę. Tekst musi być odpowiedni dla czytającego pod względem jego wieku, zainteresowań, treści, przydatności na co dzień,
- czytać z pokazywaniem „большой”, „маленький”, „мне”, „тебе” itd., czytać tekst z podziałem na role,
- aby ułatwić uczniowi wypowiedzenie jednym ciągiem kilku słów, należy ćwiczyć oddychanie. Przydatnym tutaj ćwiczeniem jest ćwiczenie „sowa” z zestawu ćwiczeń kinezjologii edukacyjnej Dennisona:

- **Sowa**

uczeń rozciera mięsień kapturowy (pomocniczy mięsień głowy, od kręgosłupa do mięśnia ramiennego), kładzie na nim rękę, prawą na lewym ramieniu lub lewą na prawym, nabiera nosem powietrze i odwracając głowę w stronę przeciwną wydmuchuje powietrze pohukując jak sowa. 6-7 wydechów na jednym ramieniu.

- jeżeli uczeń powtarza sylaby należy zastosować ćwiczenia iloczynowe polegające na przedłużaniu pierwszej sylaby tak długo na jednym wdechu, aż będzie można powiedzieć następną sylabę,
- czytać chóralnie, przy takim ćwiczeniu uczeń dyslektyczny jest zadowolony, bo w grupie czyta w szybszym tempie, nie jąka się, nadaża za grupą, co postrzega jako swój niewątpliwy sukces,

Rodzaj trudności – dysortografia - błędne pisanie

W przypadku dzieci z dysortografią trudności z opanowaniem poprawnej pisowni nie ustępują w wyniku opanowania zasad ortograficznych, stosowania rutynowych metod nauczania i oddziaływań dydaktycznych nauczyciela. Trudności takich uczniów utrzymują się po zakończeniu etapu nauczania początkowego, nie poddane odpowiednim ćwiczeniom utrwalają się i utrudniają im życie. Początkowo są to trudności z zapisywaniem jakichkolwiek wyrazów, później uczeń umie już pisać, ale mimo motywacji do poprawnego pisania, popełnia specyficzne

błędy w pisaniu i błędy ortograficzne. Uporczywie opuszcza litery, dodaje lub przestawia sylaby, myli litery podobne pod względem kształtu „І-і”, w języku rosyjskim „П,Г”(P.,G) „В, Б”(W,B), a także różniące się tylko jedną dystynktywną cechą- dźwięcznością „w-f”, „d-t”, „p-b”, „k-g”, pisze litery na zasadzie lustrzanego odbicia od strony prawej do lewej „b-d”, opuszcza znaki diakrytyczne. Rodzaj błędów popełnianych przez uczniów dysortograficznych zależy od patomechanizmu warunkujących je zaburzeń, dotyczy percepcji wzrokowej bądź słuchowej. W języku rosyjskim myli znaki oznaczające inne głoski w języku polskim np.: rosyjskie „п” to polskie „p”

PROPOZYCJE ĆWICZEŃ

- przy pisaniu kierujemy się znajomością reguł ortograficznych i umiejętnością posługiwania się słownikiem ortograficznym,
- pisownię samogłosek, wymawianych różnie w zależności od miejsca akcentu w wyrazie, można często sprawdzić przez porównanie z innymi słowami należącymi do tej samej rodziny wyrazów (analogia do języka polskiego) np.:

могу мог можешь
часы час
опоздать поздно поздний
рядовой ряд

- *na kolorowo zaznaczać:*
 - wyjątki w regułach ortograficznych
 - pisownię dużych liter w imionach własnych,
 - zasady pisania : „и” (i) w języku rosyjskim po „ж, ш, ц” (ż, sz, c) жи, ши, ци
"у”(u) po „ж, ш, ч” (ż,sz.cz) жу, шу, ч
przedrostków "рос-, роз-, рас-, раз-; вос-, воз-; с-, под-,
„цы”(cy) w końcówkach rzeczownika rodzaju żeńskiego, pisownię "ь” i
”Ъ”,
- założyć słowniczek ortograficzny, w którym słówka są posegregowane na problemy np.:w języku rosyjskim pisownia «ь” w liczebnikach, tworzenie czasu przeszłego czasowników dla rodzaju męsko-osobowego i nie męsko-osobowego itd.,
- gra w kostkę gramatyczno-ortograficzną Ćwiczymy odmianę czasownika, 6 oczek - 6 zaimków osobowych, nauczyciel podaje 3 czasowniki, uczeń kolejne 3. wyrzucając odpowiednią ilość oczek podaje formę czasownika,
- założyć zeszyt do korekty błędów:
 - na każdej stronie napisać jeden wyraz, utrwalić zasadę,
 - na jedną porcję może być ok. 30 wyrazów,
 - codziennie napisać jeden raz jedno słowo,
 - każdą zasadę ćwiczyć ok. 2 tygodni,

Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

- po dwóch tygodniach zrobić dyktando z tych wyrazów, nie wolno wprowadzać nowych przykładów,
- dyktando pisać powoli, żeby uczeń mógł odwołać się do reguły,
- uczeń sam sprawdza dyktando, pod dyktandem poprawiony wyraz pisze w kolumnie. Codziennie przepisuje kolumnę (każdy wyraz pisze raz).

Literatura:

1. Bogdanowicz M., *O dysleksji czyli specyficznych trudnościach w czytaniu i pisaniu – odpowiedzi na pytania rodziców i nauczycieli*, Lublin 1994.
2. Brejnak W., *Dysleksja*, Warszawa 2003.
3. Jurek A., *Patomechanizmy dysleksji*, „Języki Obce w Szkole” 2007, nr 3, s. 23-45.
4. Leśniak J., *Dysgrafia i dysortografia na lekcji języków obcych. Uwagi praktyczne*, „Języki Obce w Szkole” 2006, nr 5, s. 177-178.
5. Mazur-Zagórska E., *Dysleksja w nauczaniu języka rosyjskiego*, „Języki Obce w Szkole” 2007, nr 3, s. 169-170.
6. Czasopisma: „Problematyka Opiekuńczo-Wychowawcza”, „Inspiracje”, „Języki Obce w Szkole” i in.

14. MATERIAŁY POMOCNE W PRZYGOTOWANIU UCZNIÓW DO EGAMINÓW MATURALNYCH I CERTYFIKACJI. Informacja systemie egzaminów certyfikacyjnych TELC

TELC (*The European Language Certificates*) to system egzaminów, który został stworzony w oparciu o wytyczne Europejskiego Systemu Opisu Kształcenia Językowego (*Common European Framework of Reference*) Rady Europy.

Egzaminy *telc* są opracowywane i administrowane przez organizację non profit WBT (*Weiterbildungs Testsysteme GmbH*) z siedzibą we Frankfurcie n. Menem, będącą członkiem Stowarzyszenia Organizacji Europejskich nadających certyfikaty językowe uznawane na arenie międzynarodowej ALTE (*Association of Language Testers in Europe*). Organizacja ta posiada czterdziestoletnie doświadczenie w tworzeniu i przeprowadzaniu egzaminów językowych na najwyższym poziomie, ze szczególnym uwzględnieniem komunikacji językowej.

Egzaminy *telc* testują praktyczne umiejętności zdobyte przez uczących się języków obcych, np.

- umiejętność czytania w celu zdobycia konkretnych informacji (ceny biletów wejściowych do muzeów w przewodniku po mieście),
- umiejętność słuchania (zrozumienie informacji o godzinie odjazdu pociągu czy autobusu),
- umiejętność napisania listu (prywatnego, półoficjalnego i oficjalnego),
- umiejętność prowadzenia rozmowy w języku obcym (i przekonania rozmówcy do czegoś),
- umiejętność zastosowania prawidłowych form gramatycznych (w liście prywatnym i w podaniu o pracę).

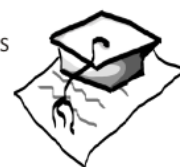
Zdanie z wynikiem pozytywnym egzaminu *telc* skutkuje uzyskaniem certyfikatu językowego *telc*. Egzaminy te można zdawać za pośrednictwem wielu ośrodków *telc* w Polsce. Certyfikaty uwzględniają różne poziomy zaawansowania językowego (od A1 do C1 wg skali Rady Europy) i obejmują egzaminy z języka angielskiego, czeskiego, duńskiego, francuskiego, hiszpańskiego, holenderskiego, niemieckiego, portugalskiego, rosyjskiego, tureckiego i włoskiego.

Egzaminy *telc* są całkowicie nastawione na komunikację językową i sprawdzają następujące umiejętności językowe:

- rozumienie tekstu czytanego,
- rozumienie ze słuchu
- zastosowanie form gramatyczno-leksykalnych,
- pisanie,
- mówienie.

Egzaminy *telc* składają się z części pisemnej i części ustnej. W części pisemnej mamy teksty do czytania i słuchania ze zrozumieniem informacji. Część ustna to rozmowa w danym języku. Poszczególne części egzaminu mogą się w pewnym stopniu różnić w zależności od poziomu, ale nie języka.

Po przeprowadzeniu egzaminów, części 1 – 3 są wysyłane do Centralnego Biura Egzaminacyjnego we Frankfurcie n. Menem, gdzie sprawdza się je komputerowo i odsyła

wyniki do ośrodka egzaminacyjnego w ciągu 4 – 6 tygodni. Część pisemna i ustna oceniane są na miejscu, przez licencjonowanych egzaminatorów *telc*.

Certyfikaty *telc* są drukowane i przysyłane z Centralnego Biura Egzaminacyjnego z Niemiec. Znane są i honorowane na terenie Unii Europejskiej, m. in. w Polsce (jako potwierdzenie znajomości języka zgodnie z Rozporządzeniem Prezesa Rady Ministrów z dn. 27 grudnia 2005 r. zmieniające rozporządzenie w sprawie przeprowadzania postępowania kwalifikacyjnego w służbie cywilnej, Dz. U. Nr 266, poz. 2230 – egzaminy *telc* B1 i B2 dla 8 języków), Francji (Izby Handlowe), Niemczech (Izby Przemysłowo-Handlowe oraz kolegia i uniwersytety – jako egzaminy wstępne; Zertifikat Deutsch jest oficjalnie akceptowany przy przyznawaniu obywatelstwa niemieckiego), we Włoszech (Ministerstwo Edukacji), na Węgrzech i w Czechach (instytucje rządowe), w Republice Słowackiej (przedsiębiorstwa międzynarodowe), w Hiszpanii (egzaminy *telc* są częścią państwowego systemu edukacji).

Certyfikat *telc* pozwala na ubieganie się o stypendia programu Socrates/Erasmus oraz o przyjęcie bez egzaminu do niektórych nauczycielskich kolegiów językowych (minimum B1), w których można uzyskać uprawnienia do nauczania języków obcych we wszystkich typach szkół w Polsce.

Certyfikat *telc* jest niezbędnym dokumentem potwierdzającym praktyczną znajomość języka w przypadku ubiegania się o pracę na stanowiskach urzędniczych w innych krajach UE – minimalny poziom B2.

W świecie współczesnym nauka języka obcego nie wystarcza. Swoje umiejętności i zdobytą wiedzę trzeba jeszcze udokumentować. Takie wymagania stawia rynek pracy. Certyfikaty *telc* stwierdzają umiejętność efektywnego porozumiewania się z ludźmi, np. z szefem, nauczycielem, urzędnikiem w coraz liczniejszych krajach Europy.

Krótki opis poszczególnych poziomów egzaminacyjnych *telc*

A1 – początkujący

rozumienie bardzo podstawowych zwrotów dotyczących rodziny i otoczenia, rozumienie prostych zdań, formułowanie bardzo prostych wypowiedzi z pomocą egzaminatora, pisanie prostych tekstów, np. kartek świątecznych, widokówek.

A2 – podstawowy

rozumienie prostych zwrotów nt. rodziny i otoczenia, rozumienie sensu prostych informacji i ogłoszeń, czytanie krótkich, prostych tekstów, np. listów, prowadzenie prostej rozmowy na tematy z życia codziennego, opisywanie w sposób prosty rodziny, szkoły, pracy, pisanie prostych tekstów, listów, notatek.

B1 – średnio zaawansowany

rozumienie sensu rozmowy prowadzonej w sposób naturalny, z naturalną szybkością na tematy związane z życiem codziennym (praca, szkoła, czas wolny), rozumienie niektórych programów telewizyjnych i radiowych (na tematy ogólne), rozumienie tekstów napisanych w języku potocznym, opisów wydarzeń, odczuć, życzeń, prowadzenie rozmowy bez przygotowania nt. rodziny, zainteresowań, pracy,

podróżowania, opisywanie doświadczeń, formułowanie i uzasadnianie opinii, streszczenie książki lub filmu.

B2 – wyższy średnio zaawansowany

rozumienie dłuższych wypowiedzi na tematy ogólne, również w aspekcie problemów abstrakcyjnych, prowadzenie dyskusji na tematy specjalistyczne, czytanie prozy i artykułów związanych ze sprawami życia codziennego, swobodne dyskutowanie i wyrażanie myśli w sposób jasny, a zarazem szczegółowy, przedstawianie wad i zalet, opisywanie rzeczywistości (tematyka różnorodna), pisanie najróżniejszych tekstów (raporty, eseje, listy) na wiele tematów.

C1 – zaawansowany

rozumienie dłuższych wypowiedzi, nawet jeśli nie są one jasno skonstruowane, rozumienie programów telewizyjnych i filmów, rozumienie dłuższych i złożonych tekstów informacyjnych i literackich, skuteczne porozumiewanie się w kontaktach towarzyskich i sprawach zawodowych, formułowanie przejrzystych i szczegółowych wypowiedzi dotyczących skomplikowanych zagadnień, pisanie o złożonych zagadnieniach w liście prywatnym, pisanie złożonych tekstów przedstawiających punkt widzenia autora, dostosowywanie stylu tekstu do potencjalnego odbiorcy.

telc B1 z języka rosyjskiego

W części pisemnej testowane są:

- a) umiejętność szybkiego czytania i ogólnego rozumienia tekstu oraz wyszukiwania informacji kluczowych,
- b) opanowanie podstawowych struktur gramatyczno-leksykalnych w zakresie bloków tematycznych na poziomie B1,
- c) rozumienie tekstu słuchanego i pozyskiwanie podstawowych informacji,
- d) umiejętność napisania listu prywatnego i półformalnego z uwzględnieniem narzuconych zagadnień, znajomość struktury listu (początek, koniec, akapity).

W części ustnej sprawdza się:

- a) znajomość technik konwersacyjnych (aktywność, szacunek do partnera),
- b) umiejętność doboru odpowiedniej strategii do realizacji otrzymanego zadania (przekonywanie, krytykowanie, wypytywanie),
- c) umiejętność doboru odpowiednich środków językowych do realizacji wybranej strategii,
- d) płynność wypowiedzi, prawidłową wymowę i intonację.

Bloki tematyczne

- Семья
- Дом, квартира, комната
- Спорт
- Свободное время
- Образование
- Человек

Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

- Здоровье
- Распорядок дня
- Работа, профессия
- Отдых
- Покупки, услуги
- Транспорт
- Государство, иностранные языки
- Экология, животные

Egzamin pisemny składa się z 4 części. Część 1 i 2 – 90 min. – obejmuje

- 1) czytanie (3 zadania na rozumienie tekstu),
- 2) struktury językowe (2 zadania na wybór prawidłowych form gramatycznych i leksykalnych).

Przerwa – 20 min.

Część 3 i 4 to:

- 3) rozumienie ze słuchu (3 zadania, ok. 30 min.),
- 4) pisanie listu – 30 min.

Egzamin ustny (zdaje się parami; ok. 15 min. na parę)

- 1) nawiązanie kontaktu, wzajemne poznanie się
- 2) rozmowa na zadany temat
- 3) rozwiązywanie zadania.

We wszystkich częściach egzaminu ustnego kandydat oceniany jest wg 4 kryteriów:

- 1) ekspresja wypowiedzi (styl, bogactwo języka, intencje)
- 2) sposób realizacji zadania (aktywność w dyskusji, wykorzystanie odpowiednich strategii językowych, płynność wypowiedzi)
- 3) poprawność językowa
- 4) wymowa i intonacja.

Mock Test B1 został przygotowany w oparciu o: **Dorota Duchnowska**, *Русский язык. Подготовительные материалы к экзамену TELC. Уровень B1*, Kraków 2004.

Zob. również:

Kaźmierak A., Kędzierska L., Matwijczyna D. *Русский язык. Подготовительные материалы к экзамену TELC z płytą CD Уровень B1, B2*, Wyd. UMCS, Lublin 2006.

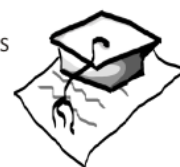
Kaźmierak A., Kędzierska L., Matwijczyna D. *Русский язык. Подготовительные материалы к экзамену TELC. Русский язык плюс B2 Приложение*, Wyd. UMCS, Lublin 2006.

15. BIBLIOGRAFIA

1. **Bono E. de**, *Naucz się myśleć kreatywnie. Podręcznik twórczego myślenia dla dorosłych i dla dzieci*, Wydawnictwo Prima, 1995.
2. **Butz M., Faltus R., Cohen E.**, *Praca w grupach*, Fundacja Edukacja dla Demokracji, 1993
3. **Cialdini R.**, *Wywieranie wpływu na ludzi - teoria i praktyka*, GPW, Gdańsk 1994.
4. **Cichosz W.**, *Pasja etosu nauczyciela*, w: „Universitas Gedanensis” 24 (2001) 2.
5. **Cooper P. J.**, *Sprawne porozumiewanie się. 114 scenariuszy ćwiczeń z mówienia i słuchania*, Wydawnictwa CODN, 1994.
6. **Della F.**, *Kształcenie przez praktykę*, Wydawnictwa CODN, 1996
7. **Długosz A.**, *Jak przygotowywać i oceniać katechezę. Elementy dydaktyki katechetycznej*, Częstochowa 1997.
8. **Dudley G.A.**, *Jak podwoić skuteczność uczenia się? Techniki sprawnego zapamiętywania i przywoływania informacji*, Wydawnictwo Medium, 1994
9. **Eichelberger W.**, *Pomóż sobie, daj światu odetchnąć*, Agencja Wydawnicza Tu, Warszawa 1995.
10. *Europa na co dzień. Pakiet edukacyjny*, Wydawnictwo CODN, 1997
11. **Gozdek-Michaelis K.**, *Rozwiń swój genialny umysł*, Wydawnictwo J&BF, 1996.
12. **Hamer H.**, *Klucz do efektywności nauczania*, Warszawa 1994
13. **Janowski A.**, *Uczeń w teatrze życia szkolnego*, WSiP, 1995.
14. **Kaźmierak A., Kędziarska L., Matwijczyna D.** *Русский язык. Подготовительные материалы к экзамену TELC z płytą CD Уровень B1, B2*, Wyd. UMCS, Lublin 2006
15. **Kaźmierak A., Kędziarska L., Matwijczyna D.** *Русский язык. Подготовительные материалы к экзамену TELC. Русский язык плюс B2 Приложение*, Wyd. UMCS, Lublin 2006
16. **Kruszewski K.** (red.), *Sztuka nauczania, Czynności nauczyciela*, Wydawnictwo Naukowe PWN, 1994.
17. **Kunowski S.**, *Podstawy współczesnej pedagogiki*, Warszawa 1993.
18. **Lang G.**, *Jak być lepszym w szkole? Trening mentalny dla dzieci i młodzieży*, Wydawnictwo Neptun, 1995.
19. **Nęcka E.**, *Trening twórczości*, Olsztyn 1992.
20. **Niemierko B.**, *Cele kształcenia*, w: K. Kruszewski (red.), *Sztuka nauczania. Czynności nauczyciela*, Warszawa 1992.
21. **Płonka M.**, *Istota wychowania*, „Wychowawca” 11/2004
22. **Taraszkiewicz M.**, *Jak uczyć lepiej? Refleksyjny Praktyk w Działaniu*, Wydawnictwa CODN, 1996.
23. **Taraszkiewicz M.**, *Jak uczyć lepiej?: czyli refleksyjny praktyk w działaniu*, Warszawa 2000.

24. **Баско Н.В.**, *Изучаем русский, узнаем Россию. Учебное пособие по развитию речи, практической стилистике и культурологии*, изд. «Флинта-Наука», Москва 2007.
25. **Баско Н.В.**, *Знакомимся с традициями и жизнью россиян*, Изд. «Русский язык. Курсы», Братислава 2009.
26. **Вохмина Л.Л., Осипова И.А.** *Русский класс. Учебник русского языка начальный уровень*, „Sprint”, Братислава 2009.
27. **Жабоклицкая И.И.**, *Российские праздники: история и современность*, Изд. «Русский язык. Курсы», Москва 2008.
28. **Капитонова Т.И., Московкин Л.В., Щукин А.Н.**, *Методы и технологии обучения русскому языку как иностранному*, Изд. «Русский язык. Курсы», Москва 2008.
29. **Соловова Е.Н.**, *Методика обучения иностранным языкам. Базовый курс лекций*, Изд. «Просвещение», Москва 2003.
30. **Старовойтова И.А.**, *Русский язык как иностранный. Ваше мнение. Учебное пособие по разговорной практике*, Изд. «Флинта-Наука», Москва 2005.
31. **Щукин А.Н.**, *Обучение иностранным языкам. Теория и практика*, Изд. «Филоматис», Москва 2007.

PLEĆ I RODZAJ A EDUKACJA PODSTAWOWE POJĘCIA

PLEĆ/SEX - płeć w sensie biologicznym, czyli "zespół cech odróżniających w obrębie gatunku organizmy żeńskie (osobniki żeńskie, płeć żeńska) wytwarzające komórki jajowe, od organizmów męskich (osobniki męskie, płeć męska) wytwarzających plemniki" /Imieliński, 1985, s.56/. W języku polskim pojęcie to funkcjonuje również w szerszym znaczeniu, obejmując także zakres semantyczny pojęcia rodzaju (*gender*), płci społeczno-kulturowej.

RODZAJ/GENDER - społeczno kulturowy wymiar płci, stosowany w odniesieniu do społecznego charakteru różnic między kobietami i mężczyznami; płeć kulturowa; arbitralnie narzucany konstrukt społeczny i psychologiczny: "zespół atrybutów, postaw, ról społecznych i zachowań przypisanych mężczyźnie lub kobiecie przez szeroko rozumianą kulturę" /Bem, 2000, s.9/.

ROLA SPOŁECZNA - społecznie opracowany scenariusz zachowań jednostki, w którym wyraża się suma oczekiwań kierowanych pod adresem osoby zajmującej określone miejsce w strukturze społecznej. Rola społeczna zawiera trzy wymiary:

- rola przepisana (przypisana) - określa normatywny wymiar roli, czyli strukturalnie przypisane nakazy (normy, oczekiwania, tabu, zakresy odpowiedzialności) połączone z określoną pozycją społeczną, utrwalone w świadomości społecznej;
- rola subiektywna (uwewnętrzniona, zinternalizowana) - osobista koncepcja dotycząca zachowania się w sytuacji zajmowania określonej pozycji społecznej, powstała w wyniku postrzegania i interpretacji oczekiwań społecznych; zawiera w sobie gotowość do podejmowania takich zachowań; określa indywidualny, osobisty wymiar roli;
- rola spełniana (pełniona) - zespół rzeczywistych zachowań jednostki w sytuacji zajmowania określonej pozycji społecznej /Turner, 1985, s.418-429/.

ROLE PŁCIOWE/RODZAJOWE - role społeczne, które są wyznaczone w zależności od płci członkom danego społeczeństwa. Najczęściej rola kobieca (kobiety) zawiera inne oczekiwania co do zadań, postaw, zachowań, sposobów odczuwania i postrzegania świata niż rola męska (mężczyzny). Brannon /2002, s.210/ definiuje rolę rodzajową jako "zbiór istotnych społecznie działań kojarzonych z mężczyznami bądź kobietami"

SYSTEM RÓL PŁCIOWYCH/RODZAJOWYCH - utrwalona poprzez pokoleniową transmisję zasada organizująca życie społeczne, wyrażająca różnice społeczno-kulturowe między

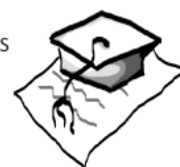
kobietami i mężczyznami. System ról płciowych przenika całość życia ludzkiego i wpływa na charakterystyczne dla określonego społeczeństwa konfiguracje wzorów kulturowych. Trzy aspekty tego systemu wydają się osiowe dla zrozumienia siły i zakresu jego oddziaływania:

- przydzielanie ludziom, na podstawie ich płci biologicznej, różnych kategorii aktywności (zawodowych, domowych i obywatelskich), uważanych za potrzebne czy użyteczne dla utrzymania i doskonalenia życia społecznego;
- przypisywanie ludziom - w zależności od płci biologicznej - cech osobowościowych znajdujących się na przeciwnych krańcach continuum; przypisanie to wyrażają stereotypy męskości i kobiecości;
- wyższe wartościowanie tego, co wiąże się z męskością w porównaniu z tym, co wiąże się z kobiecością; ten aspekt najsilniej przyczynia się do dyskryminacji płci i jest podstawą opresji zwanej seksizmem. /Chetwynd, Oonagh, 1978, s.1-2/

Pryzmaty rodzaju określone przez S.Bem /2000/ odpowiadają tym trzem aspektom systemu ról płciowych (polaryzacja rodzajów, esencjalizm biologiczny, androcentryzm).

KOBIECOŚĆ - definicja słownikowa określa kobiecość jako "zespół cech właściwych kobiecie; natura kobieca" /Szymczak (red.),1978, t.1, s.944/. Definicja ta zakłada, że istnieją takie cechy i właściwości, które posiada kobieta ze względu na przynależność do swojej płci. Mogą się one wiązać z biologicznym wymiarem kobiecości, a więc będą to atrybuty dotyczące budowy anatomicznej, seksualności, prokreacji, ale częściej kojarzą się z kulturowymi wyznacznikami roli kobiecej i stereotypami. Zgodnie z nimi kobiecość jest wiązana ze sferą życia domowego, nastawieniem na relacje międzyludzkie, macierzyństwo i rodzinę. Do głównych kobiecych cech psychicznych zalicza się te, które ułatwiają spełnianie funkcji ekspresyjnych, a więc emocjonalność, intuicyjność, wrażliwość, zainteresowanie ludźmi i empatyczność, opiekuńczość, delikatność, skłonność do poświęceń, uprzejmość, subtelność, uległość, pasywność, zależność od innych. Jednocześnie kobiecość kojarzona jest często z niskimi kompetencjami: nieracjonalnością, nielogicznością, niezdecydowaniem, niesamodzielnością i bezradnością. /Brannon, 2002, s.212-225 i inne pozycje/

MĘSKOŚĆ - zespół cech właściwy mężczyznom, typowy dla mężczyzn /Szymczak (red.), 1978, t.2, s.148/ Analogicznie do kobiecości, męskość można kojarzyć z wyznacznikami płci biologicznymi (budowa ciała, seksualność, udział w prokreacji) i społeczno-kulturowymi. W tym ostatnim znaczeniu męskość jest wiązana z pracą zawodową, władzą, działalnością publiczną na różnych szczeblach, z nastawieniem bardziej na rzeczy niż na ludzi i bardziej na

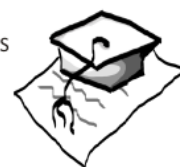

hierarchię niż na więzi. Mężczyznom przypisuje się cechy odpowiednie dla pełnienia funkcji instrumentalnych, w działalności zawodowej, ekonomicznej, politycznej i naukowej: niezależność, dominację, ambitne dążenie do celów, samodzielność, racjonalność i logikę, powściągliwość i opanowanie, abstrakcyjność myślenia, aktywność, stanowczość i łatwość decydowania oraz skuteczność w działaniu. W stereotypie męskości zawarte są - tak jak w stereotypie kobiecości - cechy wartościowane nie tylko pozytywnie, ale i negatywnie, wyrażające przekonanie o trudności mężczyzn w nawiązywaniu bliskich kontaktów z ludźmi: chłód emocjonalny, agresywność, nieczułość, nietaktowność. /Brannon, 2002, s.212-225 i inne pozycje/

STEREOTYPY PŁCI/RODZAJU - utrwalone w społeczeństwie "przekonania na temat cech charakteryzujących kobiety bądź mężczyzn oraz zajęć, które są dla nich odpowiednie" /Brannon, 2002, s.240/. Stereotypy przypisują konkretnym jednostkom określone cechy ze względu na fakt ich przynależności do płci męskiej lub żeńskiej, nie uwzględniając indywidualnych cech danej osoby. Mają zazwyczaj charakter normatywny, wyrażając oczekiwania wobec tego, jak mają się zachowywać i jacy mają być kobiety i mężczyźni. Stereotypy płciowe funkcjonujące w naszej kulturze mają zwykle opozycyjny charakter, sytuując cechy męskie i kobiece na krańcach continuum (np.: kobiety są emocjonalne, mężczyźni racjonalni; kobiety są bojaźliwe, mężczyźni odważni, itp.), choć mogą również odnosić się tylko do jednej płci, wyrażając przekonanie o identyczności wszystkich jej przedstawicieli (np. "każda kobieta chce być matką", "technika to męska sprawa").

PRYZMATY RODZAJU - ukryte założenia dotyczące płci i rodzaju (*sex i gender*), zakorzenione w praktykach i normach społeczno-kulturowych oraz w świadomości jednostek. Pryzmaty rodzaju przez pokolenia utrwalają schemat męskiej dominacji i podporządkowania kobiet jako kategorii społecznej (androcentryzm) w oparciu o przekonanie, że istnieją psychologiczne i społeczne różnice między płciami zdeterminowane biologicznie (esencjalizm biologiczny), które stają się zasadą organizującą życie społeczne, wyznaczając kobietom i mężczyznom odmienne pozycje, role społeczne, zadania, sposoby zachowania itp. (polaryzacja rodzajów) /Bem, 2000, s.15-17/. Bem wymienia następujące pryzmaty rodzaju:

1/Androcentryzm - stawianie pierwiastka i wartości męskich w centrum uwagi; definiowanie mężczyzn i męskiego doświadczenia jako neutralnej normy lub standardu, a kobiet i kobiecego doświadczenia jako odchylenia od tej normy. Przyjęcie takiej perspektywy nie tylko umiejscawia kobiety i kobiece wartości na niższej społecznie pozycji, ale w pewien sposób wyłącza je z tego,

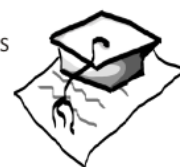
co określa się jako "człowieczeństwo" czy zasób wspólnej ludzkiej kultury. Perspektywa androcentryczna sprawia, że mężczyznę traktuje się jako istotę ludzką, a kobietę jako "inną". /Bem, 2000, s.16-17/

2/Esencjalizm biologiczny - zespół poglądów tłumaczący różnicowanie kobiet i mężczyzn w życiu społecznym odmiennością natury kobiet i mężczyzn oraz ich roli w ewolucji gatunku i kultury ludzkiej. Esencjalizm biologiczny - jako uzasadnienie teoretyczne androcentryzmu i polaryzacji - stanowi rodzaj blokady dla wszelkich prób przedefiniowania tradycyjnych pojęć męskości i kobiecości oraz transformacji systemu ról płciowych. /Bem, 2000, s.16/

3/Polaryzacja rodzajów - polega na takim podkreślaniu różnicy między kobietami i mężczyznami, który sprawia, że staje się ona naczelną zasadą organizującą życie społeczne w danej kulturze. Polaryzacja polega nie tylko na tym, że kobiety i mężczyzn traktuje się jako istoty odmienne, ale przede wszystkim na powstawaniu nierozzerwalnego związku kulturowego pomiędzy płcią a niemal każdym aspektem życia (inne role społeczne, styl ubierania się, sposoby wyrażania emocji itp.). W wyniku polaryzacji następuje więc dychotomiczny podział świata na męski (a raczej - zgodnie z pryzmatem androcentryzmu - ogólnoludzki) i kobiecy. /Bem, 2000, s.16/

INDYWIDUALNA KONCEPCJA ROLI PŁCIOWEJ/RODZAJOWEJ - obraz siebie jako kobiety lub mężczyzny, określony zgodnie z własnymi potrzebami, wartościami, predyspozycjami, sytuacją życiową, jaki jednostka tworzy, nadając własne znaczenie temu, czym jest kobiecość i męskość i jakie oczekiwania należy wysuwać pod adresem przedstawicieli obu płci. Z koncepcji roli wynikają praktyczne wskazówki co do zachowania się (jako kobiety/mężczyzny) w określonych sytuacjach i kontekstach społecznych. Z drugiej strony, tworząc indywidualną koncepcję roli, jednostka zwykle uwzględnia pewien margines swobody, jaki społeczeństwo daje ludziom, formułując swoje oczekiwania wobec wykonawców roli, a nawet może przeciwstawić się powszechnie akceptowanym stereotypom. Pełniąc rolę rodzajową zgodnie z indywidualną koncepcją, jednostka integruje wszystkie trzy wymiary roli: normatywny, subiektywny i behawioralny, tworząc niepowtarzalny, specyficzny dla konkretnej osoby wzorzec funkcjonowania jako mężczyzny lub kobiety.

TOŻSAMOŚĆ PŁCIOWA - świadomość bycia kobietą lub mężczyzną w sensie biologicznym (i jeden z podstawowych wyznaczników tożsamości osobistej). W języku polskim, ze względu

na wcześniejszy brak takiego rozróżnienia, często terminem "tożsamość płciowa" określa się tożsamość rodzajową.

TOŻSAMOŚĆ RODZAJOWA - wiąże się z pełnieniem określonych ról i przypisywaniem określonych znaczeń pojęciu kobiecości i męskości. Jednostka, uzyskując świadomość bycia kobietą lub mężczyzną, jednocześnie musi odnieść się do społeczno-kulturowych konotacji, jakie niesie ze sobą pojęcie płci, czyli zbudować tożsamość rodzajową. Oznacza to "wypełnianie" treściami określonymi przez kulturę tej ramy, którą jest poczucie przynależności do płci biologicznej. Można określić tożsamość rodzajową jako poczucie przynależności do płci kulturowej.

TYPIZACJA PŁCIOWA - przypisywanie kobietom i mężczyznom określonych ról i stereotypów płci, zgodnie z tradycyjnymi wzorcami oraz wychowywanie dziewczynek i chłopców do podjęcia tradycyjnych ról rodzajowych.

ANDROGYNIA PSYCHOLOGICZNA - połączenie w osobowości jednostki atrybutów i cech (zwykle pozytywnych) przypisywanych zarówno kobietom, jak mężczyznom. /Brannon, 2002, s.240/ Osoby androgyniczne łączą w sobie cechy psychiczne i sposoby zachowania charakterystyczne dla tradycyjnie pojmowanej męskości i kobiecości. W ich osobowościach jest miejsce zarówno na niezależność, jak i opiekuńczość, na agresywność i łagodność, stanowczość i uległość, racjonalność i uczuciowość. Według H. Markus, osoby płciowo stypizowane w pojęcie "ja" wbudowały społeczne schematy męskości bądź kobiecości, a więc gotową wiedzę o tym, jak powinni myśleć czuć i postępować "prawdziwi" mężczyźni i kobiety. W koncepcji "ja" androgynów współistnieją, uzupełniając się, oba te schematy i pozwalają im reagować w sposób dostosowany do sytuacji, np. wobec dziecka będą przejawiać troskliwość, wobec zadań instrumentalnych - aktywność i orientację na cel. /Konarzewski, 1994, s.351-359/

SEKSIZM - wszelkie praktyki społeczne, które:

- powodują stygmatyzację jednostki ze względu na jej płeć (przypisują jej właściwości zgodnie z kategorią rodzaju, do którego należy, a nie ze względu na indywidualne właściwości),
- przyczyniają się do nierównego traktowania jednej grupy (np. nierówność wobec prawa, na rynku pracy),
- ograniczają jednostkom i grupom szanse rozwoju (np. kobietom z uwagi na pryzmat androcentryzmu, obu płciom z uwagi na pryzmat rodzaju i esencjalizm biologiczny).

Wyróżnia się cztery poziomy występowania seksizmu: poziom indywidualny (dotyczy jednostek i ich postaw wobec płci i rodzaju), społeczno-strukturalny (wiąże się ze statusem przypisywanym partnerowi interakcji w zależności od jego płci i jest manifestowany w relacjach interpersonalnych i grupowych), instytucjonalny (przejawy dyskryminacji ze względu na płeć występujące w instytucjach - w ich strukturze, organizacji, ideologii, czy utrwalonych tradycją, często nieuświadomionych wzorcach zachowań), kulturowy (jawne i ukryte założenia na temat płci i rodzaju, rozpowszechnione w danym społeczeństwie i wywierające wpływ na zachowanie członków danej kultury; te przekonania i wynikające z nich praktyki społeczne tworzą i podtrzymują nierówności).

Słowniczek opracowany na podstawie: Pankowska D., Wychowanie a role płciowe. Program edukacyjny, GWP, Gdańsk 2005, s.270-284, przypisy - tamże; oraz Pankowska D., Wychowanie a role płciowe. GWP, Gdańsk 2005, s.13-35, s.118-130)

Literatura uzupełniająca:

Brannon L.: Psychologia rodzaju. GWP, Gdańsk 2002.

Chomczyńska-Miliszekiewicz M.: Edukacja seksualna w społeczeństwie współczesnym. Konteksty pedagogiczne i psychospołeczne. UMCS, Lublin 2002.

Kopciewicz L., Zierkiewicz E. (red.): Koniec mitu niewinności? Płeć i seksualność w socjalizacji i edukacji. ENETEIA, Wydawnictwo Psychologii Kultury, Warszawa 2009.

Mandal E.: Podmiotowe i interpersonalne konsekwencje stereotypów związanych z płcią. UŚ, Katowice 2000.

Wojciszke B. (red.): Kobiety i mężczyźni: odmienne spojrzenie na różnice. GWP, Gdańsk 2002.

KAPITAŁ LUDZKI
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

UMCS
UNIWERSYTET MARI CURIE-SKOŁODOWSKIEJ

UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI
FUNDUSZ SPOŁECZNY

Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

Biuro projektu:
Biblioteka Główna pok. 119
tel. 081 537 28 72, fax 081 537 58 44
e-mail: praktyki.wh@poczta.umcs.lublin.pl
www.praktyki.wh.umcs.lublin.pl

Material bezpłatny

**Niezbędnik opracowany został w ramach projektu www.praktyki.wh.umcs
-Przygotowanie i realizacja nowego programu praktyk pedagogicznych na
Wydziale Humanistycznym UMCS**

**Współfinansowany jest ze środków Unii Europejskiej w ramach
Europejskiego Funduszu Społecznego, Program Operacyjny Kapitał Ludzki
2007-2013 Priorytet III, Poddziałanie 3.3.2
„Efektywny system kształcenia nauczycieli”**